

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Živa Ahac

**Uporaba tehnik gledališke improvizacije pri študiju
socialnega dela in sorodnih poklicev**

Magistrsko delo

Ljubljana, 2021

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Živa Ahac

Uporaba tehnik gledališke improvizacije pri študiju socialnega dela in sorodnih poklicev

Magistrsko delo

Študijski program: Socialno delo

Mentorica: doc. dr. Lea Šugman Bohinc

Ljubljana, 2021

PODATKI O MAGISTRSKEM DELU

Ime in priimek: Živa Ahac

Mentorica: doc. dr. Lea Šugman Bohinc

Naslov magistrskega dela: Uporaba tehnik improvizacijskega gledališča pri študiju socialnega dela in sorodnih poklicev

Kraj: Ljubljana

Leto: 2021

Število strani: 104

Število prilog: 7

Število virov: 55

Uporaba tehnik improvizacijskega gledališča pri študiju socialnega dela in sorodnih poklicev

Povzetek magistrskega dela

V magistrskem delu opisujem, kako so študentke socialnega dela in sorodnih poklicev doživele improvizacijske delavnice in katere elemente te izkušnje vidijo kot uporabne za svoj osebni in poklicni razvoj. V prvem delu naloge povzamem nekaj teoretičnih izhodišč na temo improvizacijskega gledališča, predstavim aktualne aplikativne rabe improvizacije ter orišem povezave med improm in socialnim delom. V drugem, empiričnem delu naloge pišem o svojem raziskovalnem projektu. Izvedla sem kvalitativno raziskavo s sedmimi študentkami, ki so se udeležile delavnic improvizacijskega gledališča, ki sem jih vodila in organizirala sama. Rezultati raziskave so pokazali, da so udeleženke delavnice doživele izrazito pozitivno. Govorile so o sproščenosti, zaupanju, medsebojni pomoči in podpori. Razvile so različne spretnosti, kot so koncentracija, aktivno poslušanje, prisotnost v trenutku, sposobnost za delo tukaj in zdaj ter sposobnost soočanja z nepredvidljivostjo. Opažajo tudi, da so izboljšale svoje komunikacijske spretnosti. V skupini sta se hitro razvila prijetna klima in skupinski um. Udeleženke menijo, da ima pri tem ključno vlogo vodja. Prišle so tudi do različnih spoznanj, glede katerih so najbolj izstopali nov odnos do sprejemanja napak in pozitivna spoznanja o sebi. Poročajo, da so sedaj bolj samozavestne in da se izzivov lotevajo z več samozaupanja. Uporabnost impro tehnik vidijo v vsakdanjem življenju in pri izobraževanju za svoj bodoči poklic. Menijo, da bi bila udeležba na impro delavnicah lahko dragocena izkušnja za vse, ki se izobražujejo za poklice pomoči, in tudi profesorice in asistentke na fakultetah.

Ključne besede: gledališka improvizacija, študij socialnega dela, tukaj in zdaj, nepredvidljivost

The use of improvisational theatre techniques in social work education and related studies

Master's Thesis Abstract

In this thesis, I discuss the experience of social work students and students of related professions who have taken part in improvisational theatre workshops. I also discuss which elements of this experience were proven useful for their personal and professional growth. In the first, theoretical part, I present improvisational theatre and its applicative use and describe the connections between improv and social work. In the second, empirical part of the thesis, I focus on my research project. The research is qualitative and it includes seven social work students and students of related professions who participated in improv theatre workshops I had organised and mentored. The analysis of gathered data proves the workshops were a very positive experience for the participants. They spoke of trust, mutual support and being relaxed. They have developed various skills, such as focus, active listening, being in the moment, working in the »here and now« and the capability to face unpredictable situations. They have also improved their social skills. Participants believe that the mentor has an important role in creating a pleasant group atmosphere and group dynamics development. Their participation in the workshops has changed the way they see their mistake making and the way they see themselves. They feel more confident in themselves. They see the potential of improv techniques in their everyday and academic life. They believe that attending improv workshops can be a valuable experience for all students, assistants and professors in the helping professions.

Key words: theatre improvisation, social work study, here and now, unpredictability

PREDGOVOR

Sedeli smo v poltemnem zaodrju in poslušali glas iz mikrofona, ki nas bo vsak čas poklical na oder. Roke so se mi tresle in svoje srce sem slišala nekje v grlu. Po tehtnem premisleku sem se le opogumila in naši mentorici proseče predlagala: »Kaj pa, če bi se vseeno prej zmenili, kdo ima katero vlogo in kaj bomo govorili?« Mentorica se mi je skrivnostno nasmehnila in rekla: »Ja, to je pa *zelo* impro.« Aha, super. Moji upi, da nam bo vsaj prvič malo prizaneseno, so se razblinili. Saj ne, da ne verjamem v nas, ampak lepo bi bilo imeti rezervni načrt, tako, za vsak slučaj. Načeloma me ni strah nastopanja, tole tukaj pa je nekaj čisto drugega. Od mene pričakujejo, da grem na oder in si nekaj sproti izmišljujem. In to pred drugimi ljudmi! Ne, hvala. Ne vem, zakaj se mi je to zdela dobra ideja, in še manj mi je jasno, zakaj sem mislila, da bom zmogla.

Danes se z veseljem spominjam svojega prvega impro nastopa in neizmerno hvaležna sem, da mentorica ni »požegnala« moje (obupane) ideje o vnaprej zrežiranem prizoru. Tisti petek sem namreč prvič zares občutila adrenalin ob tem, da nimaš pojma, kaj te čaka, ampak vseeno stopiš na oder in se s tem soočiš. Kar je bilo še pomembneje – z nami je bil nekdo, ki je verjel, da nam bo uspelo. In res nam je! Nekaj tresočih kolen in aplavzov kasneje sem se odločila postati impro mentorica – in sedaj sem jaz tista, ki s skrivnostnim nasmeškom spodbuja svojo skupino k skoku izven cone udobja. Pri impro me navdušujejo skupno ustvarjanje, igrivost in svoboda, ki jih prinaša nepredvidljivost. Kot študentka socialnega dela sem pogosto razmišljala, da je to nekaj, kar bi bilo lahko potencialno zanimivo tudi za moje kolegice na fakulteti. Pisanje zaključnega dela je bilo odlična priložnost, da to preizkusim. Želela sem ustvariti varen prostor za skupno učenje, raziskovanje in medvrstniško podporo. Med raziskovanjem sem naletela na več ovir, kot sem si najprej predstavljala – od navidez banalnih, kot je nemogoče usklajevanje urnikov, do globalnih, kot sta epidemija in z njo povezana izolacija. Projekt, ki sem ga izvedla, je od mene zahteval, da pokažem to, kar učim – zaupanje v proces, ljudi okoli sebe in svoje sposobnosti. Moj najljubši del raziskovanja so bili pogovori s študentkami po delavnicah o njihovem doživljanju in učenju. Hvaležna sem jim, da so se mi pridružile na delavnicah, ki so bile tudi zame čudovita učna izkušnja.

KAZALO

1. TEORETIČNI UVOD	1
1.1. Impro	1
1.1.1. Definicije	1
1.1.2. Značilnosti improvizacije	2
1.1.3. Elementi improvizacije	2
1.1.4. Učinki improvizacije	6
1.1.4.1. Jude Treder-Wolff: Psihološka odpornost in pogum	7
1.1.4.2. Colin P. Stewart: Vpliv impro na študente	8
1.1.5. Impro in učenje	10
1.2. Aplikativna raba impro	11
1.3. Impro in socialno delo	13
1.3.1. Zgodovinske povezave	13
1.3.2. Vzporednice v teoriji in praksi	14
1.3.3. Impro kot potencial za socialno krepitev	18
1.3.4. Študijska praksa socialnega dela	19
2. FORMULACIJA PROBLEMA	21
3. METODOLOGIJA	22
3.1. Vrsta raziskave	22
3.2. Raziskovalni pripomočki in viri podatkov	22
3.3. Populacija in vzorčenje	22
3.4. Zbiranje podatkov	22
3.5. Obdelava in analiza podatkov	23
4. REZULTATI	24
4.1. Pričakovanja, želje in motivacija	24
4.1.1. Pred delavnicami	24
4.1.2. Po zaključku srečanj	26
4.2. Doživljanje	26
4.2.1. Užitek in zabava	27
4.2.2. Zaupanje, sprejetost, podpora	28
4.2.3. Vznemirjenje, negotovost, strah	28
4.3. Spretnosti	29
4.3.1. Individualne	29
4.3.2. Povezane z delom v skupini	31
4.4. Skupinska dinamika in vloga vodje	31
4.5. Spoznanja	33
4.5.1. Poizkušanje novega	33
4.5.2. Reševanje problemov	34
4.5.3. Odnos do napak	34

4.5.4.	Spoznanja o sebi	35
4.5.5.	Vpliv na vsakdanje življenje	35
4.5.6.	Študij na fakulteti.....	36
4.5.7.	Drugo	36
4.6.	Uporabnost v vsakdanjem in poklicnem življenju.....	36
4.6.1.	Samozavest, zaupanje in samopodoba.....	37
4.6.2.	Priprava na nepredvidljive situacije.....	37
4.6.3.	Študijski proces	37
4.6.4.	Drugo	38
5.	RAZPRAVA.....	39
6.	POVZETEK UGOTOVITEV IN PREDLOGI.....	45
6.1.	Povzetek ugotovitev.....	45
6.2.	Predlogi	46
7.	VIRI IN LITERATURA.....	48
8.	PRILOGE	52
8.1.	Vprašalnik za individualne intervjuje	52
8.2.	Vprašalnik za skupinski intervju	52
8.3.	Individualni intervjuji z udeleženkami	53
8.3.1.	Intervju A	53
8.3.2.	Intervju B	55
8.3.3.	Intervju C	58
8.3.4.	Intervju D	60
8.3.5.	Intervju E.....	63
8.3.6.	Intervju F.....	66
8.3.7.	Intervju G	68
8.4.	Intervjuja s skupino.....	71
8.4.1.	Intervju 1	71
8.4.2.	Intervju 2	77
8.5.	Odprto kodiranje individualnih intervjujev.....	81
8.5.1.	Intervju A	81
8.5.2.	Intervju B	82
8.5.3.	Intervju C	82
8.5.4.	Intervju D	83
8.5.5.	Intervju E.....	83
8.5.6.	Intervju F.....	84
8.5.7.	Intervju G	84
8.6.	Odprto kodiranje skupinskih intervjujev.....	85
8.7.	Osnovno kodiranje.....	99

1. TEORETIČNI UVOD

1.1. Impro

Viola Spolin, gledališka režiserka in pedagoginja, ki jo danes poznamo tudi kot »mater impra«, je v tridesetih letih dvajsetega stoletja v Združenih državah Amerike iskala metodo, s katero bi amaterske igralce in otroke v klasičnem gledališču pripeljala do večje sproščenosti, naravnosti in spontanosti. Družabne igre je preoblikovala tako, da jih je lahko uporabila v gledališču, iz njih pa izpeljala kratke dramske igre, namenjene sproščanju, komunikaciji in interakciji (Strelec, 2014).

1.1.1. Definicije

Irena Strelec (2014) impro kot zvrst umetnosti opredeli kot zvrst dramsko-gledališke improvizacije, pri kateri igralci nimajo vnaprej napisanega dramskega besedila oz. poteki prizorov niso vnaprej pripravljeni. Zgodbo, vloge in odnose dramskega prizora igralci s pomočjo interakcije svojih trenutnih idej ali impulzov oblikujejo sproti, na licu mesta. Soustvarjanje navadno poteka po predlogu občinstva o vsebini, naslovu zgodbe, vrsti žanra, odnosih ali čustvih. Občinstvo nato lahko opazuje, kako je igralcem uspelo razviti lastne in skupne ideje, upoštevati in razviti dane predloge ter jih vplesti v prizor. Impro v procesu ustvarjanja omogoča združevanje konceptov drame in interaktivnosti improvizacije, kar spodbuja veliko kompleksnih procesov. Impro, kot ga definira Irena Strelec (2014), je »proces, v katerem udeleženec dramsko deluje in ustvarja s pomočjo intuicije in spontanega (telesnega, čustvenega, psihičnega, racionalnega) odzivanja na informacije iz okolja (notranjega, zunanjega). Pri tem sočasno uporablja intelektualno razumevanje koncepta drame, poznavanje struktur in dogovorjenih pravil igre ter skozi dramsko-gledališko igro pridobljene kompetence in veščine. Pri izvajanju dramskih prizorov interaktivno sodeluje z drugimi posamezniki in občinstvom.«

Improvizacija je nastop brez kakršnekoli predhodne priprave ali načrtovanja. Prava improvizacija je odrski nastop brez kakršnekoli vnaprejšnje priprave ali načrtovanja, v okviru katerega si vse izmišljujemo sproti. Po tej definiciji smo vsi strokovnjaki za improvizacijo, saj gremo skozi vsak dan brez scenarija in se sproti odzivamo na okolje. Odrska improvizacija je drugačna od vsakdanje, saj nastopajoči poskušajo med ustvarjanjem tudi zabavati publiko (Halpern, Close in Johnson, 2001).

V improvizacijskem gledališču skupina igralcev ustvari prizor na odru brez vnaprej pripravljenega dialoga, predpisanih karakterjev in povzetka zgodbe. Celoten nastop ustvarijo igralci kot kolektiv na odru ter pred občinstvom in skupaj z njim (Sawyer, 2000). Improvizatorji se večinoma povezujejo v impro skupine ali »ekipe«, ki redno vadijo (Sheesley, Pfeffer in Barish, 2016).

Mick Napier, ustanovitelj in umetniški vodja gledališča The Annoyance Theatre v Chicagu, improvizacijo definira kot umetnost tega, da ne veš, kaj reči ali narediti v naslednjem trenutku, in biti čisto pomirjen s tem (Napier, 2012).

Improvizator ima več odgovornosti kot igralci v drugih oblikah gledališča, saj je odgovoren za skoraj vse – ko stopi na oder, je režiser, koreograf, pevec, plesalec, scenarist, pisatelj in improvizator. To je velika odgovornost za igralca, vendar na srečo ni edini z vsemi temi nalogami – je del skupine (Halpern, Close in Johnson, 2001).

Za improvizacijo so potrebne različne spretnosti, ki vključujejo osredotočenost (zbranost), intuicijo, spontanost in ustvarjalno reševanje problemov (Spolin, 1999).

1.1.2. Značilnosti improvizacije

Keith Sawyer (1995) ključne značilnosti improvizacije strne v naslednje točke:

- nepredvidljiv izid
- nepredvidljivost dogajanja: naslednja replika je odvisna od tiste tik pred njo
- odprtost za sodelovanje
- verbalni performans, ki je vpleten v socialni kontekst performansa

1.1.3. Elementi improvizacije

PRISOTNOST V TRENUTKU

Improvizator se mora pri ustvarjanju osredotočiti na nalogo dramskega prizora. Ustvarja lahko samo v tem trenutku, saj se vse dogaja »tukaj in zdaj« (Halpern, Close in Johnson, 2001). Improvizirani prizor nastaja v akciji in reakciji soigralcev, zato mora vsak igralec pozorno spremljati dogajanje. Sposobnost človekovega sočasnega razumevanja pomenov in akcije v skladu z njegovimi nameni je v vsakodnevnih interakcijah zelo pomembna kompetenca, ki vpliva na kvaliteto posameznikovega življenja; in s pomočjo improvizacije jo lahko spodbujamo in razvijamo (Strelec, 2014).

SPONTANOST

Spolin (1999) spontanost pojmuje kot necenzurirano odzivanje na okolje v danem trenutku. Da bi se lahko igralci čim bolj spontano odzvali, morajo spoznati svoja prepričanja, predsodke, navade ter vedenjske, čustvene in miselne vzorce, ki jim onemogočajo kreativnost.

Dixon (2011) meni, da je spontanost predpogoj za odkrivanje nečesa novega. Zanj je spontanost poleg prisotnosti najpomembnejši element improvizacije. Podobno tudi Moreno in Moreno (2000) spontanost povezujeta s pripravljenostjo na raziskovanje in vedno nov način reagiranja na nove situacije, kar ima osrednje mesto v kreativnem procesu.

Johnstone (1999) pravi, da je spontani trenutek ključen za vadbo socialnih in komunikacijskih sposobnosti. Spontanost odpre vrzel med preteklostjo in prihodnostjo, v kateri impulze lahko sprva opazujemo, jim nato sledimo in prilagodimo.

Avtorji Halpern, Close in Johnson (2001) v knjigi Resnica in komedija (ang. Truth in comedy) improvizacijo primerjajo z namiznim tenisom, pri katerem igralci svojih odzivov ne morejo načrtovati vnaprej in morajo reagirati v trenutku. Igralec sicer lahko pričakuje naslednjo potezo in sklepa, kako bo žogica prišla do njega, vendar se lahko le osredotoči na žogico in počaka, da ta pride na njegovo polovico mize. Tako tudi improvizator ne more razmišljati več potez vnaprej; posvetiti se mora danemu trenutku, kajti v nasprotnem primeru bo izgubil rdečo nit prizora. Improvizator, ki sledi in reagira od enega trenutka do naslednjega, je v idealnem stanju.

Moreno in Moreno (2000) o spontanosti pri psihodrami pišeta, da ko se igralec znajde brez naučene vloge, se mora zanesti na izkušnje, ki še niso bile odigrane ali pripravljene, vendar so vseeno skrite znotraj njega na neoblikovanem odru. Da bi jih mobilizirali in nadalje izoblikovali, potrebujejo katalizator in oblikovalca – nekaj, kar deluje »tukaj in zdaj« – spontanost. Protagonist je izzvan, da se odzove na novo situacijo ali z neko stopnjo novosti na že znano situacijo. Kreativnost se ne more realizirati, če sledimo svojim ustaljenim delovanjem in obnašanjem. Prekinitev rutine je tako pomemben element terapije, ustvarjanja in življenja. Pri psihodrami deluje spontanost v različnih dimenzijah izražanja: besede, igra, interakcija, ples, risanje, petje. Spontanost je povezana z ustvarjalnostjo, najvišjo znano obliko inteligence, in dinamična vloga spontanosti pri psihodrami in drugih oblikah psihoterapije je že sama po sebi »zdravilo« (Moreno in Moreno, 2000).

SPREJEMANJE (Ja, in ...)

Edino pravilo, ki se ga pri improvizaciji ne sme prelomiti, je pravilo strinjanja. Improvizator sprejme pobudo svojega soigralca kot darilo in gradi na tej ideji. Odzove se

lahko s še enim darilom in skupaj zgradita prizor, ki temelji na informacijah, ki sta jih podala (Halpern, Close in Johnson, 2001). To pravilo ustvari kontekst, v katerem improvizatorji sprejemajo in podpirajo ideje svojih soigralcev (Seham, 2001). Tako se ustvarijo neomejene možnosti za ustvarjanje prizora, saj vsak sodelujoči neprestano dodaja informacije. Tako improvizator tudi ve, da bodo njegove ideje sprejete in podprte.

V varnem okolju skupine, torej v okolju sprejemanja, strinjanja in dodajanja, lahko igralci postopoma razvijejo samozaupanje in zaupanje v druge, tako da je možno eksperimentiranje in delanje napak ter da igra posameznikov ni kritizirana, temveč sprejeta kot del ustvarjalnega procesa in dramskega prizora (Halpern, Close in Johnson, 2001). Sprejemanje je poznano tudi kot načelo »ja, in ...« (Kirsten in Du Preez 2010). Sprejemanje ustvari okolje, v katerem improvizatorji podpirajo ideje soigralcev in dodajajo svoje ideje. V takem okolju si igralci upajo tvegati (Vera in Crossan, 2005).

V delavnicah impro gledališča se igralci učijo osnovnih principov, ki spodbujajo sodelujoče in porajajoče se nastope. Pravilo »ja, in ...« pomeni, da vedno sprejmemo soigralčevo pobudo in gradimo na njej. Izogibamo se poskusom predvidevanja reakcije soigralca in ustvarjanje nadaljevanja v svoji glavi. Če pri improvizaciji skušamo preveč predvidevati vnaprej, nam to onemogoči biti tukaj in zdaj s soigralci in jih poslušati (Sawyer, 2004).

SODELOVANJE, PODPORA IN ZAUPANJE

Impro je kot kreativni medij, ki temelji na sodelovanju, komunikaciji in interakciji, idealen za spodbujanje akcij in interakcij med ljudmi (Strelec, 2014).

Randy Dixon (2011) v knjigi Biti prisoten piše, da tisti igralci, ki ustvarjajo izključno zaradi samoizpolnitve, zadovoljujejo le svoj ego. Ko je pozornost usmerjena na skupinsko sodelovanje, pa se lahko ustvari zdravilen učinek tako za nastopajoče kot za občinstvo.

»Po mojem mnenju je *med* (poudarek v izvirniku) najbolj čarobna beseda v improvizaciji, ker se vse, kar se v improvizaciji zgodi, zgodi med stvarmi. Med značaji, besedami in mislimi, med nastopajočimi in občinstvom. Improvizacija preži na pragu časa, kjer dejanje skozi pripoved postane spomin. Gibanje v improvizaciji se zgodi prav tu, na vratih ...« (Dixon, 2011, str. 45).

Najpomembnejša koncepta pri impru sta podpora in zaupanje (Izzo, 1997). Ko se improvizator znajde v stiski (na primer ko ima težave pri nadaljevanju prizora), lahko računa, da mu bodo soigralci priskočili na pomoč, tako da sprejmejo njegovo idejo (Frost in Yarrow, 1990).

Podpora in zaupanje gresta z roko v roki. Nastopajoči morajo soigralcem zaupati, da jih bodo podprli. Improvizator je najbolje videti na odru tako, da poskrbi, da so njegovi soigralci videti dobro. Če se vsak improvizator stoodstotno preda skupini, na odru ne bo napak. Nastopajoči skrbijo drug za drugega, ko se resnično predajo prizoru. Ko nekdo naredi nekaj, kar bi lahko bilo napaka, ostali to upravičijo in vključijo v vzorec celotnega prizora. Takšne »napake« pogosto postanejo dragocen del predstave in tako je celotna skupina videti dobro na odru. Vsak improvizator nosi del odgovornosti za predstavo. Nastopajoči se mora osredotočiti na del skupine in ne del posameznika (Halpern, Close in Johnson, 2001). Ko se improvizator nauči zaupati in slediti svojemu notranjemu glasu, začne zaupati in slediti tudi notranjim glasom svojih soigralcev. Ko postavi ego ob stran, neha obsojati ideje drugih in jim z veseljem sledi. Zato pri gledališki improvizaciji »slabe ideje« ne obstajajo.

Proces improviziranja v skupini je podoben delu v skupini vzajemne pomoči. Naloga vodje skupine je, da pomaga skupini pomagati posamezniku (Spolin, 1999). Pri predstavi improvizacijskega gledališča so člani skupine zelo odvisni drug od drugega, ker nič ni vnaprej določeno. Vsaka akcija in replika pomenita veliko tveganje, ki je nagrajeno le, če se člani skupine med seboj podpirajo. Člani se skozi vaje naučijo, kako se lahko bolje izrazijo, kako izrazijo svoje želje in kako lahko izkoristijo močne točke ostalih članov skupine. Tega se naučijo skozi aktivno poslušanje, podpiranje tveganja, individualno rast, skupinski um in občutek pripadnosti skupnosti (Steitzer, 2011).

INTERAKTIVNOST, KOHEZIVNOST IN SKUPINSKI UM

Improvizirana dramska igra je **interaktivna**, ker nastaja sproti in se igralci pred začetkom skupnega ustvarjanja prizora ne dogovorijo, kaj bodo počeli. Improvizator se mora ves čas prilagajati in iskati nove možnosti osebnega izražanja, nove vidike igre vlog, če želi sooblikovati prizor, v katerem bo lahko prispeval svojo idejo. Pri tem mora upoštevati svoje soigralce, ki imajo svoje ideje (Strelec, 2014). Upoštevati mora tudi odnose, ki jih vzpostavlja s svojim prispevkom k interakciji, saj so odnosi med ljudmi temeljni socialni proces, ki ljudi izziva k poseganju v svet (Nastran Ule, 1992).

Pomemben element pri impru je **kohezivnost skupine**, saj se le v kontekstu vsesplošne povezanosti članov lahko ustvari varno okolje. Impro spodbuja kooperativno vzdušje. V skupini, kjer se postopoma razvija zaupanje, ki je temelj sodelovanja in raziskovanja samega sebe, se lahko izražajo tudi konflikti in negotovosti. Ko na površje pridejo čustva ali prepričanja, ki niso pozitivno naravnana do sebe ali do drugih, lahko s pomočjo improvizacije pristopimo k ozaveščanju in razreševanju konfliktov posredno, na primer skozi menjavo vlog.

To omogoča, da vsak odigra pozitivne in negativne vloge ter tako dobi širši pogled na aktualno temo. Pomembno je, da sta v skupini možni odkritost in odprtost. Takrat posamezniki spoznajo, da lahko osebne vsebine obogatijo uprizoritveno dogajanje in tako postanejo del ustvarjalne dramske igre (Strelec, 2014).

Skupina ima večjo moč od posameznega uma. Ko improvizatorji v skupini pozorno poslušajo drug drugega, slišijo in spoštujejo, kar slišijo, se oblikuje **skupinski um**. To je fenomen, pri katerem imajo člani skupine zelo močen občutek za skupino kot samostojno entiteto. Med člani deluje skoraj instinktivna empatija. Do tega pride, ko so člani skupine uglaseni med seboj. Podobno kot pri skupinskih športih tudi pri gledališki improvizaciji velja, da en igralec ni pomembnejši od ostalih, temveč si vsi delijo odgovornost. Dober improvizator razmišlja o sebi kot o orodju za predstavo in poskuša najti svojo funkcijo v njej (Halpern, Close in Johnson, 2001).

1.1.4. Učinki improvizacije

Viola Spolin (1999) je kot glavni cilj svojih delavnic videla razvoj udeležencev. Keith Johnstone (1999) pravi, da impro izvabi genija iz vsakega človeka in mu pomaga razviti pripovedovalske sposobnosti, ki so zelo pomembne. Udeleženci lahko to dosežejo zaradi edinstvene oblike vzajemne pomoči, ki se vzpostavi znotraj skupine. Prek impro lahko odkrijemo in izkoristimo svoje vire moči in potenciale. Ko se skupina posameznikov odziva, strinja med seboj in njeni člani drug z drugim delijo svoje sposobnosti, skupaj ustvari moč in lepoto, ki je večja od seštevka prispevkov vsakega posameznika. Hkrati se člani začnejo zavedati lastnega vložka, ki ga lahko prispevajo skupini (Spolin, 1999). Vaje improvizacijskega gledališča spodbujajo razvoj različnih sposobnosti, kot so: samozaupanje, avtonomnost, zaupanje, odpornost in odzivnost v kolaborativnih in tekmovalnih okoljih (Dennis, 2014).

Steitzer (2011) pravi, da se skozi proces vzajemne pomoči – torej, v odnosu do drugih – posamezniki začnejo zavedati lastne vrednosti. Tako se improvizatorji naučijo prepoznavati in ceniti svoja znanja in sposobnosti. Poleg tega impro uči aktivno poslušanje, podpira tveganje, individualno rast in skupinski um.

Improvizacija vpliva na posameznikova dejanja in dejanja posameznika v skupini. Vpliva na številna področja, kot sta razvoj vodstvenih in individualnih sposobnosti ter gojenje timskega dela (Vera in Crossan, 2004). Trening improvizacije vključuje vaje, ki igralce spodbudijo, da zapustijo svojo cono udobja, razvijajo veščine poslušanja in komunikacije ter

sprejemanja in deljenja odgovornosti (Crossan, 1998), Kirsten in Du Preez (2010) pa v raziskavi potrđita, da impro načela prispevajo tudi k skupinski sposobnosti inovativnosti.

1.1.4.1. Jude Treder-Wolff: Psihološka odpornost in pogum

Jude Treder-Wolff, certificirana izvajalka aplikativne improvizacije, performerka in svetovalka pri Lifestage, Inc, v svojem blogu (2019) piše o krepljenju psihološke odpornosti in drugih pozitivnih vplivih impro na duševno zdravje. To so: sočutje do sebe, lažje sprejemanje sprememb, preokvirjanje problemov in krepitev občutka lastne vrednosti. Meni, da so novi načini razmišljanja skozi preizkušanje novih načinov obnašanja in izmišljene situacije varen prostor za raziskovanje medosebnih dinamik (Treder-Wolff, 2019).

Skupinsko ustvarjanje v pozitivnem socialno-čustvenem okolju ima pozitivne učinke na duševno zdravje. Lastnosti, ki posamezniku pomagajo pri obvladovanju psiholoških izzivov in s tem večajo odpornost, so aktivno spoprijemanje s težavami, humor in prosocialno vedenje. Te lastnosti so povezane z okrevaljem po doživeli travmi, žalovanju in depresiji ter dostopanjem do virov pri življenju s kroničnim stresom in tesnobo (Treder-Wolff, 2019).

Performerji uporabljajo tehnike improvizacijskega gledališča, da se lahko povežejo z namišljeno resničnostjo in se spontano odzivajo drug na drugega. Impro vaje so v svojem bistvu metode komunikacije prek ovir in izkoriščanja našega potenciala za razmišljanje in ravnanje na nove načine (Treder-Wolff, 2019).

V današnjem času hitrih sprememb je ustvarjanje in delo pod pritiskom pomembna spretnost. V vsakdanu improviziramo na odru življenja – ob spremembah se v trenutku odzivamo na razvijajoče se družbeno okolje ter ustvarjamo in prevzemamo nove vloge. Miselnost in veščine improvizatorjev so ključni, da vzdržimo tempo in najbolje izkoristimo okoliščine (Treder-Wolff, 2017).

Pri impro si upamo biti kreativni, na vajah se predajamo neznanemu in izstopamo iz svoje cone udobja. Odločitev, da se bomo učili v neudobnem položaju in strahu, ustvari kognitivni in čustveni preobrat, ki krepi psihološko odpornost in krepi našo moč. Na te spretnosti se lahko zanesemo, ko smo pod pritiskom, ko se ne moremo zanesti na ustaljene vzorce razmišljanja in vedenja in moramo poizkusiti nekaj novega, česar izid je negotov (Treder-Wolff, 2017).

Improvizatorji se naučijo premagati strah pred neznanim tako, da se prepustijo spontanosti, zaupajo ostalim improvizatorjem in procesu. To vzbudi nekakšen kreativni pogum, ki se lahko razvije samo skozi neposredno izkušnjo in se kaže tudi v drugih življenjskih situacijah (Treder-Wolff, 2017).

1.1.4.2. Colin P. Stewart: Vpliv impro na študente

Stewart (2016) v svoji raziskavi z naslovom Vpliv impro komedije na študente (ang. Effects of improv comedy on college students) na podlagi izjav intervjuvancev piše, da impro lahko pozitivno vpliva predvsem na akademski in socialni razvoj in razvoj ter raziskovanje identitete. Avtor na podlagi svojih raziskovalnih ugotovitev razvrsti omenjene spretnostne kategorije.

AKADEMSKE SPRETNOSTI

- Spretnost učenja novih informacij, pomnjenja in uporabe teh informacij v novih situacijah, kar avtor metaforično poimenuje »**delitev znanja**« (ang. dropping knowledge).
- Spretnost hitrega reagiranja ali ustvarjanje rešitev »**od nikoder**« (ang. out of thin air).
- Spretnost povezovanja dveh na videz nepovezanih konceptov, »**grajenje mostov do novih svetov**« (ang. building bridges to new worlds).
- Uporaba improvizacije za ustvarjanje novih svetov, karakterjev, oblik, iger, pesmi, poezije, glasbe – **ustvarjanje iz nič** (ang. creating from scratch).

SOCIALNE SPRETNOSTI

- Ustvarjanje skupnosti, odnosov in podpora drugim, kar avtor poimenuje »**skupinsko delo uresničuje sanje**« (ang. teamwork makes the dream work).
- Nadaljnji razvoj socialnih spretnosti vključuje kapaciteto za povezovanje z ljudmi in branje posameznikov – »**z roko v roki**« (ang. hand in hand).
- Komunikacija z vrsto različnih posameznikov skozi raznolike medije in sposobnost ustreznega usmerjanja različnih publik – »**spretnost z besedami**« (ang. a way with words).

RAZVOJ IN RAZISKOVANJE IDENTITETE

- Nadaljnji razvoj samozavesti in vere vase – »**neustrašno zvesti sebi**« (ang. fearlessly true to self).
- Empatija do drugih in do sebe – »**razširjanje obzorij**« (ang. widening your gaze).
- Širše razumevanje svoje kulture in drugih – »**način življenja**« (ang. way of life).

AKADEMSKE SPRETNOSTI

Impro ima lahko pozitiven vpliv na študijski uspeh. Stewart (2016) je na podlagi intervjujev ugotovil, da študenti, ki so člani impro skupin, svoje znanje uporabljajo v novih situacijah, ohranjajo prej pridobljene informacije in se jih spominjajo ter so boljši poslušalci. So tudi željni novih znanj, želijo razumeti nove informacije ter dodati svojo interpretacijo znanja in ne želijo samo ponavljati dejstev. Impro spodbuja kreativnost, poleg tega pa omogoči eksperimentiranje skozi različne aktivnosti in scenarije. Način učenja je interaktiven, neuspeh pa ne pomeni konca učenja, temveč je del učnega procesa. Vaje in igre pri impro gledališču krepijo različne vrste spomina, saj si morajo improvizatorji zapomniti različne podrobnosti o posameznikih, situacijah ali aktivnostih. To lahko prenesejo na vsakdanje življenje, kar jim lahko koristi tudi pri akademskem uspehu. Impro spodbuja tudi aktivno poslušanje. Študenti, ki se ukvarjajo z improm, hitro razmišljajo na licu mesta, kar je koristno pri porajanju novih idej, rešitev ali vprašanj v predavalnici ali na delovnem mestu. So prilagodljivi in ustvarjalni. To so koristne lastnosti pri vrstah dela, ki zahtevajo uporabo različnih perspektiv pri reševanju kompleksnih problemov.

SOCIALNE SPRETNOSTI

Ena najpomembnejših komponent improviziranega prizora je odnos med karakterji in način, kako ga predstavimo publiki. Impro lahko udeležence nauči, kako razvijati medčloveške odnose na odru in v vsakdanjem življenju.

V okviru pridobljenih socialnih veščin pri impro Stewart (2016) govori o ustvarjanju skupnosti, komunikaciji, povezanosti in zaupanju. Vsi improvizatorji so odgovorni za ustvarjanje prizora. Biti del skupnosti, katere člani si nudijo medsebojno podporo, je pomembno, ker ustvari občutek pripadnosti. Študenti, ki imajo občutek pripadnosti neki skupnosti, se lahko zmotijo in vseeno ostanejo samozavestni ter se iz napak učijo. Ko oseba čuti pripadnost, je lahko najboljša verzija sebe ter to tudi pokaže in komunicira ostalim.

Pomembno je, da posameznik ve, kako deliti ideje, predelati konflikt in komunicirati z raznolikimi skupinami ljudi. Impro pomaga udeležencem izboljšati komunikacijo ter govoriti jasno in direktno.

Improvizatorji so poročali, da so med vajami vzpostavili pristne odnose z ostalimi člani skupine, člani drugih skupin in tudi ljudmi v vsakdanjem življenju – prijatelji in neznanci. Improvizatorji so lahko tudi bolj samozavestni v različnih socialnih situacijah, razgovorih za delo in pri mreženju (Stewart, 2016).

RAZVOJ IN RAZISKOVANJE IDENTITETE

Ukvarjanje z gledališko improvizacijo lahko vpliva na razvoj posameznikove identitete. Intervjuvanci so povedali, da jim je impro pomagal dvigniti samozavest, najti svoj glas, verjeti vase, videti svet z druge perspektive in pridobiti kulturne kompetence.

Impro vaja je za udeležence prostor, kjer lahko varno raziskujejo svojo identiteto in se preizkusijo na področjih, ki jih še niso izkusili. Je priložnost za učenje o svoji kulturi in kulturah drugih. Udeleženci v raziskavi (Stewart, 2016) so povedali, da so postali samozavestni glede tega, kdo so, dobili so vpogled v različne perspektive in razvili empatijo. To je pomembno, ker sodita identiteta in samoaktualizacija med najpomembnejše človekove potrebe (Maslow, 1943). Impro lahko pomaga udeležencem krepiti tudi samozaupanje in samopodobo. Samozaupanje pozitivno vpliva na samopodobo, karierni razvoj in celo na srečo.

Impro lahko pomaga pri razvoju razumevanja različnih perspektiv in kulturnih kompetenc. Biti del skupine oseb z različnimi kulturnimi ozadji omogoča razvoj lastne perspektive skozi opazovanje novih perspektiv. To lahko študentom pomaga pri študiju in v vsakdanjem življenju, saj razumevanje perspektive drugega omogoča pristnejše odnose.

1.1.5. Impro in učenje

Na učenje lahko gledamo tudi kot na ustvarjalni performans. Sawyer v članku *Creative Teaching: collaborative discussion as disciplined improvisation* zagovarja poučevanje kot improviziran performans. Ustvarjalno poučevanje je disciplinirana improvizacija, ker se odvija znotraj širokih struktur in okvirjev. Sawyer v članku navaja raziskave improvizacijskega gledališča za novo perspektivo ustvarjalnosti pri poučevanju (Sawyer, 2004).

Učinkovita razprava v razredu nima predvidenega scenarija, ki bi ga vnaprej pripravil učitelj, ampak mora nastati kot sodelovanje udeležencev, katerega izid ni odvisen od enega posameznika, temveč ga vsi udeleženi ustvarijo skupaj – soustvarijo. Pri gledališki improvizaciji se prizor razvija iz prispevka vseh igralcev v prizoru. Predstave se ne da zreducirati na namene in pobude enega igralca, ker v večini primerov igralec ne pozna pomena svoje replike, dokler se soigralec ne odzove nanjo (Sawyer, 2004).

Osnovna predpostavka konstruktivizma je, da je učenje kreativni improvizacijski proces. Pri tem je pomembna interakcija znotraj skupine, saj pri tem procesu lahko dobimo vpogled v potek učenja. Celoten razred improvizira skupaj; v taki skupini učenci lahko eksperimentirajo

in sodelujejo v skupni konstrukciji svojega znanja. Pri improviziranem učenju je znanje skupna socialna aktivnost, pri kateri sodelujejo vsi udeleženci in ne le učitelj (Baker-Sennett in Matusov, 1997). V taki učilnici je učitelj spodbujevalec skupinske kreativnosti. Johnstone (1999) o svojih izkušnjah učenja gledališke improvizacije pravi, da če od posameznikov želi prosto asociiranje, mora za to ustvariti okolje, v katerem ne bodo kaznovani ali odgovorni za stvari, ki jim jih njihova domišljija ponudi.

Jesenovec (2020) v svojem magistrskem delu piše o uporabi tehnik impro gledališča pri poučevanju italijanskega jezika in umetnostne zgodovine. Ugotavlja, da so impro tehnike s svojo strukturo in prilagodljivostjo odlično učno orodje za poučevanje neumetniških vsebin, saj se impro v mnogih lastnostih sklada z didaktičnimi pristopi, ki naj bi pozitivno vplivali na razumevanje in pomnjenje vsebin. Jesenovec kot dva ključna elementa navaja aktivno udeležbo vsakega učenca pri pouku in drugačen način dojemljanja napak v učnem procesu, saj se improvizatorji napak razveselijo in zanje ne predstavljajo vira frustracij. Poleg tega učenje skozi impro igre pozitivno vpliva na razredno klimo in odnose med posamezniki ter omogoča umetniško izkušnjo.

V mojem diplomskem delu z naslovom Gledališka improvizacija: vir moči v odraščanju (Ahac, 2018) so dijaki udeleženci impro delavnic poročali o izboljšani samopodobi in samozavesti, zmanjšanju treme pri javnem nastopanju in večjem samozaupanju. Mladostniki v impro skupini razvijajo svoje socialne veščine, so bolj prilagodljivi in iznajdljivi. Pozitivne učinke improvizacije opažajo tako v šoli kot vsakdanjem življenju, nekateri udeleženci pa so poročali tudi o terapevtskem učinku delavnic.

IMPRO IN UČENJE MED EPIDEMIJO COVIDA-19

Erin Lavik, profesorica na Univerzi v Marylandu, v svoji novi raziskavi piše o učinkih improvizacije pri svojih predavanjih prek spleta. S polovico študentov je predavanja začela s skupinsko diskusijo, z drugo polovico študentov pa je predavanja začela z impro igrami. Odkrila je, da pri predavanjih, ki so se začela z impro igricami, študenti bolj sodelujejo. V prvi skupini 50 odstotkov študentov med predavanjem sploh ni sodelovalo, pri skupini študentov, ki je predavanja začela z improm, pa je vseh 100 odstotkov študentov sodelovalo vsaj enkrat (Lavik, 2020).

1.2. Aplikativna raba impro

Aplikativna improvizacija se ne uporablja v performativne namene, temveč za izboljšanje akademskih, kognitivnih, socialnih ali čustvenih ciljev. Ker impro ustvari priložnosti za

osebno(stno) rast in raziskovanje, se je zanimanje zanj zadnjem času razširilo na različna področja, kjer se uresničujejo njegove psihološke, intelektualne, socialne in celo ekonomske koristi (Sheelsey, Pfeffer in Barish, 2016).

Drinko (2012) pravi, da nam impro pomaga resnično poslušati, biti odprt glede drugih in biti skromnejši, saj nihče ni pomembnejši od koga drugega. Impro načela spodbujajo ljudi, da skupaj gradijo ideje, so pozorni na potrebe in želje soljudi, ter omilijo tesnobo in težave s samozavestjo. Impro tehnike in metode se uporabljajo za pomoč osebam z anksioznostjo, depresijo, demenco in avtizmom (Drinko, 2013). Tudi avtorji Krueger, Jonathan in Bink (2017) pišejo, da impro vaje danes uporabljajo na različnih področjih za **izboljšanje duševnega zdravja**. Zasnovali in izvedli so kratko skupinsko psihoterapevtsko intervencijo, v kateri so uporabili impro vaje v terapevtski namen. Rezultati študije so pokazali, da tovrstna kratka intervencija lahko zagotovi učinkovito zdravljenje **osebam s simptomi anksioznosti in depresije**. Comedic improv therapy (CIT) je oblika skupinske terapije, ki izhaja iz vaj improvizacijskega gledališča in predstavlja nov način obravnave motnje socialne anksioznosti tako, da mobilizira naslednje terapevtske elemente: skupinsko kohezijo, igro, izpostavljenost in humor (Sheelsey, Pfeffer in Barish, 2016). Skupinska kohezija – posameznikov odnos do terapevta, drugih članov skupine in skupine kot celote (Yalom, 2005) – je najpomembnejša komponenta CIT. Igra ima zdravilni učinek tako za otroke kot za odrasle. Aktivacija kreativnosti izboljša posameznikovo zmožnost drugačnega odziva na obstoječi problem namesto tega, da se zateče k ustaljenim načinom mišljenja in obnašanja (Sheelsey, Pfeffer in Barish, 2016). Uporaba igre vlog pri terapiji ustvari nekakšen »laboratorij, kjer ni napak«, kjer udeleženci lahko raziskujejo izražanje svojih čustev (Blatner, 2002). CIT spodbuja kreativnost, potrebno za izbiro drugačnega odziva na socialno situacijo – namesto osredotočenosti na tesnobo in izogibanje (Sheelsey, Pfeffer in Barish, 2016) .

Impro se osredotoča na pozitivno, pomaga zgraditi varen prostor, v katerem si ljudje upajo tvegati in delati napake, izboljša pa tudi spomin. Z osredotočanjem na sedanost ublaži anksioznost in pomaga osebam, ki se ne morejo vedno zanesti na svoj spomin, in tistim, ki jih skrbi prihodnost. Raziskovalci na Univerzi Northwestern uporabljajo improvizacijo kot eno od možnosti za zdravljenje **demence**. Ustvarjanje v namišljeni resničnosti iz trenutka v trenutek ima potencial blaženja skrbi, zato je vpeljevanje impro metod koristno tudi pri delu z osebami z demenco.

Uporaba improvizacije je koristna tudi pri delu z osebami, ki **imajo motnje avtističnega spektra**. S tehniko »ja, in ...« sprejememo njihovo resničnost in se ji pridružimo.

Terapevtke, socialne delavke in psihiatrinje začenjajo pri svojem delu uporabljati pravila improvizacije. Impro igre pomagajo ljudem premagovati ovire in ustrezno komunicirati, zato ponujajo socialnim delavkam model za razvijanje zaupanja in odprtosti (Drinko, 2013). Tako strokovni delavci kot uporabniki in pacienti skupaj gradijo resničnost brez strahu pred obsojanjem in napakami. Terapija oziroma pomoč, ki temelji na improvizaciji, uporabnikom ne sugerira, katera smer naj bi bila zanje prava. Poudarek je na tem, da se pomagajoči uporabniku pridruži v trenutku tukaj in zdaj. Sodobni teoretiki dramske terapije menijo, da so sodelovanje v drami, pripovedovanje zgodb in igranje iger dejavnosti, ki prispevajo k splošnemu razvijanju in spodbujanju kreativnosti pri odraslih in otrocih (Jones, 2007).

Z aplikacijo improvizacije, ki se osredotoča na poslušanje in sprejemanje, učitelji lažje ustvarijo kreativno in spodbudno učno okolje (Drinko, 2020). Spolin (1999) o impro vajah govori kot o načinu, ki vzpodbuja odpiranje notranje ustvarjalnosti. Avtorica v svoji knjigi *Improvisation for the theater* piše o tem, da jih je uporabljala pri **izobraževanju** z namenom vzpodbujanja individualnega izražanja.

Vaje, ki se izvajajo pri gledališki improvizaciji, lahko uporabimo tudi kot orodje za **delo v organizacijah** (Vera in Crossan, 2005). Kreativnost in originalnost sta zanemarjeni v sistemu formalnega izobraževanja, vendar se posamezniki lahko ponovno naučijo biti kreativni in spontani (Vera in Crossan, 2005). Tega se lahko nauči kdorkoli, če upošteva impro načela (Izzo, 1997). Impro torej ustvarja kontekst, v katerem se lahko posameznik nauči načel, potrebnih za inovacijo (Kirsten in Du Preez, 2010).

1.3. Impro in socialno delo

1.3.1. Zgodovinske povezave

Impro, kakršnega poznamo danes, se je začel kot socialno delo (Drinko, 2020). Njuni začetki v ZDA segajo v Hull House v Chicagu (Spolin, 1999). Poleg skupnega kraja začetka imata skupno tudi teoretično osnovo. Filozofija in praksa impra močno poudarjata aktivno poslušanje, spodbujata tveganje, individualni razvoj in skupinski um (Johnstone, 1999). Igralka Viola Spolin (1999) je začela delati z otroki migrantov med veliko gospodarsko krizo v tridesetih letih devetnajstega stoletja. V njenih gledaliških skupinah so poleg igralskih veščin pomagali članom razviti samozavest, da so se lahko postavili zase in si izborili prostor za svoj glas. Ugotovili so, da ta cilj najlažje dosežejo, ko improvizirajo. Skozi ta medij so

člani dobili globlji vpogled v svojo lastno vrednost in začeli ceniti skupinski proces in vzajemno pomoč (Spolin, 1999).

Danes lahko impro skupine najdemo v vsakem večjem mestu v ZDA. S tem, ko je impro gledališče kot oblika komedije pridobivalo priljubljenost, se je njegov namen vedno bolj oddaljeval od prvotne filozofije in namena Viole Spolin. Cilj njenih delavnic je bil razviti komunikacijske veščine, ki bi udeležencem dvignile samozavest, poleg tega pa ustvariti skupnost. Danes se veliko skupin osredotoča zgolj na to, da so zabavne za publiko (Steitzer, 2011).

1.3.2. Vzporednice v teoriji in praksi

Transdisciplinarnost pomeni, da strokovnjaki različnih strok z znanjem iz posamičnih strok ustvarijo nove odgovore na kompleksne situacije pri podpori ljudi. To ni zgolj dodajanje znanja drugemu znanju, temveč preoblikovanje znanja ene stroke v kompleksnejše znanje in celostno razumevanje človeških problemov. Poleg tega transdisciplinarnost zmanjšuje negativne učinke ozkih specializacij. S transdisciplinarnostjo združujemo komponente dveh ali več disciplin, povezujemo njihova znanja ter presegamo teoretične, epistemološke in praktične omejitve ene discipline. Tako dosežemo ustvarjanje novega znanja in praktičnega dela, presegamo tradicionalno reševanje problemov in prenašanje znanj od raziskovalcev k načrtovalcem politik v prakso ter se izognemo napačnim sklepanjem in povečamo fleksibilnost razmišljanja (Zaviršek idr., 2019).

Umetnost in socialno delo imata sorodne značilnosti, kot je prepoznavanje in podpora posameznikov, idej in skupin, ki v širši skupnosti niso opaženi in cenjeni. V širšem smislu socialno delo s skupinami in dramska igra služita kot orodje zagovornišтва zatiranih. Povezana sta v blaženju odtujenosti in izoliranosti skozi razvijanje osebnega uvida in skupinske identitete (Bitel, 1999).

Sorodni sta si tudi pri **namenih in ciljih**. Igra in skupinsko delo stremita k temu, da bi omogočila posamezniku vpogled in boljše samozavedanje skozi identifikacijo in podporo prek vključenosti v skupino (Bitel, 1999). Oba medija služita jasnim družbenim namenom, njun skupni cilj pa je vzpodbujanje družbenih sprememb (Rapoport, 1968). Kot pri skupinskem socialnem delu morajo tudi člani dramske skupine doseči dogovor o tem, kako bodo delali skupaj, da bodo zadovoljene potrebe vseh članov. Ustvarjalni izziv pri tem je, da iznajdejo način, kako dobro delati skupaj, da dosežejo cilje, ki so jih skupaj definirali. Skupina – tako kot gledališka vaja – naj bi bila zatočišče za spodbujanje ustvarjalnosti in

iskrene refleksije vloge posameznika v skupnosti ter prostor za pripravo na vrnitev člana skupine v skupnost kot bolj funkcionalno osebo (Bitel, 1999).

Postmoderno socialno delo v ospredje postavlja značilnosti **procesa in odnosa med udeleženi**mi v sodelovanju. Redefinira proces razgovora, sporazumevanja in dogovora – pomoč se soustvarja v procesu, ki ga zagotovi delovni odnos (Čačinovič Vogrinčič, 2002). **Delovni odnos** omogoča proces pomoči, ker varuje pogovor tako, da se pomoč raziskuje in soustvarja: »V procesu pomoči sta socialni delavec in uporabnik sogovornika. V pogovoru se raziskujejo in soustvarjajo spremembe, premiki. Pogovor omogoča srečanje ljudi z različnimi osebnimi zgodovinami, izkušnjami, kompetencami, ki soustvarjajo svojo udeležnost v rešitvah. V pogovoru se dobi za socialno delo tako pomembna izkušnja spoštovanja in osebnega dostojanstva« (Čačinovič Vogrinčič, Kobal, Mešl in Možina, 2011).

Definicija koncepta

»Odnos med socialno delavko in uporabnico definiramo kot delovni odnos, ki je opora socialni delavki, da vzpostavi pogovor, ki omogoča raziskovanje in sooblikovanje dobrih izidov. Delovni odnos uporabnike in socialne delavce definira kot sodelavce v skupnem projektu, ki imajo nalogo, da soustvarijo deleže v rešitvi« (Čačinovič Vogrinčič, Kobal, Mešl in Možina, 2011). Socialna delavka se odreče moči, ki ji ne pripada. To nadomesti zavezniški, enakovreden odnos z uporabnikom.

Koncept **izvirnega delovnega projekta pomoči** dopolnjuje delovni odnos. Projekti so izvirni, ker se vsakokrat oblikujejo za vsak uporabniški sistem posebej, ustvarjeni so skupaj z uporabniki in zanje. Socialno delo se odzove na posebnosti in ustvari nove možnosti tam, kjer znotraj običajnega rešitve ni mogoče najti (Čačinovič Vogrinčič, Kobal, Mešl in Možina, 2011). Viola Spolin verjame, da je vsakdo ustvarjalen in vsakdo lahko igra. Ustvarjanje vidi kot raziskovanje in iskanje nenačrtovanega rezultata v novi izkušnji. Učimo se skozi izkušnje in impro omogoča organsko rast ustvarjalnosti posameznika in skupine. Pri reševanju problemov, ki nastanejo med igro, se lahko razvijeta zaupanje in sodelovanje, ki sta predpogoj ustvarjanja, rasti, igre (Spolin, 1999).

Pogovor je osrednji prostor, v katerem se dogaja proces pomoči v socialnem delu. Postmoderni koncepti so izostrili pomen pogovora, jezika in odprtega prostora, kjer sta socialni delavec in uporabnik sogovornika in soustvarjalca. **Socialnodelovni pogovor** je pogovor med sogovorniki, ki so iz pogovora pripravljeni priti drugačni, z novimi pogledi in alternativnimi rešitvami ter drugačnim razumevanjem. Tak pogovor prinese nove premike in odločitve, za to pa so potrebni pogumni sogovorniki, ki so pripravljeni deliti, kaj mislijo in doživljajo (Čačinovič Vogrinčič, Kobal, Mešl in Možina, 2011).

Socialna delavka kot umetnica ima talent in voljo, da gre preko metod in tehnik ter se domiselno in ustvarjalno odzove na nepredvidljivo naravo človeških odnosov (Goldstein, 1998). Uta M. Walter (2003) prakso socialnega dela vidi kot improviziran performans in verjame, da mora socialna delavka pri soustvarjanju z uporabniki uporabiti svoje improvizacijske sposobnosti. Pravi, da improvizacija pomaga prilagoditi prakso in teorijo socialnega dela dani situaciji. Biti dober improvizator pomeni znati osredotočiti se na proces, ostati odprt za spremembe, transformacijo in soustvariti nekaj z drugimi. Pomembno je, da je improvizator prisoten v trenutku in sprejema ideje in predloge svojih soigralcev, k zgodbi in akciji dodaja svoje ideje in se zanaša na svoje ustvarjalne spretnosti (Johnstone, 1999; Spolin, 1999). V improvizaciji se prisotnost nanaša na spretnost ohranjanja osredotočenosti na sedanjost. Ko improvizator stopi na oder, mora biti pozoren na resničnost, ki so jo ustvarili njegovi soigralci s svojimi idejami. Sprejemanje v improvizaciji pomeni strinjanje z realnostjo, ki jo predlaga soigralec. Dober improvizator mora premagati svojo težnjo po popolni kontroli nad tem, kar se dogaja na odru. Prav tako se socialna delavka pridruži uporabniku, kjer je, sprejme njegovo resničnost in ga ne »blokira« (Walter, 2003).

Ustvarjalec mora vedno vedeti, kje je, sprejemati in biti dovzeten za svet okoli sebe, da lahko ustvari resničnost na odru. Pomembno je, da ima izostren celoten senzorični aparat ter se osvobodi vseh interpretacij, predvidevanj in domnevanj, da lahko ustvari neposreden in svež kontakt v na novo ustvarjenem okolju z ljudmi in predmeti v njem. Ko se tega naučimo v gledališkem svetu, se vzporedno ustvari tudi neposreden in svež kontakt z zunanjim svetom (Spolin, 1999). Clay Drinko (2013) piše o tem, da improvizacija lahko pomaga socialnim delavkam soustvariti pomen z uporabniki. Improvizacija postavi okvir za skupno konstruiranje pomenov. Za to je treba resnično poslušati in se vzdržati obsojanja. Če smo z uporabnikom, kjer je tukaj in zdaj, lahko skupaj zgradimo produktivno realnost (Drinko, 2012).

Nadaljevanje se v improvizaciji nanaša na grajenje na podlagi tega, kar je bilo že vzpostavljeno, da se zgodba premakne naprej (Walter, 2003). Socialna delavka pomaga uporabniku nadaljevati zgodbo, tako da izhaja iz danega in doda možnosti, ki so koherentne z obstoječo uporabnikovo zgodbo ter hkrati dovolj nove, da lahko ustvarijo spremembe (White in Epston, 1990).

Viola Spolin (1999) je videla impro kot orodje, ki pomaga ljudem, da stopijo v stik sami s sabo in s tem pripomorejo k svojim skupnostim. Socialni delavci lahko na različne načine vpletejo impro v delo s skupinami. Impro vaje lahko uporabijo kot sredstva za prebijanje ledu v skoraj kakršnikoli skupini. Z njimi se gradi zaupanje, spodbuja poslušanje, pomaga pri

zbranosti (Steitzer, 2011), poleg tega pa z njimi gradimo samozavest v svoje spretnosti (Johnstone, 1999).

Mary C. Bitel piše o povezavi med **socialnim delom s skupinami in ustvarjalnostjo**. Skupne točke vidi v empatiji, stiku s širokim spektrom lastnih čustev, humorju in tem, da si pri svojem delu to, kar si (Bitel, 1999).

Študentke socialnega dela se zgodaj naučijo pomena **empatije** in njene ključne vloge v procesu zdravljenja. Težko oziroma nemogoče se je naučiti empatije ali oblikovati seznam sestavin, ki naj bi jih vseboval empatičen odziv. Strokovnjakinja, ki pri sebi v celoti ne razume moči in vrednosti empatije, ni v stiku s svojimi čustvi, življenjskimi izkušnjami ali svojim delom. Tudi igralec mora biti empatičen, da lahko razume druge brez obsojanja, da lahko sprejme občutke in izkušnje druge osebe kot lastne. Igralčeva naloga ni, da se odloči, ali mu je karakter, ki ga bo upodobil, všeč ali ne. Sprejme ga skupaj s kompleksnostjo čustev in nasprotujočih si aspektov njegove osebnosti. To je tudi temelj empatične skupinske delavke: sprejeti in biti pripravljena videti celo osebo, s katero dela (Bitel, 1999).

Humor je kreativno dejanje, s katerim lahko bolečino preoblikujemo v konstruktivno rast tako zase kot za ljudi, s katerimi delamo (Siporin, 1984). Sposobnost smejeti se sam sebi je dokaz zdrave samopodobe in dobro razvitega procesa individualizacije. Skozi humor lahko izrazimo naklonjenost ali odklanjanje na neagresiven način. Sprosti napetost, sram, tesnobo in nam pomaga, da si opomoremo od bolečine. Interpretacija in redefinicija skozi humor sta koristni pri delu z uporabniki za soočanje s problemi, distanciranje od njih in blažitev neprijetnih čustev. Poleg tega je socialno delo stresen in včasih nevaren poklic. Strokovne delavke skozi humor in zabavo s sodelavkami lahko sprostijo agresijo in občutek krivde ter dobijo občutek podpore (Siporin, 1984).

Razumevanje lastnih čustev je pri dobrem skupinskem delu ključno. Lastnost kreativne vodje skupine je, da iskreno, odprto in spontano s skupino deli svoje občutke in izkušnje takrat, ko to služi v dobro skupini. Razvoj v skupini je možen, ko je vzpostavljen občutek varnosti in ko se zgradi zaupanje med socialno delavko in skupino ter med člani skupine. Sposobnost vodje, da je v stiku s svojimi čustvi in jih na primeren in iskren način deli s skupino, je nujen pogoj za vzpostavitev varnosti in zaupanja (Bitel, 1999).

Razlika med pasivnim in **aktivnim poslušanjem** je v odzivu na slišano. Improvizatorji so trenirajo aktivno poslušanje (Napier, 2004). Ni dovolj samo slišati, kaj soigralec počne, temveč je treba temu dodati neko informacijo, kar pripomore k nadaljevanju prizora. Spretnost aktivnega poslušanja v prizorih prenesemo k aktivnemu poslušanju pri delu s skupino ali vodenju pogovora v socialnem delu (Steitzer, 2011).

1.3.3. Impro kot potencial za socialno krepitev

Irena Strelec (2014) v doktorski disertaciji piše o impru kot mediju za spodbujanje osebnostnega razvoja in socialno krepitev. Ugotovi, da se lahko pri skupini, ki se uči impra, ustvari okolje, ki je spodbudno za krepitev in razvoj socialnih veščin in kompetenc. To se zgodi skozi izkušnjo aktivne udeležbe, sodelovanja, interakcije in dialoga z drugimi. Impro je pomemben kreativen medij, ker omogoča soustvarjanje, pri katerem se upošteva prispevek vsakega udeleženega. Razvija tudi veščine nastopanja in tako omogoča javno predstavljanje skupine ranljivih, s čimer dosežemo socialno krepitev.

Augusto Boal je oče angažiranega, političnega gledališča. V Braziliji je v neumetniških okoljih eksperimentiral z gledališko improvizacijo kot medijem socialne integracije zatiranih, ranljivih in razvijal gledališče, v katerem je improvizirana drama zagovornik družbenih sprememb. Pasivno občinstvo v gledališču je bilo za Boala odsev represije zahodnih civilizacij 20. stoletja. Zanj komunikacija pomeni enakopraven dialog in aktivna udeležba občinstva, zato je razvijal obliko gledališča, kjer občinstvo aktivno sodeluje v dramski igri. S tem je v predstavi omogočena aktualizacija družbenih tem in tabujev (Strelec, 2014). Boalov teater udeležence spodbuja, da prevzamejo odgovornost in postanejo avtonomnejši, svobodnejši, najprej znotraj delavnic, pozneje pa lahko nova znanja uporabijo tudi v vsakdanjem življenju.

Socialni delavki ne pripada moč nad sogovorniki in namesto tega odgovorno raziskuje, soustvarja in išče zelene izide ter je v zavezniškem, enakovrednem odnosu s človekom, s katerim dela. Podobno se dogaja v gledališču zatiranih, v katerem je vloga gledalca – tako kot človeka v odnosu do socialne delavke – »neklasična«, saj igralci kot strokovnjaki gledalcem ne vsiljujejo svojega pogleda na svet, na problem, rešitev, na svoje življenje. Oba (tako igralec kot gledalec) prevzameta odgovornost za svoje življenje in svoje doživljanje sveta okoli sebe. Udeleženci sami oblikujejo svojo pot in rešitve. Gledališče zatiranih in socialnodelovni odnos sta na ta način lahko orodji za krepitev moči, spremembe v osebnem življenju in družbene spremembe (Lampič, 2014).

O izvajanju delavnic gledališča zatiranih na Fakulteti za socialno delo Univerze v Ljubljani v svojem diplomskem delu piše Katja Lampič (2014). Študenti so videli delavnice gledališča zatiranih kot odličen način učenja na osebnem in strokovnem področju in izrazili željo po več podobnih projektih. Po udeležbi na takšnih delavnicah so poročali o večji samozavesti in tem, da lažje odreagirajo v različnih nepredvidljivih situacijah. Pridobili so pozitivno izkušnjo skupinskega dela in skozi sodelovanje postali bolj sproščeni, aktivni in

pripravljeni sodelovati. Nekatere študentke so videle gledališče zatiranih kot uporabno metodo za socialno delo in dober način za povezovanje in krepitev skupnosti.

1.3.4. Študijska praksa socialnega dela

V predstavitvenem zborniku študija socialnega dela na prvi stopnji Fakultete za socialno delo Univerze v Ljubljani (2019) je zapisano, da naj bi v času študija študentke poleg predmetno-specifičnih kompetenc pridobile tudi nekatere **splošne kompetence**. Pridobile oziroma razvile naj bi: sposobnost soustvarjanja izvirnih ali drugačnih konceptov in rešitev, sposobnost za skupinsko in projektno delo ter spretnosti komuniciranja, kamor poleg sposobnosti poslušanja in sporočanja spada tudi sposobnost jasnega javnega predstavljanja, argumentiranja in nastopanja. Poleg tega naj bi razvile tudi spretnosti prepoznavanja in obvladovanja lastnih občutkov in sposobnost iskanja pomoči zase.

Zaradi praktične narave poklica socialne delavke se s predmetom **Praksa** študentke srečajo že v prvem letniku. Na spletni strani FSD piše, da prakso študentke opravljajo v več kot 250 učnih bazah. Z vsakoletnimi projekti prostovoljnega socialnega dela se krepi razvoj in kvaliteta družbenih dejavnosti in delovanje civilne družbe. Študentke v okviru obveznega prostovoljnega dela sodelujejo pri izvedbi programov za uporabnike in s tem prispevajo h kakovostnejšim storitvam. Cilj predmeta je, da se študentka preizkusi v praktičnem delu na področju socialnega dela; da pridobljeno znanje v okviru ostalih predmetov programa uporabi v konkretni praktični situaciji in reflektira uporabo in uporabnost posameznih teoretičnih konceptov za prakso socialnega dela (Fakulteta za socialno delo Univerze v Ljubljani, 2019).

Sarah Todd (2012) v svojem članku *Practicing in the uncertain: reworking standardized clients as improv theatre* piše, da nam **bogatenje učenja s pristopi improvizacijskega gledališča** da priložnost za ustvarjalnost. Vključevanje tehnik improvizacijskega gledališča v učenje za poklic socialne delavke nam da okvir za to, da simulacije pogovora vidimo kot kreativen, spontan prostor za učenje. V takem prostoru lahko reflektiramo svoje občutke glede neznanih, spreminjajočih se okoliščin (Todd, 2012).

Improvizacija vzpodbudi razvoj veščin, ki so pomembne pri socialnem delu ter jih je pri učenju težko nasloviti skozi druge pedagoške pristope. V praksi socialnega dela se vedno srečamo z zelo raznolikimi posamezniki in izkušnjami. Improvizacija zagotavlja igriv prostor, v katerem se lahko študentka preizkusi v vlogi socialne delavke. Študentkam omogoča, da predelajo to vlogo in svoje notranje konflikte, ki jih ustvari, hkrati pa vadijo konkretne tehnike ali veščine. Impro pomaga izoblikovati strokovne delavke, ki se vidijo kot

soustvarjalke resničnosti, za katero se morajo marginalizirane skupine pogajati, in ne kot strokovne delavke, ki ocenjujejo ljudi in njihova dejanja (Todd, 2012). Študentje in študentke, s katerimi je delala Sarah Todd, so o uspešnosti odnosa in iskanja rešitev govorili kot o odgovornosti, ki si jo delijo vsi vpleteni. Uporabnik v njihovih očeh ni imel ustaljene vloge, ki naj bi jo odigral, temveč sta študent in uporabnik skupaj gradila na replikah drugega. To zahteva določeno stopnjo zaupanja in sodelovalni pristop k pogovoru. Tej metodi se reče »ja, in ...«. S tem strokovni delavec na zanika resničnosti drugega in ne vsiljuje svojih idej uporabniku. Predanost drug drugemu v prizoru predstavlja priložnost za študente socialnega dela, da vadijo veščine podpore in zagovorništva, torej pomeni premik k praksi, ki je utemeljena na močeh in osredotočena na osebo. Namesto da socialna delavka išče skrite pomene za besedami sogovornikov, sprejme in podpre to, kar imajo povedati, ter se osredotoči na njihove močne točke (Todd, 2012).

Da najdemo svoj »glas za svetovanje«, je potrebnega nekaj časa in raziskovanja. Svoje notranje dvome in skrbi glede svojega zasebnega življenja ter naloge, ki jo imamo pred seboj, moramo utišati, da lahko prisluhnemo glasu sogovornika (Shafir, 2003). Spoznati moramo sebe, da smo lahko sami s sabo, hkrati pa se naučiti utišati do te mere, da lahko slišimo sogovornika. Impro ponuja dragocen model poslušanja, ne da bi se vnaprej pripravljali na to, kaj bomo povedali (Todd, 2012).

2. FORMULACIJA PROBLEMA

Improvizacijsko (impro) gledališče je oblika gledališča, kjer ni vnaprej pripravljenega scenarija. Improvizatorji na licu mesta soustvarjajo prizore, navdih zanje pa prispevajo gledalci. Za ustvarjanje take predstave je pomembno, da improvizatorji med seboj sodelujejo, se podpirajo in so prisotni v danem trenutku. Vaje impro gledališča so v svojem bistvu metode komuniciranja, skozi katere lahko odkrivamo obstoječe in kreiramo nove načine razmišljanja in ravnanja. Pripravijo nas na to, da smo lahko sproščeni v nepredvidljivih in nepoznanih situacijah in lahko zaupamo v svoje sposobnosti. Sem improvizatorica in mentorica impro gledališča in v svojem diplomskem delu sem raziskovala gledališko improvizacijo kot vir moči v odraščanju. Rezultati so pokazali, da je impro poleg zabave tudi odličen medij za samospoznavanje in razvoj. Mladostniki so pri sebi opazili razvoj socialnih spretnosti, večjo iznajdljivost in samozaupanje ter samozavest pri javnem nastopanju. Menim, da so te veščine koristne pri študiju in poklicu socialne delavke ter sorodnih poklicih. V procesu študija se študentke srečujemo s številnimi nalogami in izzivi. Pridobile oziroma razvile naj bi sposobnost soustvarjanja izvirnih rešitev, sposobnost za timsko delo, spretnosti komuniciranja ter spretnosti prepoznavanja in obvladovanja lastnih občutkov in sposobnost iskanja pomoči zase. Svoje kolegice na fakulteti sem pogosto slišala reči, da jih je strah vodenja pogovora pred skupino ali da jih skrbi, da pri pogovoru z uporabniki ne bodo znale biti prisotne tukaj in zdaj. Za svoje magistrsko delo sem se odločila raziskati uporabnost impro pri profesionalnem in osebnostnem razvoju študentk socialnega dela in sorodnih poklicev. S študentkami, ki so se same odločile za udeležbo, sem izvedla pet intenzivnih impro delavnic, ki so trajale po tri ure. Zaradi epidemije covida-19 je prvo srečanje potekalo prek aplikacije Zoom, ostala štiri pa so bila v živo. Po zaključku delavnic sem udeleženke intervjuvala o tem, kako so jih doživele in kaj se jim je zdelo uporabno.

V nalogi raziskujem, kaj so udeleženke pričakovale pred začetkom delavnic, kako so jih doživele, česa so se tam naučile in kateri elementi te izkušnje se jim zdijo uporabni pri študiju in v vsakdanjem življenju.

3. METODOLOGIJA

3.1. Vrsta raziskave

Raziskava je kvalitativna in poizvedovalna. Kvalitativna je, ker so osnovno gradivo besedni opisi in pripovedi študentk o njihovi izkušnji improvizacijskih delavnic. Besedilo je obdelano in analizirano na besedni način (Mesec, 1998). Seznanila se bom z osnovnimi značilnostmi pojava, saj tovrsten projekt na fakulteti še ni bil izveden. Ta raziskava je torej uvod v spoznavanje tega področja in služi kot priprava za morebitna kasnejša bolj poglobljena raziskovanja.

3.2. Raziskovalni pripomočki in viri podatkov

Kot raziskovalni pripomoček sem uporabila dva različna delno standardizirana vprašalnika, ki sta mi služila kot vodili za pogovor. Za delno standardiziran vprašalnik sem se odločila, ker me je zanimala osebna izkušnja udeleženk in sem želela pustiti odprt prostor, da mi same povejo svoje zgodbe, ne da bi jim preveč sugerirala odgovore. Prvi vprašalnik je bil namenjen individualnemu intervjuju pred začetkom delavnic, kjer sem poizvedovala o pričakovanjih in željah udeleženk glede delavnic. Drugi vprašalnik je bil namenjen krmarjenju skupinske razprave po zaključku delavnic.

3.3. Populacija in vzorčenje

Populacijo sestavlja sedem študentk različnih smeri, ki so se v študijskem letu 2019/2020 udeležile mojega projekta. Pet jih je obiskovalo Fakulteto za socialno delo na Univerzi v Ljubljani, ena je študentka Fakultete za psihoterapevtsko znanost SFU in Inštituta za psihodramsko psihoterapijo, ena pa je študentka etnologije in kulturne antropologije na Filozofski fakulteti na Univerzi v Ljubljani. Ker je populacija majhna, vzorčenje ne bo potrebno.

3.4. Zbiranje podatkov

Podatke sem zbrala z nestandardiziranimi intervjuji pred izvedenimi delavnicami in po njih. Za intervju sem se odločila, ker lahko pri komunikaciji iz oči v oči pojasnimo pomene in

lahko izvemo skrite podatke in odpravimo nesporazume. Kot spraševalka sem lahko spremljala tudi neverbalno komunikacijo in do neke mere nadzirala situacijo spraševanja.

Zbiranje podatkov je potekalo v dveh delih. Pred začetkom delavnic sem z vsemi sedmimi udeleženkami izvedla individualne intervjuje. Ti so potekali med 9. 3. 2020 in 25. 5. 2020. En intervju je bilo mogoče izvesti v živo, ostalih šest pa zaradi epidemije preko aplikacije Zoom. Pogovori so bili dolgi povprečno 45 minut. Pred začetkom pogovora sem sogovornicam za lažjo predstavo opisala namen raziskave in predvideno vsebino delavnic.

Po zaključku srečanj sem izvedla dva skupinska intervjuja. Za tovrstni intervju sem se odločila, ker skupina lahko spodbudi različne ideje in mnenja (Mesec, 1998). Zaključni intervju sem izvedla v dveh delih, saj se na žalost z vsemi udeleženkami ni bilo mogoče uskladiti za isti dan. Prvi zaključni intervju smo s štirimi študentkami izvedle 19. 6. 2020. Trajal je uro in pol. Drugi intervju s preostalimi treni študentkami smo imele 8. 7. 2020 prek aplikacije Zoom in je trajal eno uro. Pred začetkom pogovora sem na kratko povzela vsebino delavnic in predstavila namen raziskave.

Vsem študentkam sem pred začetkom raziskovalnih pogovorov zagotovila anonimnost in jih prosila za dovoljenje, da pogovor posnamem. Vse so privolile.

3.5. Obdelava in analiza podatkov

Zbrane podatke sem analizirala kvalitativno. Posnete pogovore sem poslušala in jih dobesedno pretipkala v obliki intervjuja. Zaradi avtentičnosti sem ohranila slengovske in narečne besede ter medmete. Za boljši prikaz atmosfere med pogovori, ki je zelo pomembna pri raziskavi, sem pisala tudi, kdaj so se sogovornice smejale. Nato sem pogovore razčlenila na dele in dobila enote kodiranja (Mesec, 1998). To sem storila s podčrtavanjem. Podčrtane izjave sem po vrsti vpisala v tabele. Sledilo je odprto kodiranje, pri čemer sem opisom pripisala pojme in jih nato združila v kategorije. Pri osnem kodiranju (Priloga 8.7.) sem iskala povezave med kategorijami in kodami ter jih razdelila v sklope glede na raziskovalna vprašanja. Osno kodiranje sem uporabila kot izhodišče za pisanje poskusne teorije in razprave.

4. REZULTATI

V tem poglavju predstavim rezultate, do katerih sem prišla z individualnimi intervjuji pred začetkom delavnic in z dvema skupinskima intervjujema po koncu delavnic, pri analizi pa sem si pomagala z raziskovalnimi vprašanji.

4.1. Pričakovanja, želje in motivacija

4.1.1. Pred delavnicami

Pred začetkom delavnic sem prijavljene študentke v individualnih intervjujih spraševala o njihovih pričakovanjih in željah glede našega skupnega sodelovanja.

ZABAVA, SPROŠČENOST IN VKLJUČENOST

Dve sogovornici sta povedali, da ju je za prijavo motiviralo veselje do skupinskega dela (*G2 – Za to sm se odločla, k mi je všeč delo v skupini*) ter želja po spoznavanju drugih in sebe (*S13 – Živa, spomnim se, da si omenla, da je bla neka notranja motivacija, da smo vse tam in neki ustvarmo, oziroma moja motivacija je bla, da spoznam samo sebe in druge in s tem hkrati spoznavam samo sebe*). Vse udeleženke so si želele pozitivne in zabavne učne izkušnje (*A2 – Verjamem, da se bom mela ful fajn; D5 – Da bi blo zabavno; A8 – Pomoje se bo splačalo že zarad tega, da bom nekje in bom vključena*), v okviru katere bi bila klima pozitivna in sproščena (*A13 – tko neko sproščeno druženje; F7 – eno tako sproščeno vzdušje si želim; B7 – Želim si, da se sprostimo in da gremo v pristnost*) in iz katere bodo dobile nekaj zase (*A9 – in nardila neki iz sebe, drgač pa pričakujem, da bom potegnla neki več iz teh delavnic za sebe*).

UČENJE

Med najpomembnejšimi željami sta pridobivanje novih znanj in razvijanje različnih spretnosti (*A3 – da se bom naučila ful novih stvari; G3 – spoznavanje nekih novih ljudi in stvari, k jih prej nism delala; C3 – Vse veščine, k si jih naštela, izboljšat – komunikacija, samozavest, spontano gibanje, zavedanje telesa*), ki jim bodo pomagale pri osebnostnem in poklicnem razvoju (*A7 – K mam absolventa pa mi vseen manjka FSD in nekih aktivnosti, iz kerih bi loh kej potegnla in za sebe in bodočo poklicno pot*). Pričakovale so urjenje v iznajdljivosti (*A4 – predvsem v smislu prvih odzivov, prvih reakcij; A10 – da se bom mal*

okrepila v smislu prvih reakcij na povedano; A12 – kako se odzvat na stavek, na neki povedanega), aktivnem poslušanju in prisotnosti v trenutku (A5 – Loh bi bla dobra vaja za aktivno poslušanje pa trenutke tu in zdaj). Želele so si izboljšati koncentracijo (A6 – Točno to, da se odzoveš na bistvo nečesa, kar ti posameznik odgovori. Da pustiš vseh 99 stvari, k pride zravn v tistem stavku, in zagrabiš tisto bistvo) in pridobiti nova znanja za delo z mladimi (D6 – da bi se naučila metode, k jih loh uporabm pr delu z mladimi). Z raziskovanjem teh veščin bi rade izboljšale tudi poklicno samozavest in samopodobo (A11 – Pa tak zdi se mi, da bi na splošno te delavnice znale višat samopodobo, samozavest pri teh vrstah pogovorov in poklicni poti).

Ena od udeleženk je srečanja videla predvsem kot učno izkušnjo za skupino (B9 – zdi se mi pa, da bo ful fajn. Da se bo odprlo kej, kar bo omogočlo, da vsak dobi neki zase). Zelo jo je zanimala skupinska dinamika (B6 – Zanima me, kako se bomo ujeli, kakšna dinamika se bo vzpostavla), skozi katero je želela spoznavati sebe in druge (B5 – V smislu raziskovanja svojih impulzov, čustev, tendenc in pol korelacija z drugimi).

SOOČANJE Z IZZIVI – PREIZKUŠNJA

Vse udeleženke so izrazile željo po izstopu iz cone udobja (F10 – pomen, da bo to zame tud majčken stres, kar ni panike, ker je vaja; E2 – A veš un občutek, k stopiš iz cone udobja in je tko varen plac? K ne zajebeš; G7 – To bo zame prou izziv – tega me je strah, gremo to delat!). Želele so preizkusiti svojo iznajdljivost (D4 – da k si v situaciji brez scenarija, da vidš, kako se znajdeš; F9 – da vem, kako odreagirat v čisto nepredvidljivih situacijah) in si upati tvegati (C2 – to izražanje, da ne glede na to, kaj poveš, ni tok narobe, da se vse da popraviti). Sogovornice so delavnice videle tudi kot priložnost za obuditev veselja do nastopanja in izražanja (C4 - V osnovni šoli sm dost nastopala, pol je pa pršlo obdobje, k nism nč, pa tud zdej kej dosti ne. In zdej je pršlo to obdobje, k sm zgubila veselje do nastopanja in izražanja). Poleg tega so se nekatere želele preizkusiti v nastopanju (G4 – Ne maram tko nastopanja pa izpostavljenosti pred drugimi in bi se rada zdej v tem preizkusla) ali pa premagati strah pred njim (D3 – rada bi premagala strah pred javnim nastopanjem; E3 - Js mam eno dost slabo izkušnjo z javnim nastopanjem in me ful drži /.../ grem iz svoje cone udobja. In pol sm zmrznla na odru, blo je neko neumno vprašanje. In js sm sam vidla uno publiko in slišala svoje srce in there's nothing there. In ne vem pač ... K si glih vprašala ... Da ni tazga filinga več).

DRUGO

Ena sogovornica je izrazila željo po razgibanih delavnicah (*F3 – Želim si, da bi ble zanimive v smislu, da ... Men je na vajah včas taka mora, ker mi je dolgčas*) in prilagajanju vodje skupini (*F4 – Da bi blo tko, da ti vidš, da skupina rabi odmor, da ne forsiraš. In eni profesorji forsirajo*).

4.1.2. Po zaključku srečanj

Udeleženke so po končanih delavnicah povedale, da si želijo nadaljevati z delavnicami (*R138 – Ful bi še!*) in nadgraditi pridobljeno znanje (*R74 – Ni pa to še čist v praksi ... Ta odnos sm dobila, da hočem vidt, kaj mi ljudje prnašajo, in bom delala s tem. In upam, da to obdržim! In pol bom najbl kulska socialna delavka, yo!*). Predlagale so, da bi improvizacijo vključili v študijski program (*R126 – D: Js predlagam Živo za mlado raziskovalko. A: Js tudi. E: Vnes impro na naš faks*). Vrednost so videle v delu v manjših skupinah in neformalnih tehnikah spoznavanja (*R117 – Manjše skupine pa bl neformalne tehnike. Če bi men tak impro pokazal na faksu pa bi šli pol v soustvarjanje odnosa, bi js ful lažje pohendlala*). Na fakulteti pogrešajo interaktivne vaje, kjer bi lahko resnično izrazile svoje mnenje (*R125 – A: Več interaktivnih vaj in možnosti izražanja. E: Sej možnost izražanja je ... A: Sam morš tud velikrat pazit, kaj rečeš*). Izrazile so tudi željo po nadaljnjem sodelovanju (*R131 – Mene je drugač ful strah, da bi začela nekje delat in bi bil ful čudn tim ... Zdej, k ste rekle, da bi skupi delale – js bi res! Dejmo najt en razpis, k rabijo pet socialnih delavk*), iz česar sklepam, da so se med njimi razvile pristne in iskrene vezi.

4.2. Doživljanje

Vse udeleženke so v zaključnem intervjuju izrazile, da so hvaležne za to izkušnjo (*R127 – Men je blo ful dobr, js sm ful hvaležna, da sm lahko bla del tega; R134 – Še zahvala iz moje strani, ful sm se naučila; R137 – In sm ful hvaležna, da sm loh bla del tega, in bom kr mal pogrešala*), iz česar sklepam, da so delavnice doživele kot nekaj pozitivnega. V nadaljevanju podrobneje prikažem vtise udeleženk o naših srečanjih.

4.2.1. Užitek in zabava

Ko smo se pogovarjale o doživljanju, sem najprej opazila, da so vse udeleženke o delavnicah govorile kot o zelo pozitivni izkušnji (R24 – *vedno sm se mela dobr; S5 – Tko fajn, zlo dobra klima je bla*). Pripovedovale so o igrivosti, spontanosti in sproščenosti (S1 – *Ful dobr! Js sm se počutila predvsem zlo sprejeto, sproščeno, igrivo, spontano; S2 – Js tudi tko. Blo mi je zlo prijetno, domače, igrivo, sproščeno, spontano*). Posebej so izpostavile svoje presenečenje nad tem, kako hitro so se sprostile (S20 – *Ja, mene je presenetlo, ker ponavadi rabim dlje časa, da se sprostim oziroma da komu zaupam, tam pa se mi je zdelo, da sm pršla pa sam bla tam in sm si rekla: Ok, tle sm loh js.*» (smeh); S22 – *Js isto mislm. Kako smo hitro mele tako sproščeno vzdušje*). Kot vodji delavnic in raziskovalki mi je bilo zelo lepo slišati, ko je ena udeleženka celo povedala, da se je na srečanjih videla kot zvezdo (R94 – *Ja, včasih sm se vidla kot zvezdo*).

Med delavnicami so se zabavale (R40 – *K tuki je to ful zabavno*) in uživale v trenutku tukaj in zdaj (S31 – *So bli pa med delavnico momenti, k sm si rekla: »Uou, to se zdej dejansko dogaja, dej probi se mal ustavit.« In sm se ustavlja in je blo ful ful dobro in to je neki, kar si manj dovolim počet drugač v vsakdanjem življenju*). Ena od udeleženk je obiskovanje delavnic videla kot zabaven korak iz cone udobja (R11 – *K drugač maš neko rutino in ti včasih dolgčas rata in greš žurat al pa nekam tko ... K pr tem greš tud iz cone udobja, ampak ne na tak način kukr tukej. Tukej mi je blo ful zabavno*), s katerim izpolnjuje svojo željo po novih izzivih (R10 – *glih govorim o tem, da sm tuki ful iz cone udobja in sm to pogrešala v lajfu tko na sploh*). Rade so prihajale na srečanja in bile motivirane za delo (R26 – *sm se vedno ful veselila naslednjega srečanja; R23 – mela sm motivacijo*). Všeč jim je bilo, da so delavnice razgibane in jih je njihova tema zanimala (R45 – *Temu pa pripisujem to, da me je to zanimal pa kul mi je blo, da je blo zmeri neki novga*).

Z delavnic so se vrnile z več energije in s pozitivnimi občutki (R25 – *ko sm pršla domov, sm bla polna energije; R92 – k sm pršla domov iz delavnic, ni blo kukr, k prideš iz šihta al pa prakse, k maš un bedn občutk. To mi je blo kul, da se mam tle kul*). Nekatere so o vsebini pripovedovale prijateljem (R9 – *Glih včer sm razlagala ... K ful govorim ljudem o tem, k mi je fajn tuki*).

4.2.2. Zaupanje, sprejetost, podpora

Na srečanjih se je vzpostavil varen prostor, v katerem so se študentke počutile sprejeto (S2 – občutek sm mela, da mam prostor, da se izrazim, da je varno), med njimi pa se je vzpostavilo zaupanje. Občutki podpore in sprejemanja so bili zanje izredno dragoceni zaradi negotovosti, ki spremlja improvizacijo in spoznavanje novih ljudi (S16 – *Js ful sebe opazujem na splošno in v preteklosti sm bla zelo socialno tesnoba in sm se velik ukvarjala s tem, kaj si drugi misljo ... Sej se še vedno, da ne bo pomote ... Kaj si drugi misljo o meni, a je to neumno, a bom čudno izpadla. In tle sem dejansko opazla, da smo ble vse najprej v tej mali nesigurnosti, ampak sm šla čez to in je bil tak dobr podporn filing v tem, da nisem sama v teh nesigurnostih*). Delavnice so doživele kot varen prostor za soočanje z nepredvidljivostjo (S37 – *je pa čist drugač v real lifu. Mi je kr težko bit z nekim kaosom in nekontrolno in filingom, da dejansko ne morem vedet, kako in kaj bo naslednji trenutek. Tuki pa je filing, da je blo varno okolje*) in tudi po delavnicah je z udeleženkami ostal občutek zaupanja in samozaupanja (S30 – *kar ostaja z mano od improvizacije, je pa občutek zaupanja in samozaupanja*). K premagovanju strahu pred negotovostjo sta pripomogla skupinski duh (S3 – *Ustvarla se je neka skupinska atmosfera*) in povezanost skupine (S14 – *Res dobr filing je bil, k sm vidla, da smo vse tam prostovoljno in si vse tega želimo in kako je to pol premikal naše meje in cone udobja oziroma neudobja*).

4.2.3. Vznemirjenje, negotovost, strah

Poleg sprejetosti in sproščenosti ob negotovosti so udeleženke zelo različno doživljale tudi manj prijetna čustva, kot sta vznemirjenje in strah. Dve udeleženci sta delili svoje občutke vznemirjenja in vzhičenosti pred prvim srečanjem v živo (R3 – *K prčakuješ neki pa ne veš, kaj bo, in te je strah. Dons sm to čutila, k si rekla, da bo igra vlog, in sm si rekla: »Joj, ne vem, kako bo to«*; R6 – *Js se spomnem, k si najprej rekla, kater tatu bi bli, in sm se pol spomnla še boljšga tatuja zase. Sm se spomnla, da bi loh bli metuljčki na trebuhu. K ne veš, kam si se sploh prjavu, kaj bomo sploh počel, mal si živčen, ampak tud vzhičen*). Druge so vznemirjenje doživljale pred začetkom vsakega srečanja (R8 – *pred vsako delavnico se mal pojavjo, ker greš tko mal iz cone udobja*), po uvodnem delu delavnice pa so se sprostile (R7 – *pol je blo kul in so te metuljčki šli*). Na drugi strani pa je bilo za eno od udeleženk v kontekstu delavnic vznemirjenje ob nepredvidljivosti nekaj pozitivnega (S36 – *V kontekstu delavnic mi je bla nepredvidljivost vznemirljiva in sm se je veselila in me ni ogrožala*).

Dve študentki sta občutili strah pred nekaterimi vajami in delom v paru, saj je zanju to pomenilo večji pritisk kot delo v skupini (R27 – *Pred kkšnimi stvarmi, k smo jih delale, me je blo mal strah*; R28 – *opazla sm, da če smo delal ena na ena, mi je bil večji pritisk. Ne vem, zakaj. Mogoče, ker je bl intimno*; R29 – *Kadar je blo pa pred skupino, mi pa ni bil problem in je blo zabavno*).

4.3. Spretnosti

4.3.1. Individualne

Z VEČJO SAMOZAVESTJO

Pri pogovoru o spretnostih je najbolj izstopalo to, da so udeleženke pri svojem delu bolj samozavestne in zaupajo v svoje sposobnosti (S27 – *Če ne družga, sem se pa na teh delavnicah začela zavedat, da mi gre. Včasih maš občutek, da vn padeš, ampak se da*; R66 – *Ne skrbi te tok, da ne boš shendlou*). Pri izvajanju vaj so bolj zveste sebi (R48 – *Res je, kok daš ti sam sebe v vajo in nalogo, k prvič sm se še mal zadrževala*), kar vidijo tudi kot prednost pri pogovoru z uporabniki (R55 – *Tud če rečem neki, kar ni v zvezi z njegovim lajfom, sm to jst in je okej. Ne morš se vedno čist prilagajat temu svetu, s kerim delaš*). Večina udeleženk je pri sebi opazila večjo samozavest pri soočanju z nepredvidljivimi situacijami (R60 – *Loh bi, če bi hotla, ker me ne bi blo strah tega, kaj prčakovat, ker tle sm vidla svašta zdej in se sploh ne sekiram več*; R65 – *so ble neke situacije, ki se ti v resničnem življenju ne zgodijo. In če lahko tuki pohendlaš, lahko tud v resničnem življenju*; R73 – *sm tuki dobila mal tega vajba, da si rečem: »Ok, bomo vidl, kaj bo zdej to, dejmo to shendlat!«*), ena pa pri sebi ni opazila nikakršne spremembe na tem področju (R68 – *Js mislim, da še zmer ne obvladam čist nepredvidljivosti*).

TUKAJ IN ZDAJ

Večina udeleženk je poročala o večji prisotnosti v trenutku tukaj in zdaj (S28 – *Več in več časa sem v tem, da sm tukaj in zdaj*; R41 – *Js sm se naučila, da ne smem bit tok v svoji glavi. Sm bl v trenutku*; R47 – *Uuu, ja, js! Včeri, k smo delale en prizor in nism bla v trenutku in je blo ful težko. Ni blo sploh tok dobr, dons pa, k smo delale eno vajo, sm bla bl notr in je blo lažje*; R52 – *Men se zdi, da sm šla navzgor, kar se tiče prisotnosti v trenutku*). Dve sta sedaj tudi bolj samozavestni glede svoje sposobnosti za prisotnost v trenutku pri pogovorih z uporabniki (R54 – *In takrat, k sm ti pr uvodnem intervjuju odgovarjala, k si me vprašala, kok se*

čutim sposobna bit tukej in zdej, se mi je zdel, da sm prisotna, ampak vedno razmišljam o tem, kaj bi ga loh vprašala, kje sploh je on v lajfu, k njegov lajf je neki čist družga. Zdej pa bl delam s tem, kar dobim; R59 – Js mislm, da sm sebe na prvem intervjuju dost slabo ocenila, in mislm, da v tem trenutku bi lahko malo bolj samozavestno povedala, da bi na primer, če bi pršu uporabnik, bi lahko namenila prostor in čas samo njemu). Dve študentki pri sebi nista videli bistvene razlike v pripravljenosti za delo tukaj in zdaj (R63 – js sm pomojem tam tam); ena od njiju to pripisuje dejstvu, da je bila prisotna samo na dveh delavnicah (S33 – zdej pa ne vem ... Mislm, da je isto, kot je blo prej. Mogoče tud samo, ker sem bla enkrat samo v živo in enkrat na Zoomu).

DRUGO

Pri razvoju individualnih spretnosti so udeleženke pri sebi najbolj opazile izboljšano koncentracijo (R22 - *mi je blo ful dobr, k sm bla kr tri ure fokusirana; R44 – Js sem se zase naučila, da sm sposobna poslušat tri ure. Ker drgač ne morem, po 40 minutah hočem vn iz prostora. To je ful*). Med delavnico so bile popolnoma osredotočene na vsebino (S32 – *Js sm res bla takrat tam, k se mi je drugač ful stvari dogajal, ampak sm na delavnici čist odmisllila vse; R53 – To vidm pr seb v tem, da nism čutla, da bi pogledala na telefon, kar bi sicer uzuni, in da sm dejansko tuki in sm pozorna in me zanima vse, kar poveš, in vse, kar ostale poveste, in ostalo sm odklopla*).

Razvile so občutek za spontanost (R39 – *Ugotavljam pa, da k sm tuki, ful hitr obudim to v seb, to spontanost in občutek, da ni napak*), kar je pripomoglo k razmišljanju izven okvirjev in kreativnemu iskanju rešitev (S18 – *Ja, tudi, ampak tko. Na primer, ko si rekla, da povemo pesem, in me smo se ustrašle, da mormo zdej povedat pesem, ki se rima in more bit ful dobra. Ampak ne, tko pač to pomen tud samo besede ena za drugo lahko. Imaš neka pričakovanja, ki jih morš izpolnt, in ostali te gledajo; S48 – in nardiš neki, kar drgač nikol ne bi. Na primer kkšne nove rešitve*).

Poleg tega so nekatere študentke sedaj bolj osredotočene na neverbalno komunikacijo (R31 – *sm zdej bl pozorna na to, kako se ljudje počutjo glede na govorico telesa – na primer, če je kdo sproščen al pa kej*).

Ena sogovornica ima sedaj manj odpora do javnega nastopanja (R107 – *Pa tud manj mam odpora govorit pred ljudmi, k vem, da so napake ok*).

4.3.2. Povezane z delom v skupini

Udeleženke so poročale o izboljšanih komunikacijskih spretnostih (R102 – *Js sm dobila neko zdravo ravnovesje. Ker se mi v življenju dogaja, da al ful poslušam in se osredotočam na drugo osebo al pa si uzamem takrt, k rabim, in sm ful preveč js js. Tko neko ravnovesje ujamem zdej*) in lažjem sodelovanju z veliko skupino ljudi z različnimi osebnostmi (R35 - Ž: *To razumem kot hendlanje večje skupine ljudi? In bi rekla, da si zdej neki nardila glede tega? E: Ja. Ne vem še, kaj točno, k še nism sprobala, mogoče mi je zdej lažje bit v tok velki skupini pa z različnimi karakterji*). Sedaj so bolj pozorne na vse prisotne v skupini (R32 – *Pa multitasking. Spomnim se ene vaje, k sem se začela bl zavedat svojga perifernega vida in tega, kje kdo stoji*) in njihove vloge (R33 – *Vse morš najprej dojet, kje so v prostoru, in pol dojet njihove vloge*).

4.4. Skupinska dinamika in vloga vodje

Čeprav jih o tem nisem izrecno spraševala, so mi sogovornice povedale veliko v zvezi z dinamiko skupine, zato si ta v analizi zasluži poseben prostor. Najbolj me je ganilo, da so udeleženke začutile sprejetost ob vstopu v novo skupino in občutile, da so lahko takšne, kot so (S52 – *Drgač pa zame je pomembna izkušnja, da je okej, če greš v novo skupino in začutiš, da si lah ti. Fajn je, da to začutiš*). Teme, ki so se jih dotaknile v zvezi s skupinsko dinamiko, so: aktivno sodelovanje, sproščenost, povezanost in zaupanje.

Večina udeleženk je izpostavila, da so začutile povezanost skupine (R14 – *ful se je razvila skupinska dinamika. Če ne bi bli tuki isti ljudje, ne bi blo isto*; R16 – *mi je kul, ta filing skupine*; R17 – *Js bi se točno na to navezala – na skupinsko dinamiko. Ker js načeloma rabim velik časa, da se v neki skupini počutim sproščeno in da lah delim svoje stvari in se izražam na tak način, kot se. In tuki sm se pa že na prvi delavnici loh sprostila in je blo to to*), kar jih je pri delu še dodatno motiviralo (S14 – *res dobr filing je bil, k sm vidla, da smo vse tam prostovoljno in si vse tega želimo in kako je to pol premikal naše meje in cone udobja oziroma neudobja*). Članice skupine so na srečanjih aktivno sodelovale in to tudi cenile pri ostalih članicah (R15 – *Če bi bli tukej dve, ki bi jima blo to bedno al pa ne bi šle all in, tud js ne bi šla all in, ker bi vidla, da je nekdo vedno rezerviran*; R18 – *In me je ful ful presenetlo in ful mi je zanimivo, da smo vse take, da smo dale maksimalno vse od sebe*).

Med sabo smo hitro vzpostavile zaupanje (S24 – *Ta sproščenost in zaupanje in intimen prostor, da je tok hitr bil vzpostavljen. K js sm bla na samo enem srečanju v živo, ampak se*

nikol nism počutla tko: »Ojoj, oni so tle skupi, js pa sam tko ena.«) in bile sproščene druga z drugo (S22 – *Js isto mislm. Kako smo hitro mele tako sproščeno vzdušje; S23 – js sm se prključla z namenom, da grem iz cone udobja, ampak v bistvu mi je blo pol tok udobno, da sploh nism čutla tega; R21 - Bla je ful dobra skupina, sproščena*). Ustvarile smo varen prostor (S38 – *tud, če se je kej čudnga zgodilo, bi blo čist okej; R19 – ni blo nekega obsojanja, če je kera kej nrdila al pa se zmotla; R90 – Preseneti me je, da me ni strah povedat v skupini, kaj si mislm*) in se med seboj podpirale (R13 – *Počutla sm se podprto iz strani ekipe*). Upale smo si povedati svoje mnenje in bile odprte do mnenj in pogledov drugih (R91 – *Mi na faksu na vajah smo sam sedele v tišini, k nas je profesorca vprašala kej. In je bla sam tišina in slišal se je bitje srca in js rdeča v faco in švicam in nism vedla, kaj naj rečem. In pol sm kr tikala prfokse, ker js, k me je sram, najbl zajebem. In pol se vsi smeji in tle se pa nisem tko počutla, tle je blo okej*).

Opažanje, da je bilo vzdušje v skupini res sproščeno, podpira dejstvo, da je bilo med zaključnim intervjujem veliko smeha in celo skupinski aplavz. Študentke so tudi izrazile željo po nadaljnjem sodelovanju v prihodnosti (R130 – *Dej, a si predstavljate, kok bi blo dobr, če bi me skupi delale na CSD-ju?! Vse: (smeh) A: Dejmo zavzet en CSD! Vse: (smeh); R131 – Mene je drugač ful strah, da bi začela nekje delat in bi bil ful čudn tim ... Zdej, k ste rekle, da bi skupi delale – js bi res! Dejmo najt en razpis, k rabijo pet socialnih delavk*).

Vse udeleženke delavnic so poudarile pomen vloge vodje skupine pri celotni izkušnji (S65 – *Js bi tle izpostavla pomembnost vodje, kok je ključno, kakšen je vodja, in kako to vpliva na samo oblikovanje vsega; R136 - Js se tud točno temu pridružujem in mislim, da je vzdušje blo dost odvisno od tega, kako boš ti to speljala in kako nas boš ti povezala. In mislim, da je blo tak ok vzdušje, ker si ti tko shendlala, kot je treba, oziroma še boljš*). Vodja ima pomembno vlogo pri oblikovanju skupine, vzpostavitvi skupinske dinamike (S66 – *Se mi zdi, da bi se sigurno drugače oblikovala skupina, če ne bi bla ti vodja, in kukr slišm, mam vse nek tak odziv, da je blo res fajn in sproščeno, tko da je očitno tud tle tud tvoja vloga velika. To se mi zdi zlo pomembno raziskovat*) in strukturi delavnic (R135 – *ful si dobr vodila in svaka čast za tvoje multitaskanje, k ga v bistvu me nismo čist vidle: gledat na uro, sledit ritmu in vse ... Sm že bla v podobni vlogi in vem, da je kr naloga. In si ful dobro vzdušje ustvarla in sm ful hvaležna, da sm loh bla tuki*). Menijo, da je to nekaj, kar je pomembno raziskovati še naprej.

4.5. Spoznanja

Študentke so v okviru delavnic prišle do različnih spoznanj, povezanih s preizkušanjem novih stvari, reševanjem problemov, napak, študijem na fakulteti, vplivom impra na njihovo vsakdanje življenje, in spoznanj o sebi.

4.5.1. Poizkušanje novega

Za nekatere udeleženke je bila že odločitev za delavnice korak izven cone udobja. Izkušnjo ocenjujejo kot pozitivno, kar spremlja spoznanje, da je preizkušanje novih stvari lahko prijetno in izpolnjujoče (*S43 – In pa ta izkušnja, da lahko poizkušam nove stvari in da so nove stvari fajn in izpolnjujoče; S46 - Js sm to, da je dobr poizkušat nove stvari, k se lahko ful dobr obrestujejo*).

Ena od sogovornic je spoznala, kako pomembno je imeti izkušnjo, da je lahko nekaj drugače, čeprav se nova znanja še niso čisto usidrala v njen način vedenja (*S34 – Da sploh dobiš en vtis, kako je lahko drugače, če ne družga. To je kot en trening, k morš natrenirat, oziroma ena oblika samokontrole, k misli ti itak lahko skos uhajajo in pol je na tebi, kaj delaš s tistim. Je pa fajn, da maš ta občutek in izkušnjo, kako je, in ko maš izkušnjo, je več možnosti, da se vrneš k tej izkušnji. Telo ima informacijo, da se je to zgodilo*). Druga sogovornica je na delavnicah uvidela, da za korak izven cone udobja potrebujemo spodbudno okolje (*S17 – Js sm predvsem spoznala, kok smo ljudje omejeni v svojih glavah in mammo neke predpostavke in okvirje, in če res nimaš nekega prostora, ki te spodbuja, ne greš vn. In celo življenje je eno in isto*). Temu se pridružuje izkušnja udeleženke iz drugega pogovora, ki pravi, da ji je izkušnja dala zagon za drugačno vedenje v prihodnosti (*R100 – In pol dam od sebe res takrat, ko človek rabi, čeprav bi kdaj vmes tud blo fajn, al pa js čutim, da bi loh kej dala, ampak ne. In isto v real lifu mislim, da bi mogla večkrat stopit iz cone udobja; R101 – In s to delavnico sm si točno potrdila to, kar sm mislila in kar bi mogla začet delat*).

Spoznale so, da kreativnost odpira vrata novim možnostim (*S47 – da je dobr, da si čim bolj kreativen, ker tko loh kej ful dobrga novega pride vn*) in da bi za to ljudje potrebovali več spodbude (*S19 – V življenju bi rabl več svobode in spodbujanja, da je vse prav, da ni tok omejeno vse*).

4.5.2. Reševanje problemov

Ustvarjalno reševanje problemov je za bodoče socialne delavke pomembno tako v poklicnem kot vsakdanjem življenju, zato so spoznanja na tem področju zelo dragocena. Udeleženke po delavnicah pri reševanju problemov vodi optimizem (*S9 – Da nikol ni konec, situacije niso nerešljive*), ki je poleg podpore pomemben vidik soočanja z izzivi (*S10 – Vedno se da vse sfurat, če maš ob sebi ljudi, k te podpirajo pa te sprejemajo*). Pri tem je pomembna tudi prisotnost tukaj in zdaj (*S11 – Pa bit v trenutku tukaj in zdaj. V trenutku lahko rešiš največ oziroma zelo velik stvari*).

4.5.3. Odnos do napak

Zaradi strahu pred napakami sta lahko učenje in spoznavanje novih ljudi zelo stresna. Na to, kako globoko je lahko vkoreninjen ta strah, je opozorila ena od udeleženk delavnic, ki meni, da bi se morali že kot otroci naučiti, da se skozi napake učimo (*R114 – Kok bi blo fajn, če bi nas kot otroke učil, da napaka ni nč hudga, gremo naprej, zabava še naprej! Ne pa: »Sam ne me s pasom, gospod.«*).

Na delavnicah so študentke spoznale, da je delanje napak človeško (*R104 – Men je blo top spoznanje, da delamo napake. In karkol lahko rečeš, sej ne morš spet tok zafrknt, in tud če, je to dost človeško*) in da je tudi socialna delavka človek in se kdaj zmoti (*R111 – Tud kot socialna delavka je človeško, da ne bom znala pohendlat vseh stvari, pa kaj! Such is life*). Skozi spoznanja o človeškosti napak so jih udeleženke lažje sprejele (*R67 – ker ne morš vedno vsega nardit popolno; R70 – Js se loh na to navežem, ampak tud ni napak ... Zajebu si, ampak nč hudga, ne rabš se sekirat; R132 – Slogan bi bil: Ne vemo, kaj delamo, ampak we make it work*). Nekatere so se napak celo veselile, kar je presenetilo in navdušilo tudi mene (*R112 - Js bi tle povedala, da mi je una igrca o napakah dala ful ta filing ... Prvič, k sm mogla pr napaki laufat, sm bla tko – bruke –, pol pa takoj nasledno – KOMI ČAKAM, DA GREM ŠE ENKRAT*). Po drugi strani ena od udeleženk ocenjuje, da ostaja njen strah pred napakami nespremenjen in bi potrebovala več vaje in podpore, da bi se to spremenilo (*R69 – To se je pokazal pr tisti vaji Tri stvari ... K ful rabim preštudirat o neki stvari, da jo loh dam ven. Tle ti pa sam nekdo vrže en predmet al pa pojem in ga morš v čim hitrejšem času opisat in js sm zmer v svoji glavi in da more bit top in morm dojet tist, kar bi tud ostali, in nism tok iznajdljiva, ker sm preveč v svoji glavi. Tuki mi še ful manjka*).

4.5.4. Spoznanja o sebi

Mojemu prepričanju, da improvizira lahko vsakdo, so se pridružile tudi moje sogovornice, ki so med delavnicami spoznale, da veliko improvizirajo tudi v vsakdanjem življenju (*R43 – Zavedla sm se, kok takih impro stvari delam vsak dan*).

Skozi vaje in celotno učno izkušnjo so študentke prišle do različnih spoznanj o sebi. Soočile so se s svojimi osebnostnimi lastnostmi, kar za nekatere ni bilo prijetno, prišle pa so tudi do spoznanj o sebi, ki so pozitivna (*R12 – odkrila sm stvari o seb, k so mi kul, so pozitivne*). Opazovale so svojo vlogo v skupini (*R83 – Pr tem sm se ustrašla, da mogoče prevečkrat js startam, in a majo sploh drugi plac, da grejo. In sm si rekla: »Dej se opazuj mal.« Ker js, k padm notr, bi se kr igrala in delala. In sm si rekla: »Ne, drugi ljudje so še tuki.« (smeh) Sm si rekla: »Ni sam zate zabava, tud drugi so se pršli igrat.«*) in reflektirale, ali so bolj aktivne ali pasivne udeleženke (*R85 – Js sm tud pr tej igrci opazla, da mam še vedno problem z delom v skupini. Ker sm ful taka, da takoj prevzamem vlogo vodje, čeprav nočem bit, al pa je ne in pol sm ful preveč v ozadju in pol ne vem več, kje sm ... A sm preveč v ozadju al sm preveč v ospredju. In pol se pogovarjam sama s sabo in sm si dosadna in pol rečem: »Ma vi se ukvarjete z mano, js se ne morm.«*). Dobile so tudi priložnost, da preizkusijo drugačno vedenje, kot ga običajno uporabljajo, in opazujejo spremembe (*R96 – Js bi spet izpostavlja to vajo, o kateri smo se prej menle, k smo hodile v krogu in smo mogle opazovat, a stopimo naprej al čakamo, da nekdo drug stopi. Tu sm vidla to, kar vem o sebi, da ful velikrat čakam nek poziv, da neki nrdim, ker mi je tok fajn udobno v moji coni udobja, da enostavno ne stopim vn*). Udeleženka, ki se sicer vidi bolj kot pasivno, je spoznala, da lahko v življenju večkrat da pobudo (*R98 – In sm se loh preizkusla in začela hodit in dajat pobude in je blo čist kul! Misl, da bi tud v lajfu mogla to začeti večkrat delat*).

4.5.5. Vpliv na vsakdanje življenje

Čeprav smo imele le pet srečanj, so nekatere udeleženke že opazile vplive delavnic na svoje vsakdanje življenje. Vanj so vnašale več humorja (*R37 – js več humorja vnašam v svoj lajf, zabavam se*), na splošno pa so bolj odprte in komunikativne (*R38 – Ni mi problem bit ful otročja al pa vzpostavljat dialoge, tko je bl zanimivo*).

4.5.6. Študij na fakulteti

Pri razmisleku o uporabnosti impro vaj pri študiju so udeleženke prišle do ugotovitev, povezanih z vajami na fakulteti. Nekatere so mnenja, da fakulteta spodbuja pasivnost pri študentkah (*R99 – Ker se mi zdi, da ta drža, k nas jo učijo na faksu – poslušaj in aktivno poslušanje – je to to, je ustvarlo v meni to, da samo poslušam*) in da v okviru vaj težko izrazijo svoje resnično mnenje (*R116 – Točno to je pomojem razlog, da je večina vaj na našem faksu awkward – noben si ne upa nič reči. In pol ti srce ful razbija, ker veš, da bo tebe poklicala, da poveš, kaj si misliš, in ja ... Učimo se o tem, da je fajn, da ma skupina neko omejitev, znotraj katere sfolgaš delat in loh ustvariš neko dinamiko, da je še vseen kul, ampak delamo pa čist kontra. In to je ful to.*)

4.5.7. Drugo

V okviru delavnic so udeleženke prišle tudi do nekaterih drugih spoznanj, med drugim, da skupna notranja motivacija pripomore k soustvarjanju (*S15 – Pr men je blo to, kaj vse se da naredi, ko pride neka skupina ljudi skupi, ko ima neko skupno motivacijo. To mi je blo ful dobro videt*).

Tudi odrasli so lahko igrivi (*S21 – In tud dolg se že nism igrala nobenih takih igriv z odraslimi in smo odrasli tud loh tko spontani in igrivi*).

Pri igri vlog so udeleženke spoznale, da vsak človek prihaja s svojo zgodbo (*R71 – se mi zdi pa, da sm tuki dobila vpogled v to, da človek, ki prihaja, prihaja s svojo zgodbo. Na primer s svojim likom, ki ga je dobil tam*), zato je oseb in empatičen odziv na to, s čimer uporabnik prihaja, tako pomemben (*R72 – in js morm reči neke stvari, ampak se morm pa tud človeško odzvat na to, s čimer bo on prišel*). Pri tem je pomembna tudi osredotočenost na neverbalno govorico (*R81 – To je res. Zlo morš spremljat to neverbalno govorico. Ni pomembno samo to, kaj nekdo govori, ampak kako se drži, vse!*).

4.6. Uporabnost v vsakdanjem in poklicnem življenju

Sogovornice ugotavljajo, da so izkušnje, pridobljene na delavnicah, koristne za vsakdanje življenje in na poklicnem področju (*R128 – sm ful vesela za vse stvari, k sm se jih tle naučila – neki za delo, neki zase. Tko da ful hvala*).

4.6.1. Samozavest, zaupanje in samopodoba

Celotna izkušnja je udeleženke »opolnomočila« tudi na osebnem področju. Menijo, da impro dodaja upanje in optimizem (*S60 – da se da rešit situacije, in da majo upanje in optimizem. Ker za ta poklic ga dejansko rabiš in tud za ostale stroke, ki delajo z ljudmi*) ter spodbuja samozaupanje (*S59 – da že v štartu ljudje vejo, da zmorejo neki do konca nardit*). Poleg zaupanja vase so dobile tudi izkušnjo, da lahko zaupajo drugim. Pomirjene so s sabo (*R110 – To, da sm bl pomirjena s tem, da sm človek, in to je okej*) in z večjo samozavestjo sodelujejo z bolj izkušenimi strokovnjakinjami (*R108 – Sploh k delaš z nekimi ljudi, k nej bi vedl, kaj delajo, pa ti bi mogu vedt, kaj delaš, ampak v bistvu ne veš, kaj točn delaš. V bistvu pa noben ne ve, kaj dela. Vsi sam kr neki govorijo, kaj bi mogl bit*).

4.6.2. Priprava na nepredvidljive situacije

Impro delavnice so med drugim trening potrpežljivosti, spoprijemanja z nepredvidljivostjo in soustvarjanja v nepredvidljivih okoliščinah, s čimer se pri delu z ljudmi srečujemo vsak dan (*S50 – in to se mi zdi pr socialnem delu najbolj pomembno – da se odzoveš, na kar dobiš, in si ready na karkoli in se odzivaš na tist, kar ti nekdo meče; R51 - Mislm, da so te vaje narjene prou za to, sploh ta zadnja, k smo jo delal. Prpravljen si, neki študiraš, kaj bi loh blo, in pol je neki čist X. Vedno je neki drugega kot to, kar ti prčakuješ, in maš nek line, neki, česar se morš držat, ampak vseen se pa odzivaš na vse ostale stvari, k pridejo v paketu zraven*). Udeleženke v nepredvidljivosti vidijo tudi možnosti za drugačno ravnanje in ustvarjalno razmišljanje (*S55 – mogoče je to včasih še boljš in dobr in lih tko loh neki novga nrdiš in se naučiš in mogoče še tok boljš izpade, kukr si si ti prej zamislu. Fajn je, ker maš bl odprt prostor*).

4.6.3. Študijski proces

Vrednost učenja skozi improvizacijo študentke vidijo v izkustvenem učenju in spoznavanju konceptov preko igre (*S61 – Tle je še ful skritega, k se na prvi pogled zdijo igrce. Bi blo ful zanimivo in bi ful vn potegnl pa na bl zanimiv način. K če mi nekdo predava, si rečem: »Ja, ja, sej se strinjam, tukaj in zdaj je pomembno.« Ampak tle pa res vidš, kako si v tem, tko čist drugač razmišljaš in čutš, če si res tukaj in zdaj, in kaj to pomen zate*).

Impro igre in vaje, ki smo jih spoznale na delavnicah, vidijo kot uporabne pri spoznavanju na fakulteti in v pogovorih z uporabniki (*S45 – to so stvari, k so mi pomembne in jih se želim spominjat in se jih zavedat in jih kdaj v odnosu s svojimi klienti vzpostaviti in o njih debatirati in jih ozaveščati*). Všeč jim je, da so se lahko predstavile in spoznale druge skozi igro, česar si želijo tudi na fakulteti (*S57 – Da nimamo skos tega nekega standardnega zateženega predstavljanja, k na koncu vsi že drdrajo tisti neko naučeno frazo; S58 – Ja, to bi loh bil predmet v prvem letniku, sploh za to spoznavanje bi blo fajn*). Na podlagi takega spoznavanja bi lažje skupaj ustvarjale in se učile (*S62 – Če se ena skupina bl poveže tko na začetku, recimo na faksu, maš tud več možnosti, da neki skupi ustvariš*).

Uporabnost impro pri študiju socialnega dela vidijo tudi pri izkustvenem učenju o lastnih predsodkih, soustvarjanju in sodelovanju ter pripravljenosti za delo tukaj in zdaj. Pri predsodkih je bilo ključno, da so jih lahko odigrale in reflektirale (*R122 – Na primer to s predsodki. Sej smo mel na faksu predsodke, ampak samo verbalno, tle smo pa prav igrale predsodke in je čist drugač, pol se pa loh pogovarjaš o tem*). Celotna izkušnja je skozi igro v njih spodbudila pripravljenost za soustvarjanje in sodelovanje (*R80 – Sploh glede soustvarjanja, k se nismo smele pogovarjat, ampak smo kr nekaj sfurale vse skupi, da smo dosegle cilj*). Menijo, da bi kombinacija delavnic z delom v praksi dodatno izboljšala njihovo pripravljenost za delo tukaj in zdaj (*R64 – ampak mislm, da če bi te delavnice dlje trajale in bi sproti delale še kej v praksi, se da dost narditi na tem, ker so na tak način zastavljene. Da si res v trenutku in reagiraš na to, kar ti nekdo vrže, in se odzivaš. In bi se s kontinuiranimi delavnicami dalo ful narditi*). Poleg tega so na vajah opazile izboljšano koncentracijo, ki je koristna pri delu s skupinami (*R34 – Sicer pa probam, sicer to je težje, da sm js js tud s tistimi, k mi niso tok v redu, no. V tem smislu, da sm tolko tam, kot morem bit, ne pa da sm brez ... Tko samovoljno*).

Predlagale so tudi, da bi se impro delavnice izvedle za profesorice in asistentke na FSD (*R121 – Vse vaje, k smo jih delale, se mi zdijo ful ful ful uporabne za socialno delo. Mislim, da bi se naše profesorice in asistentke lah kej naučile. E: Dej za njih nared take delavnice. A: Ja, dej!*).

4.6.4. Drugo

Udeleženke menijo, da impro spodbuja kreativnost, razmišljanje izven okvirjev (*S63 – Neki večjega in bolj domiselnega, ker si več upaš in nisi v teh svojih okvirjih*) in razvijanje idej (*S64 – K ideja lahko raste in dobiva več in več prostora in novih idej*).

5. RAZPRAVA

V tem poglavju povzamem najpomembnejše ugotovitve in jih povežem s strokovno literaturo. Predstavim, kakšna pričakovanja in želje so imele udeleženke pred delavnicami in kakšne želje za prihodnost so izrazile po delavnicah. Orišem, kaj so doživljale med delavnicami in do kakšnih spoznanj so prišle. Na koncu povzamem, katere elemente celotne izkušnje vidijo kot uporabne za študij, bodoči poklic in vsakdanje življenje.

PRIČAKOVANJA, ŽELJE IN MOTIVACIJA

Vse udeleženke so pričakovale pozitivno učno izkušnjo v sproščenem okolju. Želele so si, da bi se na delavnicah učile druga od druge ter razvijale različne spretnosti, ki jim bodo pomagale pri osebnostnem in poklicnem razvoju. Želele so zapustiti svojo cono udobja in preizkusiti svojo iznajdljivost. Nekatere so želele premagati strah pred javnim nastopanjem in so videle delavnice kot priložnost za izražanje. Pridobitev različnih kompetenc in delo na sebi so videle kot priložnost za izboljšanje samozavesti in samopodobe.

Po zaključku delavnic so udeleženke izrazile željo po nadaljnjem sodelovanju v profesionalnem okolju, nadgrajevanju pridobljenega znanja in vključitvi improvizacijskega gledališča v študijski program. Iz tega sklepam, da so bila pričakovanja izpolnjena in da je bila udeležba na delavnicah zanje pozitivna izkušnja, iz katere je vsaka dobila nekaj zase. Povezale smo se kot skupina; udeleženke so pridobile znanja in veščine, ki jih želijo še nadgrajevati.

DOŽIVLJANJE

Menim, da je pri skupinskem delu in učenju pomembno prisluhniti doživljanju udeležencev, saj to lahko pomembno vpliva na motivacijo. Pri pogovoru o doživljanju so najbolj izstopali občutki sprejetosti, zaupanja in medsebojne podpore. Vse udeleženke so po koncu delavnic izrazile hvaležnost, da so bile lahko del te skupine in celotnega procesa.

Izzo (1997) meni, da sta podpora in zaupanje najpomembnejša koncepta v impru. Če se improvizator znajde v stiski in ima težave pri nadaljevanju prizora, lahko računa na pomoč soigralcev (Frost in Yarrow, 1990). Ker nič ni naprej določeno, se morajo člani impro skupine zanesti drug na drugega. Podpore se člani naučijo skozi aktivno poslušanje, skupinski um in občutek pripadnosti (Steitzer, 2011).

V skupini, kjer se igralci podpirajo, sprejemajo in strinjajo, lahko tudi razvijajo samozaupanje in zaupanje v druge (Halpern, Close in Johnson, 2001). Udeleženke so

delavnice doživele kot varen prostor, kjer so sprejete takšne, kot so. Med njimi se je hitro vzpostavilo zaupanje, nad čimer so bile presenečene tudi same. Skupaj so se spoprijemale z negotovostjo in nekatere udeleženke so ob tem občutile varnost in svobodo. Med delavnicami so razvile občutek zaupanja in samozaupanja, ki ostaja z njimi tudi po koncu srečanj.

Mick Napier (2012) o improvizaciji govori kot o umetnosti tega, da ne veš, kaj reči ali narediti v naslednjem trenutku, in si hkrati čisto pomirjen s tem. Soočanje z nepredvidljivostjo so udeleženke doživljale različno. Nekatere so občutile manj prijetne občutke, kot sta vznemirjenje in strah. Večina udeleženk je doživela vznemirjenje in vzhičenost samo pred prvim srečanjem v živo, nekatere pred začetkom vsakega srečanja. Te občutke je v obeh primerih po uvodnem delu delavnice zamenjala sproščenost. Po drugi strani so nekatere nepredvidljivost doživele tudi kot nekaj pozitivnega in osvobajajočega.

Dvema udeleženkama je bilo delo v skupini ljubše kot delo v paru, saj je slednje bolj intimno.

SPRETNOSTI

Trening improvizacije vpliva na razvoj individualnih in vodstvenih sposobnosti ter gojenje timskega dela (Vera in Crossan, 2004). Keith Johnstone (1999) pravi, da preko improvizacije odkrijemo svoje močne točke in potenciale. Skoznjo se razvijajo različne spretnosti, ki vključujejo zbranost, spontanost, intuicijo in ustvarjalno reševanje problemov (Spolin, 1999). Crossan (1998) piše, da impro vaje igralce spodbudijo, da zapustijo svojo cono udobja, razvijajo veščine poslušanja in komunikacije ter sprejemanje in deljenje odgovornosti.

Podobno, kot je zapisano v literaturi o improvizaciji, so udeleženke pri sebi opazile razvoj različnih spretnosti in kompetenc. Govorile so o izboljšani koncentraciji, večji sposobnosti za razbiranje neverbalne govorice in zmanjšanem strahu pred javnim nastopanjem. Opazile so tudi izboljšane komunikacijske spretnosti. Menijo, da sedaj lažje sodelujejo z večjo skupino ljudi ter so na splošno bolj pozorne na vse prisotne v neki skupini in njihove vloge. Impro pomaga udeležencem izboljšati komunikacijo, deliti ideje ter govoriti jasno in direktno. Udeležence lahko nauči, kako razvijati medčloveške odnose na odru in v vsakdanjem življenju. Pomembno je, da posameznik zna predelati konflikt in komunicirati z raznolikimi skupinami ljudi (Stewart, 2016).

Z razvijanjem občutka za spontanost sedaj lažje kreativno iščejo rešitve in razmišljajo izven okvirjev. Izstopalo pa je opažanje, da sedaj svoje delo opravljajo bolj samozavestno, z več samozaupanja in so bolj zveste sebi, kar jim koristi pri pogovorih z uporabniki. Lažje se

soočajo z nepredvidljivimi situacijami in so bolj osredotočene na svoje delo. Ker improvizirani prizor nastaja sproti, mora vsak igralec pozorno spremljati dogajanje. Sposobnost sočasnega razumevanja dogajanja in akcije je v vsakodnevnih interakcijah zelo pomembna kompetenca, ki jo s pomočjo improvizacije lahko spodbujamo in razvijamo (Strelec, 2014). Večina udeleženk je poročala o večji sposobnosti za delo tukaj in zdaj. Študentke so bolj samozavestne tudi glede svojih zmožnosti prisotnosti v trenutku z uporabniki. Po drugi strani nekatere pri sebi niso opazile bistvene razlike glede dela v sedanjosti. Za razvoj te spretnosti bi potrebovale več srečanj.

SKUPINSKA DINAMIKA IN VLOGA VODJE

V skupini se je hitro vzpostavilo zaupanje in udeleženke so začutile povezanost skupine. Bile so sproščene druga z drugo in ob vstopu v skupino so bile lahko takšne, kot so. Vse to je vplivalo na skupno delo – članice skupine so rade prihajale na delavnice, aktivno sodelovale in se med seboj podpirale. Med vajami in pri zaključnih intervjujih je bilo veliko smeha in celo skupinski aplavz. Nastopajoči v improvizirani predstavi je hkrati režiser, koreograf, pevec, plesalec, scenarist in improvizator. To je velika odgovornost, vendar improvizator na srečo ni edini z vsemi temi nalogami, temveč je del skupine. Impro spodbuja kooperativno vzdušje in pomemben element impra je kohezivnost skupine (Strelec, 2014). Če se improvizatorji v skupini pozorno poslušajo, slišijo in upoštevajo, kar slišijo, se oblikuje skupinski um. To pomeni, da imajo člani skupine močan občutek za skupino kot samostojno entiteto (Halpern, Close in Johnson, 2001).

Udeleženkam je bilo zelo pomembno izpostaviti, da je vloga vodje ključna pri oblikovanju skupine, vzpostavitvi skupinske dinamike in splošnem vzdušju v skupini. Menijo, da je to nekaj, kar je vredno še naprej raziskovati.

SPOZNANJA

Študentke so v okviru delavnic prišle do različnih spoznanj glede poizkušanja novih stvari, reševanja problemov in študija na fakulteti. Prišle so tudi do novih spoznanj glede sebe, svojega odnosa do napak in vpliva improvizacije na svoje vsakdanje življenje.

Odločitev za udeležbo na delavnicah je bila sama po sebi korak izven cone udobja za nekatere udeleženke. Po delavnicah se je izkazalo, da je bila to pozitivna izkušnja in da je preizkušanje novih stvari lahko prijetno in izpolnjujoče. Spoznale so pomen izkušnje, ki se razlikuje od naših običajnih izkušenj in to, kako pomembno za izstop iz cone udobja je

spodbudno okolje. V svoje vsakdanje življenje vnašajo več humorja in so bolj odprte in komunikativne.

Študentke pri soočanju z izzivi spremlja optimizem. Spoznale so, da sta pri reševanju problemov zelo pomembna podpora in delo v sedanjosti, ko se lahko reši največ problemov. Na delavnicah so spoznale, da se skozi napake učimo in da je človeško delati napake. Ne le, da jih sedaj lažje sprejemajo, nekatere v njih celo uživajo in se jih veselijo. Ena od sedmih sogovornic čuti, da njen strah pred napakami ostaja in da bi pri njegovem premagovanju še potrebovala podporo. V skupini, kjer si člani nudijo medsebojno podporo, se lahko zmotijo in vseeno ostanejo samozavestni ter se iz napak učijo. V takem okolju je človek lahko najboljša verzija sebe in to tudi pokaže in komunicira ostalim (Stewart, 2016).

Impro vaja je za udeležence prostor, v katerem lahko varno raziskujejo svojo identiteto in se preizkusijo na področjih, ki jih še niso izkusili (Stewart, 2016). Posamezniki se v odnosu do drugih začnejo zavedati lastne vrednosti. Tako se improvizatorji naučijo ceniti svoja znanja in sposobnosti (Steitzer, 2011). Ukvarjanje z gledališko improvizacijo lahko vpliva na razvoj posameznikove identitete. Na delavnicah so imele študentke priložnost, da se opazujejo in reflektirajo svojo vlogo v skupini. Spremljale so, kako aktivne oziroma pasivne so pri skupinskemu reševanju problemov, in si dale priložnost, da se preizkusijo tudi v novih vlogah. Nekatere so prišle do pozitivnih spoznanj o sebi, soočile pa so se tudi z lastnostmi, ki jih težko sprejmejo. Nekatere so uvidele, da lahko večkrat dajo pobudo.

V povezavi s študijem na FSD so udeleženske mnenja, da fakulteta spodbuja pasivnost in da na seminarjih težko izrazijo svoje pravo mnenje.

Skozi igro vlog so študentke spoznale, da vsak uporabnik prihaja s svojo zgodbo, o kateri ne vemo ničesar. To moramo spoštljivo raziskati in se osebno in empatično odzvati na njegove želje in potrebe. Pri tem moramo pazljivo spremljati tudi nebesedno komunikacijo. Impro lahko pomaga razumeti različne perspektive in pridobiti kulturne kompetence, kar je koristno pri poklicnem in vsakdanjem življenju, saj razumevanje perspektive drugega omogoča pristnejše odnose (Stewart, 2016).

UPORABNOST V VSAKDANJEM IN POKLICNEM ŽIVLJENJU

Študentke udeležbo na delavnicah ocenjujejo kot uporabno v svojem vsakdanjem in poklicnem življenju. Glavni potencial vidijo pri študiju, krepitvi ustvarjalnega razmišljanja, samozavesti, samopodobe in učenju zaupanja ter v pripravi na nepredvidljive situacije.

Največjo uporabnost impra pri izobraževanju za svoj bodoči poklic vidijo v izkustvenem učenju in učenju skozi igro. Menijo, da so te vaje posebno dragocene kot oblika spoznavanja

in sproščanja predvsem v prvem letu študija. Prav tako vidijo uporabnost iger pri delu z uporabniki, saj impro vaje in igre spodbujajo sodelovanje in soustvarjanje. Kombinacija impro delavnic in dela v praksi bi bila koristna tako za študentke kot tudi profesorice in asistentke. Skupina oziroma gledališka vaja je varen prostor za spodbujanje ustvarjalnosti in refleksije vloge posameznika (Bitel, 1999). Uta M. Walter (2003) pravi, da improvizacija pomaga prilagoditi prakso in teorijo socialnega dela dani situaciji. Skupne točke improvizacije in socialnega dela vidi v osredotočenosti na proces, ohranjanju osredotočenosti na sedanost, odprtosti za spremembe in pripravljenosti na transformacijo.

Udeležba na delavnicah je pri študentkah spodbudila samozaupanje in zaupanje drugim. S to izkušnjo bolj samozavestno opravljajo svoje delo in vstopajo v odnose z bolj izkušenimi strokovnjakinjami. Podobno so študentje v Stewartovi (2016) raziskavi povedali, da jim je impro pomagal dvigniti samozavest, najti svoj glas in verjeti vase.

Nepredvidljivost dogajanja in nepredvidljiv izid sta dve ključni značilnosti improvizacije (Sawyer, 1995). Vsaka akcija pomeni tveganje, ki je nagrajeno le, če se člani skupine med seboj podpirajo. Improvizatorji se skozi vaje naučijo, kako se lahko bolje izrazijo in kako lahko izkoristijo močne točke ostalih članov skupine. Tega se naučijo skozi aktivno poslušanje, podpiranje tveganja, skupinski um in občutek pripadnosti skupnosti (Steitzer, 2011).

Udeleženke delavnic uporabnost izkušnje vidijo v urjenju v spoprijemanju z nepredvidljivostjo. Menijo, da sta potrpežljivost in odprtost za soustvarjanje v nepredvidljivih situacijah pomembni vrline. Poleg tega v tem vidijo priložnost za drugačno ravnanje in kreativno razmišljanje.

MOJA PERSPEKTIVA

V tem delu razprave predstavim svojo izkušnjo in pogled na rezultate s perspektive improvizatorke, mentorice, raziskovalke in študentke socialnega dela. Pričujoče magistrsko delo je nadgradnja moje diplomske naloge, v kateri sem raziskovala gledališko improvizacijo kot vir moči v odraščanju. Menim, da se skozi impro vaje lahko vsakdo nauči spretnosti, ki mu koristijo na različnih področjih, in pride do pozitivnih spoznanj o sebi in o svetu. V okviru študija socialnega dela sem opazila, da imata impro in socialno delo zelo podobno miselnost in cilje. Delo z ljudmi je nepredvidljivo in od strokovnih delavk zahteva dobre komunikacijske spretnosti, odprtost in iznajdljivost. Vse to in še mnogo več sem se naučila skozi improvizacijo in menim, da bi ta izkušnja koristila tudi ostalim študentkam socialnega dela in sorodnih poklicev. Tako sem si za svoje magistrsko delo zastavila ta projekt in

študentkam predstavila svet improvizacije. Na delavnicah sem neizmerno uživala, čeprav sem imela kot izvajalka in raziskovalka veliko odgovornost. Moje doživljanje skupine je bilo zelo podobno temu, kar so opisovale udeleženke. Zelo hitro se je vzpostavila sproščena klima, med seboj smo se podpirale in si zaupale. Tudi sama sem se v svoji vlogi počutila sprejeto in v užitek mi je bil delati z njimi. Sem oseba, ki v svoje delo vnaša veliko sebe, zato mi ogromno pomeni, da so bile udeleženke zadovoljne z izkušnjo in so od nje nekaj odnesle. Celo sedaj, ko ponovno berem njihove komentarje, si včasih rečem, da se sliši skoraj predobro, da bi bilo res. Pa je bilo res, bila sem zraven!

Pridružujem se mnenju udeleženk, da bi bil vnos improvizacije v študijski program socialnega dela lahko zelo dragocen doprinos. Na podlagi rezultatov in lastne izkušnje menim, da bi se študentke (posebno na začetku prvega letnika) lažje sprostile pri vajah in se bolje spoznale na nekonvencionalen način. Menim, da bi v sproščenem okolju študentke bolj aktivno sodelovale pri predavanjih in seminarjih, na vajah bi si upale tvegati in več spraševale. V demonstracije pogovora bi vstopale bolj samozavestno in z manj strahu pred tem, da bodo naredile napako.

Do raziskave pristopam tudi kritično. Zavedam se, da je bila populacija v raziskavi zelo majhna, in na njeni podlagi ugotovitev ni mogoče posplošiti na vse študentke in študente socialnega dela in sorodnih poklicev. Menim, da ima veliko težo dejstvo, da so se udeleženke prostovoljno prijavile na delavnice; rezultati bi bili lahko drugačni, če bi bile te vaje obvezne. Poleg tega je k sproščenosti gotovo prispevalo tudi to, da sem jaz, vodja delavnic, njihova vrstnica. Menim, da bi bilo nekaterim udeleženkam težje biti odprte in igrive, če bi delavnice vodila oseba z večjo avtoriteto. Kljub temu menim, da vse to ne bi bistveno vplivalo na rezultate in bi študentke veliko odnesle od delavnic.

6. POVZETEK UGOTOVITEV IN PREDLOGI

6.1. Povzetek ugotovitev

– Pričakovanja, želje in motivacija

Vse udeleženke so pričakovale pozitivno učno izkušnjo v sproščenem okolju.

Želele so razvijati različne spretnosti, zapustiti cono udobja in preizkusiti svojo iznajdljivost.

Nekatere udeleženke so želele premagati strah pred javnim nastopanjem.

Želele so izboljšati samozavest in samopodobo.

Po zaključku delavnic so izrazile željo po nadgradnji pridobljenega znanja in kompetenc in nadaljnjem skupnem sodelovanju.

– Doživljanje

Udeleženke so delavnice videle kot varen prostor, kjer so lahko sproščene in lahko računajo na podporo ostalih članic.

Članice skupine je presenetilo, kako hitro se je med njimi razvilo zaupanje.

Občutek zaupanja in samozaupanja, ki so ga okrepile na delavnicah, ostaja z njimi tudi po koncu.

Nekatere študentke so se lažje spoprijemale z negotovostjo kot druge.

Dvema udeleženkama je delo v paru pomenilo večji pritisk kot delo v skupini.

Vse udeleženke so bile hvaležne za to izkušnjo.

– Spretnosti

Vse udeleženke so poročale o izboljšani samozavesti in zaupanju vase.

Večina študentk se po delavnicah lažje sooča z nepredvidljivostjo.

Nekatere udeleženke so bolj samozavestne pri delu tukaj in zdaj, druge pa niso opazile izrecne razlike. Poročale so tudi o izboljšani koncentraciji.

Ocenjujejo, da lažje kreativno iščejo rešitve in razmišljajo izven okvirjev.

So bolj vešče v komunikaciji in razbiranju neverbalne komunikacije.

– Skupinska dinamika in vloga vodje

V skupini se je hitro vzpostavilo zaupanje in skupinski um.

Udeleženke menijo, da ima vodja ključno vlogo pri vzpostavitvi skupinske dinamike.

– Spoznanja

Študentke so prišle do različnih spoznanj o poizkušanju novega, reševanju problemov, sebi, vplivu delavnic na njihovo vsakdanje življenje in svojem odnosu do napak.

Vse udeleženke razen ene poročajo o zmanjšanem strahu pred napakami. Ena se napak celo veseli.

– **Uporabnost**

Študentke udeležbo na delavnicah ocenjujejo kot uporabno v svojem vsakdanjem in poklicnem življenju. Glavni potencial vidijo pri študiju, krepitvi ustvarjalnega razmišljanja, samozavesti, samopodobe in učenju zaupanja ter v pripravi na nepredvidljive situacije.

Udeleženke uporabnost impro vaj vidijo tudi za delo z uporabniki.

6.2. Predlogi

- Predlagam, da se na fakulteti študentke in študente socialnega dela in sorodnih poklicev seznani z impro gledališčem. V okviru rednih predavanj ali vaj naj se jim predstavi in demonstrira impro tehnike in metode.
- Predlagam, da se študentkam in študentom socialnega dela in sorodnih poklicev v okviru fakultete omogoči obiskovanje impro tečaja. Skupina bi se redno srečevala pod vodstvom zunanje izvajalke ali izvajalca in udeleženci bi se lahko skupaj razvijali in učili. Po želji bi lahko pripravili tudi nastop.
- Nadalje predlagam, da se asistentke in profesorice seznani z metodami in tehnikami impro gledališča. Iz rezultatov raziskave sklepam, da bi jim izkušnja impro delavnic koristila tako pri njihovem strokovnem kot osebnostnem razvoju. Tehnike in metode bi nato lahko na podlagi osebne izkušnje predstavile tudi študentkam. Menim, da so impro vaje uporabne kot sredstvo za prelamljanje ledu na začetku vaj in pripomorejo k bolj aktivnemu sodelovanju študentk.
- Predlagam, da se naprej raziskuje uporabo impro tehnik za študij socialnega dela, specifično za urjenje v svetovalnih pogovorih z uporabniki in za izkušnjo soustvarjanja.
- Predlagam tudi, da se ponudi možnost udeležbe na impro delavnicam strokovnim delavkam, ki že delajo v praksi. Iz raziskave sklepam, da bi bile delavnice koristne tudi na primer za socialne delavke na centrih za socialno delo. Koristile bi lahko za povezovanje tima in poklicni razvoj strokovnjakinj.

- Nadalje predlagam, da se kot nadgradnjo moje raziskave raziskuje, kje vidijo uporabnost impro tehnik in metod profesorice in asistentke na fakultetah ter strokovne delavke, ki delajo v praksi pomagajočih poklicev.

7. VIRI IN LITERATURA

- Ahac, Ž. (2018). *Gledališka improvizacija: vir moči v odraščanju* (Diplomsko delo). Fakulteta za socialno delo, Ljubljana.
- Baker-Sennett, J., & Matusov, E. (1997). School "Performance": Improvisational Processes in Development and Education. V Y. Sawyer (ur.), *Creativity in Performance* (str. 197–212). Pridobljeno 18. 4. 2021 s https://www.researchgate.net/publication/288262504_School_Performance_Improvisational_Processes_in_Development_and_Education.
- Bitel, M. (1999). Mixing Up the Goulash: Essential Ingredients in the "Art" of Social Group Work. *Social Work with Groups*, 22(2–3), 77–99.
- Blatner, A. (2002). Psychodrama. V C. Schaefer (ur.), *Play Therapy with Adults* (str. 35–61). Pridobljeno 1. 5. 2020 s <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/15401383.2016.1182880>.
- Crimmens, P. (2006). *Drama Therapy and Storymaking in Special Education*. London; Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers.
- Crossan, M. (1998). Improvisation in action. *Organization Science*, 9(5), 593–599.
- Čačinovič Vogrinčič, G. (2002). Koncept delovnega odnosa v socialnem delu. *Socialno delo*, 41(2), 91–96.
- Čačinovič Vogrinčič, G., Kobal, L., Mešl, N., & Možina, M. (2011). *Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Dennis, R. (2014). Improvised Performance: Nurturing Natural Leadership. *Journal of Organisational Transformation & Social Change*, 11(2), 108–124.
- Dixon, R. (2011). Biti prisoten: spontano pripovedovanje zgodb in umetnost improvizacije. Ljubljana: KUD France Prešeren Trnovo.
- Drinko, C. (2012). *Improvisation for the Mind: Theatrical Improvisation, Consciousness, and Cognition* (Doktorsko delo). Pridobljeno 2. 12. 2020 s <https://dl.tufts.edu/concern/pdfs/xw42nm54q>.
- Drinko, C. (2013). *Theatrical Improvisation, Consciousness, and Cognition*. New York: Palgrave Macmillan.
- Drinko, C. (2020). *Applied Improvisation: 7 Fields Improv is Transforming* [Blog]. Pridobljeno 24. 1. 2021 s <https://www.playyourwaysane.com/blog/applied-improvisation>.
- Fakulteta za socialno delo Univerze v Ljubljani (2019). *Praksa*. Pridobljeno 5. 5. 2019 s https://www.fsd.uni-lj.si/izobrazevanje/studijska_praksa/ucne_baze/.

- Fakulteta za socialno delo Univerze v Ljubljani (2019). *Predstavitveni zbornik*. Pridobljeno 2. 4. 2019 s https://www.fsd.uni-lj.si/fakulteta/dokumenti/studijski_programi/.
- Ferlin, L. (2009). *Najdem se v gledališču: gledališka pedagogika Augusta Boala*. Ljubljana: Salve.
- Frost, A., & Yarrow, R. (1990). *Improvisation in Drama*. New York: St. Martin's Press.
- Goldstein, H. (1998). Education for Ethical Dilemmas in Social Work Practice. *Families in Society: The Journal of Contemporary Social Services*, 79(3), 241–253.
- Halpern, C., Close, D., & Johnson, K. (2001). *Truth in Comedy: The Manual of Improvisation*. Denver, CO: Meriwether Publishing.
- Izzo, G. (1997). *The Art of Play: The New Genre of Interactive Theatre*. Portsmouth: Heinemann.
- Jennings, S. (1992). *Dramatherapy: Theory and practice 2*. London: Routledge.
- Jesenovec, J. (2020). *Uporaba tehnik improvizacijskega gledališča pri poučevanju italijanščine in umetnostne zgodovine* (Magistrsko delo). Filozofska fakulteta, Ljubljana.
- Johnstone, K. (1999). *Impro for Storytellers*. London: Faber and Faber.
- Jones, P. (2007). *Drama as Therapy*. New York: Routledge.
- Kirsten, B., & Du Preez, R. (2010). Improvisational Theatre as Team Development Intervention for Climate for Work Group Innovation. *SA Journal of Industrial Psychology*, 36(1). Pridobljeno 21. 5. 2020 s <http://www.sajip.co.za>.
- Krueger, K., Murphy, J. & Bink, A. (2017): Theraprov: A Pilot Study of Improv Used to Treat Anxiety and Depression. *Journal of Mental Health*, 28(6). Pridobljeno 9. 9. 2019 s <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09638237.2017.1340629>.
- Lampič, K. (2014). *Gledališče zatiranih: študentski raziskovalni projekt na Fakulteti za socialno delo* (Diplomsko delo). Fakulteta za socialno delo, Ljubljana.
- Lavik, E. (2020). Thermo in the Time of COVID-19: Using Improvisation to Foster Discussion and Translating the Experience to Online Learning. *Biomedical Engineering Education*, 1(1), 133–138.
- Maslow, A. H. (1943). A Theory of Human Motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370–396.
- Mesec, B. (1998). *Uvod v kvalitativno raziskovanje v socialnem delu*. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.
- Moreno, J., & Moreno, Z. (2000). *Skupine, njihova dinamika in psihodrama*. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka.

- Napier, M. (2004). *Improvise: Scene From the Inside Out*. Portsmouth, NH: Heinemann Drama.
- Napier, M. (2012). *Mick Napier: A Place of Yes* [Video]. 15. 11. Pridobljeno 18. 1. 2021 s <https://www.youtube.com/watch?v=mYv4vAnnuts>.
- Nastran Ule, M. (1992). *Socialna psihologija*. Ljubljana: DZS.
- Rapoport, L. (1968). Creativity in Social Work. *Smith College Studies in Social Work*, 38(3), 139–161.
- Sawyer, K. (1995). Creativity as Mediated Action: A Comparison of Improvisational Performance and Product Creativity. *Mind, Culture, Activity*, 2(3), 172–191.
- Sawyer, K. (2000). Improvisational cultures: Collaborative Emergence and Creativity in Improvisation. *Mind, Culture and Activity*, 7(3), 180–185.
- Sawyer, K. (2004). Creative Teaching: Collaborative Discussion as Disciplined Improvisation. *Educational Researcher*, 33(2), 12–20.
- Seham, A. (2001). *Whose Improv Is It Anyway? Beyond Second City*. Jackson: University Press of Mississippi.
- Shafir, R. (2003). *The Zen of Listening: Mindful Communication in the Age of Distraction*. Wheaton, IL: Quest Books.
- Sheesley, A. P., Pfeffer, M., & Barish, B. (2016). Comedic Improv Therapy for the Treatment of Social Anxiety Disorder. *Journal of Creativity in Mental Health*, 11(2), 157–169.
- Siporin, M. (1984). Have You Heard the One about Social Work Humor? *Social Casework*, 65(8), 459–464.
- Spolin, V. (1999). *Improvisation For the Theater*. Evanston, Ill.: Northwestern University Press.
- Steitzer, C. (2011). The Brilliant Genius: Using Improv Comedy in Social Work Groups, *Social Work with Groups*. 34(3–4). Pridobljeno 9. 9. 2019 s <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01609513.2011.558830>.
- Stewart, C. (2016). *Effects of Improv Comedy on College Students* (Doktorsko delo). Pridobljeno 5. 11. 2019 s https://ir.library.illinoisstate.edu/etd/601/?utm_source=ir.library.illinoisstate.edu%2Fetd%2F601&utm_medium=PDF&utm_campaign=PDFCoverPages.
- Strelec, I. (2014). *Improvizacija kot medij doseganja socialnointegracijskih ciljev socialne krepitve ranljivih skupin* (Doktorska disertacija). Pedagoška fakulteta, Ljubljana.
- Todd, S. (2012). Practicing in the Uncertain: Reworking Standardized Clients as Improv Theatre. *Social Work Education: The International Journal*, 31(3), 302–315.

- Treder-Wolff, J. (2017). *How Improv Makes You Brave* [Blog]. Pridobljeno 16. 11. 2019 s <https://mindfulimprov.com/notes/how-improv-makes-you-brave>.
- Treder-Wolff, J. (2019). 5 Powerful Ways Improvisation Training Can Strengthen Psychological Resilience [Blog]. Pridobljeno 16. 11. 2019 s <https://medium.com/@judetrederwolff/5-powerful-ways-improvisation-training-can-strengthen-psychological-resilience-ccf897ff1e3f>.
- Vera, D., & Crossan, M. (2004). Theatrical improvisation: Lessons for Organisations. *Organization Studies*, 25(5), 727–749.
- Vera, D., & Crossan, M. (2005). Improvisation and Innovative Performance in Teams. *Organization Science*, 16(3), 203–224.
- Walter, U. M. (2003). Toward a Third Space: Improvisation and Professionalism in Social Work. *Families in Society: The Journal of Contemporary Social Services*, 84 (3), 317–322.
- White, M., & Epston, D. (1990). *Narrative Means to Therapeutic Ends*. New York: W.W. Norton & Company.
- Yalom, I. (2005). *The Theory and Practice of Group Psychotherapy*. New York: Basic Books.
- Zaviršek, D., Djoković, N., Radešić, L., Meden, K., Đogić, K. & Kožman, M. (2019). *Romske družine: Priročnik za razumevanje etične prakse v socialnem delu in drugih pomagajočih poklicih v podporo Rominjam in Romom*. Ljubljana: Društvo MOZAIK – društvo otrok.

8. PRILOGE

8.1. Vprašalnik za individualne intervjuje

- Kje si zdaj na svoji študijski poti?
- Kakšne kompetence bi po tvojem morala imeti SD?
- Kako bi se ocenila glede sproščenosti za delo tukaj in zdaj?
- Kako bi se ocenila glede ravnanja z nepredvidljivostjo pri delu z ljudmi?
- Kako bi se ocenila glede kreativnega reševanja problemov?
- Kaj pričakuješ od delavnic, česa si želiš? Kaj bi se moralo zgoditi, da bi rekla, da se je splačalo priti?

8.2. Vprašalnik za skupinski intervju

Teme:

- Osebno doživljanje
- Česa so se naučile
- Kako lahko to uporabimo

Vprašanja:

- Kako ste se počutile med delavnicami?
- Česa ste se naučile?
- (Kako) so delavnice vplivale na to, kako se vidiš, sprejemaš, doživljaš?
- Koliko se sedaj počutite pripravljene za delo tukaj in zdaj?
- Koliko ste pripravljene za spoprijemanje z nepredvidljivostjo?
- Koliko ste pripravljene za kreativno soustvarjanje rešitev?
- Kako lahko to izkušnjo povežete s socialnim delom? Kje vidite uporabnost naučenega pri študiju in bodočem poklicu?

8.3. Individualni intervjuji z udeleženkami

8.3.1. Intervju A

Datum: 25. 5. 2020

Ž: Kje si zdej, kar se tiče študija SD? Kaj zdej počneš?

A: Sem na točki, kjer pišem magistrsko ... Počasi zaključujem s tem. Mam še 2 izpita za nardit, ampak upam, da sem v fazi zaključevanja.

Ž: Kaj ti je všeč pri SD?

A: Pri študiju ali praksi?

Ž: Oboje.

A: Všeč mi je, da mam dost časa za prakso in lahko tekom študija spoznamo, če nam je kul to delat, in različna področja spoznamo. Se mi zdi, da se loh dobr najdemo, kje bi nam ustrezalo bit na bodoči poklicni poti. Pr praksi in samem poklicu mi je ful dobr to, da delamo z ljudmi in da je delo razgibano. Mogoče mal negotovo na trenutke. Predvsem to, da maš stik z ljudmi, da ni enolično delo v pisarni. Mogoč si to zdej mal drugač predstavljam pa je pol drugač, ko maš en kup papirjev za urejat, ampak se mi zdi, da nam vseen ostane nek čas za delo z ljudmi.

Ž: Predvsem to, da je delo z ljudmi in da je razgibano?

A: Tako.

Ž: V kakšnem smislu pa se ti zdi negotovo?

A: Tud če delaš z družino ali posameznikom skozi daljše časovno obdobje, pa pride eno srečanje, ko ti človek vrže čist nek nov izziv in novo oviro in si v neki negotovosti ... Kaj zdej, kam naprej.

Ž: Kaj pa pričakuješ glede delavnic oz. česa bi se želela naučit?

A: Iskreno nimam posebnih pričakovanj. Verjamem, da se bom mela ful fajn pa da se bom naučila ful novih stvari, predvsem v smislu prvih odzivov, prvih reakcij. Loh bi bla dobra vaja za aktivno poslušanje pa trenutke tu in zdaj. Točno to, da se odzoveš na bistvo nečesa, kar ti posameznik odgovori. Da pustiš vseh 99 stvari, k pride zavn v tistem stavku, in zagrabiš tisto bistvo.

Ž: Če bi mogla z enim stavkom povedat, zaradi česa se je splačal pridt?

A: V tem času se veselim tega srečanja, da grem nekam in se neki začne dogajat. K mam absolventa pa mi vseen manjka FSD in nekih aktivnosti, iz kerih bi loh kej potegnla in za sebe in bodočo poklicno pot. Pomoje se bo splačalo že zarad tega, da bom nekje in bom vključena in nardila neki iz sebe, drgač pa prčakujem, da bom potegnla neki več iz teh delavnic za sebe. Tud da se bom mal okrepila v smislu prvih reakcij na povedano. Pa tak zdi se mi, da bi na splošno te delavnice znale višat samopodobo, samozavest pri teh vrstah pogovorov in poklicni poti.

Ž: Prve reakcije v smislu, kako se odzvat na neko novo situacijo, al kej drugga?

A: Tak, ko si rekla, kako se odzvat na stavek, na neki povedanega.

Ž: Odzivi pa nek filing samozavesti pri tem? V smislu »Mam to«?

A: Ja.

Ž: Naslednja vprašanja se nanašajo na specifične kompetence pri delu z ljudmi. Zanima me, kako bi se ocenila glede pripravljenosti na delo tukaj in zdaj? Da si res prisotna v trenutku v pogovoru s človekom?

A: Na lestvici od 1 do 10 bi se dala v drugo polovico, ampak bl tko 6 al pa 7. Misl, da je predvsem odvisno od mojega trenutnega razpoloženja, kukr se to grozno sliši. Mam dneve, ko ful mam to in ful vem in zmorem, in mam dneve, ko tud sama ful podvomim v sebe. Mam dneve, ko se ne počutim ok v svoji koži in mam posledično več težav pr tem. Tiste dneve bi se dala ful nizko na to lestvico. In pri delu z ljudmi se mi zdi pomembno, da pr takih dneh vseeno ... Ne vem, vrjetno to pride z izkušnjami in leti in veš, kako reagirat tud na take dneve.

Ž: Na kolk bi se dala na slab dan?

A: Ne vem ... 2, 3?

Ž: Tud sama opažam, kolk samozavest in samopodoba vplivata na vse, kar počnemo. Tudi tega se bomo dotaknile.

A: Pri pogovoru za magistrsko je prostovoljka kontrirala vsemu, kar sem rekla, in take izkušnje me pol potolčejo. Ful je odvisno tud, kdo je uporabnik oziroma tista oseba, s katero si v dialogu, in je odvisno, kakšn odnos ma ona do tebe.

Ž: Torej, rekla si 6 ali 7 oziroma 2 ali 3. Kako pri tebi zgleda 6, imaš kak primer iz prakse?

A: Letošnja praksa, pomoč družini na domu. Tam bi dala 6, 7, ker mislm, da smo neke stvari ful dobr speljali skoz in je družina dobila od pomoči to, kar sem jim js lahko v tistem trenutku nudla in dala. In tud glede na njihov feedback so bli z našim sodelovanjem ful zadovoljni in gospa mi je na koncu rekla, da sem ji dala moč. Odkar sodeluje z mano, ma ful več moči. Kot da bi brala učbenik socialnega dela in vedla, da jim damo moč. Tiste njene besede so mi tok pomenle, dejansko sm dobila nek feedback, da delam to, kar je moj namen, da delam. In ja mogoč tok nizko bi se pa dala, ker vem, da mam še ful enih rezerv, in kljub temu da vem, da sem takrat nardila vse, kar je blo v moji moči in znanju, vem, da bi mogoč zdej, ko gledam za nazaj, karkol loh dopolnila in na drgačn način nardila.

Ž: To je ful lepo slišat! Sploh ker naše delo dostkrat nima instantnega učinka in se ljudje včasih ne zavedajo, ampak tukej so pa se.

A: Ful bl od nekih tehničnih pomoči, na primer, da sem jih pršla iskat z avtom, mi je pomembno, da je gospa sama dobila nek občutek notranje moči iz našega sodelovanja. To po poti so malenkosti, bl je pomembno to globlje, da več potegne iz našega sodelovanja.

Ž: Da ni samo praktični vidik pomoči, ampak gre globlje, ane? Ful dobr. Kaj pa mislš, da je ena rezerva, k jo maš? Kaj bi blo na 8? Kakšn bi bil filing?

A: Šla bi na srečanja z manj negotovosti in večjo samozavestjo in vero v mene in moje delo. To vem, da je treba ful izkušenj in da ostanem v stiku s teorijo. Da mam neko podlago, ki ji vedno sledim. In se mi zdi, da če hodiš na faks in se šolaš in maš prakso, je neki čist družga in potegneš ful iz tega. Pol pa k začneš delat, pa nimaš nekega teoretičnega učnega backgrounda, te hitr potegne v nek tok. Mogoče pol ne delaš tok ... nimaš strokovnega supporta.

Ž: Kot da si v enem vzorcu dela, k maš manj samorefleksije?

A: Točno to.

Ž: Bi se še ful o tem pogovarjala, ampak morva it naprej. Kako bi se ocenla glede spoprijemanja z negotovostjo in nepredvidljivimi situacijami?

A: Ful je odvisno od dneva in tega, kako se počutim. Ene dneve se mi zdi ful ful okej, neke dneve pa ni tok ... Ne morš se pripraviti na to. Delaš s tistim, kar maš, in upaš, da boš loh nardil najboljš.

Ž: Kok bi rekla, da je to na dober ali slab dan ali neko povprečje od 1 do 10?

A: Bi tud dala eno 7. 6, 7, v mislih sm mela 6, ampak sm dala 7.

Ž: Kaj pa bi rada, da se v zvezi s tem spremeni?

A: Blo bi mi ful fajn in ugodno za svoje delo, če bi se s to negotovostjo znala boljš spoprijemat. Čeprav po drugi strani je pa to čar našega dela. Nikol ne veš, kaj dobiš.

Ž: Strinjam se, ja ... Da je to vznemirjenje ob tem, ki pa je loh pozitivno al pa negativno. Kaj bi teb pomenil, da se lažje spoprijemaš z nepredvidljivimi situacijami? Kaj bi nardila, kako bi se počutla?

A: Malenkost bolj navdušeno za delo. Po mojem bi me blo manj strah. Iščem neke primerne besede ... Ta negotovost je neki, kar me ... Nikol ne veš, kaj boš dobil, kdo je sogovornik. In po eni strani mam to ful rada. Ker se iz takih situacij ful naučim. Ker mam rada casual presenečenje, mi to prnaša neko tako presenečenje. Poleg negotovosti sm ful navdušena. Če pa grejo stvari navzdol, se mi pa to ful poruši. Ne vem, če bi sploh hotla, da se to spremeni. Po mojem mi je čist ok tam, kjer sm zaenkrat.

Ž: Tud to je ok in predvsem je to neki, kar si morš želet spremenit in to začutit. Kako bi se ocenila glede ustvarjalnega mišljenja in iskanja rešitev?

A: Če morm kreativno iskat z nekom drugim, mi je ful lažje, kukr če morem se spomnt ene ful dobre pesmi pa jo sama sestavit pod prisilo ... In se mi zdi, da js bolj razmišljam o tem, da morm neki nardit, ful težje to nardim. Če mam dano nalogo, kr zamrznem. Ampak se mi pa zdi, da z uporabniki to boljš speljem, ker to ni poseben moj miselni tok ... Mislm, itak da je, ampak mi je lažje usmerjat miselni tok drugih kot pa svojga glede ustvarjanja rešitev in kreativnosti.

Ž: Bi lahko to dala v številke? Kam bi se dala na lestvici? Da si samozavestna glede tega, da boš našla rešitev.

A: Tud tam nekje 6. 5, 6. Pr iskanju rešitev za druge sm ful bl samoiniciativna kot pr dejanskem iskanju rešitev za mene, za moje osebne stvari. Kar se mi zdi slabo ... Bl sm skrbna pri drugih kot za sebe in čemerkoli, kar delam za sebe. Če je pa za druge, se pa nekaj v meni aktivira in si želim dat del sebe, da bo nekomu drugemu dobr zlaufalo.

Ž: Bi rada, da se v zvezi s tem kej spremeni?

A: Ja, to bi pa rada ... Sploh glede mene. Ker če poskrbim za sebe, bom tud lažje poskrbela za druge na strokovnem področju. Čas je, da včasih postavim sebe na prvo mesto in se zavedam svojih potreb in iščem rešitve za to, da bodo men stvari zlaufale v lajfu. Itak ob tem študiram tudi na druge, ampak predvsem na svojem področju.

Ž: To je ful lepa želja. Že da si želim seb boljš, je tko »js skrbim za sebe v prihodnosti« in je lepa popotnica za to, da se dejansko kej spremeni. Bi še kaj dodala, vprašala?

A: Ne, sva zdej ful globoko se dokopale. Se pa ful veselim! Sploh si ne znam predstavljat, ampak tko neko sproščeno druženje s ful zadevami, k jih bom vseen odnesla od teh delavnic. Js ful verjamem v to, da mi bo koristilo in mi nikakor ne bo žal, da sem se odločila za to.

8.3.2. Intervju B

Datum: 1. 6. 2020

Ž: Zanima me, kje si na svoji študijski poti. Kaj študiraš, kje si zdej glede tega?

B: Zaključujem 5. letnik na Fakulteti Sigmunda Freuda v Ljubljani, vzporedno tud zaključujem specializacijo 4. letnika psihodinamske psihoterapije na Inštitutu za psihodinamsko psihoterapijo in sem v postopku pisanja magistrske naloge in zaključevanja z izpiti.

Ž: Kako si se odločila za ta študij?

B: Nimam enoznačnega odgovora. V sredni šoli sem se dost iskala, v 4. letniku sem mela tud eno mal večjo krizo in sem v sklopu tega prišla v stik s psihologi pa psihiatri. In sem ugotovila, da je razumevanje same sebe neki, kar mi zelo pomaga in bi želela raziskat naprej. Najprej sem razmišljala o študiju psihologije, ker nisem vedla, kaj je psihoterapija in da to sploh obstaja, potem sem pa preko poznanstev ugotovila, da ta študij obstaja. Sem si ga šla pogledat in sem zdej ful zadovoljna in mi ne bi bilo všeč, če bi šla na psihologijo. Se mi zdi, da je to prava smer.

Ž: Ful mi je lepo slišat, ko kdo reče, da ga študij veseli in je nekaj dobil iz tega.

B: Ja, če maš to notranjo motivacijo, je ful fajn. Tudi z vašega faksa jih je veliko.

Ž: Kaj pa ti je všeč pri delu z ljudmi?

B: Vzpostavljanje odnosa, ki temelji na varnosti in zaupanju in videnosti in slišnosti. Ugotovila sem, da je to meni ogromno dalo in pomagalo in vidm pri delu z drugimi, da je neki na tem. Nek stik, ki je čist, nepovršinski, globlji; in to me ful hrani. Ne bi mogla delat s stvarmi. Ne predstavljam si, da bi šla v drugo smer, smiselno mi je zame.

Ž: Ful dobr. Imate prakso na faksu?

B: Mormo met osebno izkušnjo, psihosocialna praksa, psihiatrična praksa in psihoterapevtska praksa in začnemo delat v ambulantni našega faksa. Tko da mam res ogromno prakse. In to se mi zdi ključno, iz tega sem se res največ naučila. Pri nas se poudarja, da je teorija en steber, izkušnja en. In potem začetek dela.

Ž: Pr delu z ljudmi loh prebereš vse knjige na svetu, ampak še vedno zmrzneš v resnični situaciji. Super, da imate velik prakse. Kaj je prva stvar, ki se je spomniš, da ti je iz prakse ostala v spominu?

B: Specifično v povezavi s faksom ne. Prvi stik pri delu z mladostniki na Društvu za preventivno delo. Tle vidm, da sm ogromno dobila, kar se tiče raziskovanja tega, kako sem jaz v neki vlogi povezovalca oziroma učitla in kaj to pomeni. Šla sem v raziskovanje tega, kateri učitli so men ogromno dal in kako so oni deloval, in sm poskušala it v to, da ne gre za neko avtoritativno avtoriteto, ampak je važno, da se ustvari neko sproščeno vzdušje in mladostniki od tega ful več dobijo. To sm se ful z njimi naučila, ker sem brala o tem prej in sem si želela te izkušnje in sm loh to sprobala in je blo ful ful fajn. To mi je zdej trenutno najbolj padlo v spomin oziroma največ dalo.

Ž: Pri impru velja prepričanje, da talent ni nekaj, kar imaš ali nimaš. Vsi so nadarjeni in to lahko pokažejo, če se za to vzpostav pravo okolje. Zanima me, kakšna pričakovanja in želje imaš glede delavnic.

B: Pričakujem, da bo na nek način podobno skupinski terapiji. V smislu raziskovanja svojih impulzov, čustev, tendenc in pol korelacija z drugimi. Zanima me, kako se bomo ujeli, kakšna dinamika se bo vzpostavlja. Želim si, da se sprostimo in da gremo v pristnost. Js zase želim ... Hm ... Da se vidi, kako delam on the spot. Nimam pa nekih drugih pričakovanj, zdi se mi pa, da bo ful fajn. Da se bo odprlo kej, kar bo omogočilo, da vsak dobi neki zase.

Ž: Zdaj pa me zanimajo neke konkretne kompetence pri delu z ljudmi oziroma vodenju pogovora. Kako bi se ocenila glede tega, kok si sproščena za delo v sedanjosti, tukaj in zdaj?

B: Od 1 do 10?

Ž: Lahko.

B: To je glavno vodilo v moji specializaciji. Odvisno od dneva, ampak js bi rekla 8, 9. Je to način, na katerega delujem tud tko.

Ž: Kaj to pomeni zate, kako to zgleda?

B: Poskušam it v stik z neko odprtostjo in sledenjem trenutka, kar se dogaja. Poskušam glavo dat na off, ampak meni je to ful težko. Ampak kdaj rata. Bit tam in poslušat in se odzvat na to tko, da je smiselno in kot se mi zdi, ful je težko opisat.

Ž: Bi želela, da se glede tega kaj spremeni?

B: V smislu, če bi želela bolje delovat tukaj in zdaj? Ja, sigurno, to bi bil ful velik plus.

Ž: Kaj je pa na 10?

B: To bi bil ideal, ki ga ni (smeh).

Ž: (smeh)

B: V bistvu ne vem, če hočem bit 10. Moje vodilo je doing the best I can. Če je kdaj tudi manj, mi je tudi okej.

Ž: Super, se mi zdi ful lepo vodilo.

B: V bistvu ne vem, če hočem bit na 10 sploh (smeh).

Ž: Kaj pa nepredvidljive situacije pri delu z ljudmi ... S tem je povezana tudi negotovost. Kako bi se ocenila glede spoprijemanja s tem?

B: Z nekimi nepričakovanimi novostmi? Na splošno? Spet ... Just doing the best I can. Se mi zdi, da v situacijah znam poskrbet zase in za družga oziroma s tem, ko zase, se to že uravnovesi. Dostkrat razmišljam, kako bo zgledal, ko pride nekdo k men v ambulantno in js nimam pojma, kaj mu povedat. Ker hočem izpast strokovna in zanesljiva in pametna in ne vem kaj še vse ... Lih tle je ta keč ... K grem v glavo in neko analizo in to ne pomaga ne men niti njemu, k pride k men. Se mi zdi, da zde vedno večkrat loh grem v neko situacijo z nekom v smislu, da če pride do nečesa napričakovanga, da si pustim ta trenutek, da sm v tem in ne odreagiram prehitro in grem s filingi v to. Ne vem, kakšno oceno bi dala.

Ž: Tud če ne moreš dat številke na to, je čist okej. Če prav razumem, maš že ful dost izkušenj s tem in tok se poznaš, da veš, kaj kam paše, in znaš odreagirat najbolj ustrezno, kar se da. Je to to?

B: Recimo, ja.

Ž: Kaj pa kreativno iskanje rešitev? Recimo neko iskanje rešitev z osebo, s katero delaš. Lahko tud čist v vsakdanjem življenju, če maš nek problem, kako ga rešit.

B: Tle se mi zdi, da sm mal šibkejša. Mam nek zamašek pr kreativnosti in spontanosti, ker sm bl analitično usmerjena. Ta kreativnost ma pol neke omejitve. Maš kkšno bolj specifično vprašanje?

Ž: Recimo imaš neko težavo v vsakdanjem življenju. Na primer delaš z neko osebo, ki težko govori in je ne razumeš. In maš nek set vprašanj, ki morš vprašat to osebo. Kako misliš, da bi se s tem spopadla? Maš kak podoben primer temu?

B: Da ne bi mela pri roki nekih orodij?

Ž: Ja, kako bi se s tem spopadla?

B: Povedala bi, da sm zgubljena in ne razumem. Potem bi šla v neke pretekle izkušnje, če sm mela kako podobno situacijo in če sm od koga slišala kej tazga in kako se je znašel. Če pa to ne bi šlo, pa iskanje pomoči, direktno vprašat koga. Te tri korake bi js nardila.

Ž: Ok. Zdej nimam več vprašanj. Je kaj, kar bi še rada povedala ali vprašala?

B: Bolj samo logistična vprašanja.

8.3.3. Intervju C

Datum: 9. 3. 2020

Ž: Namen tega pogovora je, da se mal pogovarjava o tem, kaj bi si ti želela od delavnic, kaj pričakuješ in kje si zdaj na svoji študijski poti. Najprej me zanima, kaj pričakuješ od delavnic al pa kaj si želiš.

C: Želim se vživeti v spontanost in to izražanje, da ne glede na to, kaj poveš, ni tok narobe, da se vse da popraviti. Vse veščine, k si jih naštela, izboljšat – komunikacija, samozavest, spontano gibanje, zavedanje telesa. V osnovni šoli sm dost nastopala, pol je pa pršlo obdobje, k nism nč, pa tud zdej kej dosti ne. In zdej je pršlo to obdobje, k sm zgubila veselje do nastopanja in izražanja.

Ž: V smislu, da se izraziš pred večjo skupino ljudi al na splošno, tud v odnosih, recimo?

C: Predvsem pred publiko. V odnosih sicer rabim neki časa, da se čisto odprem, ampak mislm bl publiko.

Ž: Nastopanje, neka izpostavljenost, pa če gre kej narobe, da znaš upravičiti in zapakirat, da je kul? V tem smislu?

C: Tako, ja.

Ž: Kje si pa ti zdej, kar se tiče študija? Zdej si na magisteriju, ane?

C: Ja, ampak nisem od prej socialna delavka, sem delovna terapevtka. V socialnem delu pa je drugače. V delovni terapiji je v središču aktivnost, v socialnem delu pa je osnovni medij pogovor. V delovni terapiji nismo tok večši teh pogovorov, na primer, če dobiš nekega tetraplegika, na primer, ne veš na pogovoru, kje začet, kaj spraševati, mal je čudno. Ni glih najboljše, noben te ne pripravi na ta pogovor. Na splošno izražanje je bolj površinsko.

Ž: To se mi zdi supr, ker maš dvojni vplogled! Kako pa ti je zdej na socialnem delu?

C: Mal se še lovim, letos prvič vstopam v socialno delo in je mal težko. Tud vse sošolce sem zamenjala in časovno se težko usklajujem, ker mam redno službo. In pol imam tak občutek, da sm razdeljena. Kukr, da sm povsod nekje, ampak nikjer pa zares.

Ž: Kaj pa ti je blo kul zdej na tem faksu delat? Lahko je predmet al pa neka specifična vaja?

C: Do zdej mi je blo predavanje od Gabi najbolj všeč. Tako socialno delo, kot ga ona dela, mi je zlo blizu in všeč, da si odgovoren zaveznik in oni so eksperti iz izkušenj. Neki te izrazi, ki že če jih samo poveš ljudem, se ti lažje odprejo in ti dajo nek občutek, da je malo drugače, da jih bomo poslušali in da nima samo socialna delavka tista, ki ima prav. Všeč mi je, da so vsi glasovi slišani, ker ni dosti takih poklicov, ki vključijo vse udeležene v problemu. To se mi zdi zlo pomembno, ker drugače tega v ustanovah nikoli ne doživiš. Tud ta predmet z Nino Mešl mi je zlo všeč, ampak sem bla samo enkrat, ker zaradi službe težko usklajujem, ker sem poleg faksa še redno zaposlena od septembra in delam dopoldne. Delam z otrokom s slepoto, kar je tud uporabna izkušnja za socialno delo.

Ž: Se bom tukaj navezala že na naslednje vprašanje. Pr svojem delu morš bit dost ustvarjalna, si predstavljam. Kolk bi sebe ocenila, da si ustvarjalna?

C: Kr visoko.

Ž: Na lestvici od 1 do 10?

C: 9.

Ž: Mi lahko malo opišeš, kaj 9 pomeni zate?

C: Da probam problem reševati na različne načine in poskušam iz tega, kar jaz mislim in kar mi sogovornik pove, izpeljati rešitev. Drugače pa tudi ustvarjalnost v službi – recimo prilagajanje gradiv, ki jih ima ta fant. Iz prejšnjega poklica pa je ustvarjalnost tudi pri vodenju delavnic, izdelovanju pripomočkov. Ustvarjalnost je nekeje, kar mi je blizu.

Ž: Kaj pa bi rabla do 10?

C: Glih tisto, kar mi zmanjka pri samozavesti. Da še bolj verjameš v to in upaš to izraziti.

Ž: Da si več upaš?

C: Tako.

Ž: Kok pa bi rekla, da si sproščena za delo tukaj in zdaj?

C: To pa bi rekla, da nisem sploh. Dala bi si 4.

Ž: Mi lahko poveš kakšen primer, recimo, da bom lažje razumela, kaj 4 pomeni zate?

C: Pr pogovorih z osebami, ki so mi neznane, in rabim dlje časa, da vzpostavim zaupanje z določenimi. Tudi pomojem zaradi tega občutka, k če je večja skupina, je še bolj nelagodno. Se mi zdi, da karkoli poveš ... Mam iz otroštva ta občutek, da če neki poveš, ne bo v redu, in je boljše, če si tiho.

Ž: Kaj pa bi želela, da se glede tega spremeni?

C: Da bi imela neko lahkotnost v izražanju. Včasih mam občutek, da se zlo zaprem vase. To sem bila tudi zde na eni terapiji in mi je rekla terapevtka: Ja, ti v glavi že zlo velik veš, to je ful v redu, ampak telo boš pa še mogla mal zmehčat. In sm pršla v tem času v stik s temi stvarmi in je čas, da to razrešim. In je ful v redu ta občutek, da k sm že tko blizu, da delam na tem.

Ž: Se pravi neka sproščenost pri pogovoru. Tudi fizična?

C: Da ne tuhtaš, a je blo to prav al ne, in sprejmeš tko, kot je. Da ni nekih negativnih čustev zraven, recimo jeze.

Ž: Js si to zde predstavljam, kot da če ima kdo drugačna prepričanja kot ti, da te to ne razjezi. A je to to?

C: Ne, če ima nekdo drugačna prepričanja kot jaz, jih sprejemem, ampak tko, da dejansko ne poveš, kar misliš, da veš. Maš občutek, da veš ozadje, ampak morš vseeno to ozadje raziskovat s to osebo. Ugotovit morš, na kakšen način človeka neki vprašat, da ga ne prizadaneš, pomembno je, kakšne besede uporabiš. In rada bi se znebila strahu pred feedbackom.

Ž: Kako bo ta človek odreagirala na to, kar sprašuješ?

C: Ja, ker ne veš, kakšne izkušnje ma. Zato pa je tok pomembno to preizpraševanje, ki ga je pomojem premalo na vseh področjih.

Ž: Da ne sklepaš prehitro?

C: Ja.

Ž: Če si zde na 4, kako bi blo na 5?

C: Da se izražam z dobrim občutkom in imam občutek umirjenosti in nimam občutka, da se morm zagovarjat v vsaki situaciji in se morm ščitit.

Ž: To mi je všeč. Js bi tudi to.

Obe: (smeh)

C: Pa če se ti zdi, da neki nardiš prav, da pol ne študiraš še, kako se boš zaščitil, če bo kej narobe.

Ž: Kaj pa pr vodenju pogovora? Na šihu al pa na faksu pr igri vlog. Maš občutek, da delaš iz replike v repliko al iščeš v glavi, kaj boš rekla?

C: Po mojem je ful premlevanja, kaj je bistveno, kaj hočem povedat. Premlevam, kaj bi blo naprej najblj ustrezno.

Ž: Sej pr tem je tudi ful kilometrine, ja.

C: Ja, to mi zdej manjka, ker k vodiš neki, je drugače, kot ko si spremljevalka. In tud z otroci so čist drugačni pogovori kot z odraslimi. Tko da z otroci mi je ful v izi, z odraslimi pa ne bi (smeh).

Ž: Zanimivo, moje sošolke majo pa glih obratne izkušnje.

8.3.4. Intervju D

Datum: 1. 6. 2020

Ž: Kje si zdej na poti svojega študija?

D: Sem absolventka magistrskega študija etnologije in kulturne antropologije.

Ž: Kako pa si se odločila za ta študij?

D: Hotla sm študirat neki v povezavi z ljudmi in kulturo. Zanimal me je, kako različne kulture po svetu vidjo enake dogodke. Na primer kako izgledajo poroke pri nas in drugje, kakšni so običaji. Vse to me je zanimal. Hotla sm tud neki, kjer se veliko potuje al pa ukvarja s potovanji. In valda antropologija.

Ž: A ti je kul, da si to izbrala?

D: Ja, sicer mi je drugač, kot sem si predstavljala. Ful je več branja in bolj akademsk, kot sm si predstavljala. Ampak zdej se je program že mal spremenil in bolj aplikativno ratuje. Da znamo pol mi vse te kompetence tud v praksi uporabiti. Mi je pa ful dobr, k se naučiš nekih metod dela z ljudmi. Itak neke smernice dobiš, velik se pa sam naučiš, k si na terenu. Kako raziskovat pa kako ne. Morš bit pa ful človeški res pa ful odprt. Mi raziskujemo tko, da si ne postavmo nobenih hipotez ... Mogoče kkšno, ampak ... Če na primer postaviš hipotezo »Vse vrtnice so rdeče,« boš iskal rdeče vrtnice in to tud dokazal. Ti pa če greš na teren in rečeš »Ok, raziskovala bom vrtnice,« greš pogledat in ok, imamo take pa take pa take in lahko več stvari odkriješ, ki si jih ne bi predstavljaj. Ful je odprto, morš se znat prilagajat. Mi nimamo strukturiranih intervjujev, ampak samo točke, kaj te zanima. In potem k spoznaš neko življenjsko zgodbo od nekoga al pa karkol raziskuješ, pol prek teh zgodb raziskuješ.

Ž: Vi prek faksa dost delate na terenu?

D: Tud, ja. Js sm prek faksa raziskovala prosti čas rudarjev. Pa prek faksa sem postavla razstavo o življenju na Ljubljanskem gradu v 20. stoletju pa raziskoval smo nek projekt prek NIJZ-ja – imenuje se Most. In raziskoval smo, kakšna je zdravstvena oskrba pa kdo so ranljive skupine pr dostopu do zdravstvenih storitev, in smo iskal probleme in ugotavljal, kako bi loh spremenil to situacijo. Za diplomsko nalogo sm pisala o fazaniranju in krstu fazanov kot obredu prehoda. Napisala sm tud seminarsko o alkoholu, ki je folklor. Zgodbice o pivskih podvigih, ki si jih mladi govorimo med sabo, da je to folklor.

Ž: Hudo!

D: Res je široko, ja ...

Ž: Kaj pa je neki v okviru tega, k se ti je najbolj vtisnlo? Al pa prva stvar, k ti pade na pamet v zvezi z delom na terenu? Kkšna zgodbica, karkol?

D: V prvem letniku takoj na začetku in nismo vedl čist dobr, kako se raziskuje in to, in me je nekdo vprašu, zakaj sm tok tih, in sm js rekla: »Jer sam trudna.« In pol ta zaplet z jezikom, k ja ... Je mislu, da sm noseča. In tud k raziskuješ po Sloveniji, k je tok različnih naglasov in to in pride do kkšnih kulturnih nesporazumov in morš kr

pazt ... Je kr zabavno. Men se tud recimo dostkrat zgodi, da nekdo neki reče in js kr svojo asociacijo nardim, kaj to pomeni, pa lahko neki čist družga pomeni in morš res pazit, da kej družga ne pomeni, in morš vprašat, da si za ziher, da ne nardiš nekih napačnih sklepov. Pa tud, kar sm se naučila, če raziskuješ neke domačine na terenu, da zaupanje se vzpostavi s tem, da z njimi kej spiješ. Če prideš nekam, pa ti nalijejo takratkega, kr morš spit, kr drgač izpadeš zadrt in niso tok sproščeni. Morš bit tak človeški.

Ž: Pa dost odprt za karkoli, ane?

D: Ja, pa tud antropologi smo tok odprti pa odprti do drugačnosti. Recimo, k naletiš na koga, k je bl zaprt, mu kr hočeš vsilit svoj prov. Ti morš sprejet, tud če je drugač politično usmerjen, morš poslušat in sprejet in skušat razumet, zakaj tko razmišlja. Vsi loh razmišljamo tko, k hočmo, pa ne odrekamo osnovnih pravic drugim.

Ž: Ja, sploh k si nardimo tak krogec ljudi okol sebe, k so isto sprejemajoči, in včas težko razumemo, da je drugo lajf od drugih ljudi. Kaj pa te pr tem najbl zanima? Raziskovanje?

D: Ful me je zanimal, k sm brala eno monografijo od enga, k je raziskoval droge v New Yorku v enem predelu. In on je bil edini belc in Francoz in se je preselil v sosesko, kjer so živel večinoma Portoričani pa par temnopolnih. In on je raziskoval vse živo v zvezi z drogami. In me je zanimal, kako je on to raziskoval, a je mogu uživat drogo, da so ga sprejel, in s kakšnimi stvarmi se je spopadal. Ful mi je zanimivo, kako antropolog raziskuje in kaj se z njim dogaja kot z osebo. K recimo, če hočeš neki raziskat, se morš tja preselit. On je tam živel 5 al 7 let ... A ti to delaš zarad raziskave, k to je 7 let tvojga življenja! Ful me zanima ta cel proces raziskovanja in raznorazne raziskave s področja medicine telesa in medicinske antropologije. Recimo, kako drugje po svetu vidimo medicino. Ker mi v zahodnem svetu mislmo, da je to prava medicina in ostalo je tko larifari, ampak za druge je pa naša medicina larifari.

Ž: Ja, za vsakega je njegova medicina taprava medicina, ane ... Kaj pa pri Mladih zmajih, k si prej rekla. Kaj ti je pr tem všeč? Zarad česa? Je to delo z mladimi, mladinski centri?

D: Rada bi delala z mladimi, k majo manj priložnosti in prihajajo iz težkih ozadij. In se mi zdi, da mladi sam rabjo priložnost, da majo nekoga, k ga bo poslušu in mu znal svetovat. In si neka figura, k ma neko avtoriteto, ampak hkrati se loh vedno obrne nate in marsikatero življenje loh tko spremeniš ... Preprečiš komu, da bi zabluzil. Recimo, js, k sm bla mlajša, sm tud mela težave, k sm bla iz takega okolja, k sm bla med redkimi, k smo bl odprti, in sm dolg mislila, da je z mano neki narobe. In pol k sm šla v srednjo šolo, sm vidla, da je bil kraj problem, ne js. In se mi zdi problem, da mladim okolje vsiljuje, kako morjo živet, oni pa ne bi hotl tko živet. Al pa tud ... V Šiški je velik priseljencev, kjer živijo otroci in starši v enosobnem stanovanju. In pol so te otroci na ulcah in se mi zdi kul, da majo nek prostor, kamor loh pridejo te otroci delat domačo nalogo al pa se pogovorat, zaupat. Je tud velik otrok, k so rasistični, nacionalistični, kukrkoli, al pa samo so v težavah. In jim lahko spremeniš pogled na svet ... Da niso težavni. Zdi se mi dobra priložnost, da se ti razviješ kot oseba. Ker mislm, da se mi lahko ful velik naučimo od mladih, ker oni se še razvijajo, in s tem, k se mi ukvarjamo z njimi, ne zastaraš ... Veš, kaj se dogaja.

Ž: Bi tukej še kej dodala?

D: Če se bom kej spomnla, bom pol.

Ž: Zanimajo me tvoja pričakovanja glede delavnic oziroma tvoje želje. Kaj pričakuješ in kaj bi se rada naučila? Kaj je tisto, k bi rekla: »Ok, splačal se je it.«?

D: Rada bi se preizkusla, ker bi si želela v prihodnosti delat stand up al pa kej tazga. In da vidm, če mam sposobnost nastopanja, in rada bi premagala strah pred javnim nastopanjem. In da k si v situaciji brez scenarija,

da vidš, kako se znajdeš. Da bi blo zabavno pa da bi se naučila metode, k jih loh uporabm pr delu z mladimi. Da povežeš neko skupino, da postanejo prijatelji in se naučijo mal kritično razmišljat. Pa da kkšno idejo zapakiraš v igro.

Ž: Naslednja vprašanja se nanašajo na strokovne kompetence ... Delo na terenu. Zanima me, kako bi se ocenila glede sproščenosti za delo tukaj in zdaj. Prisotnost v trenutku s človekom, poslušanje. Imaš kkšn primer iz prakse?

D: Vsi naši intervjuji tko zgledajo ... Maš neke oporne točke in poslušas človeka, kaj odgovori, in se ti sproti neka vprašanja postavljajo. In pol loh čist drugam zaplavaš tekom pogovora ... Maš neke oporne točke, kar morš vprašat, ampak valda pa ne forsiraš.

Ž: In kako ti sebe vidiš v tem? Kako si ti s tem načinom dela?

D: Zlo blizu mi je, sm ga vajena in mi ne predstavlja težav.

Ž: Si zadovoljna s tem, kjer si?

D: Kako se znajdem? Ja, ja ... Vnaprej se pripraviš in se znajdem.

Ž: Naslednja stvar je sorodna ... Spoprijemanje z negotovostjo. Delo z ljudmi je nepredvidljivo, nikol ne veš, kaj boš dobila. Kako bi rekla, da si s tem?

D: Ponavad si nardim milijon scenarijev, kaj vse lahko bi se zgodil, in ponavad se zgodi un scenarij, k ga ne predvidiš. In včasih boljš spelješ, včasih slabš. Ampak morš vedt, kaj je poklicno in kaj je zasebno, da ne prnašaš lastnih stvari v to.

Ž: Maš mogoče kšn primer tega? Kej, kar se spomnš?

D: Na enem intervjuju je že bil en drug sošolec ... K smo delal raziskave. Kjer sm bla napovedana, je že nekdo drug – in kaj boš naredu? Se boš kregal: »Ne, to je moj sogovornik.«? Valda ne, se usedeš zrav, mal se pohecaš in vidš, kje si, in sprašuješ neke stvari, k bi te zanimale.

Ž: Kot razumem, te to ni zablokir, ampak si nardila svoj job?

D: Ja. Enkrat je bil sogovornik pijan ... Sobota je bla ... In potem je blo tud tko, kaj bomo vprašal, kaj bo povedu, kaj bomo uporabil za raziskavo. Neki ja, ampak a je to etično? Sej on podpiše, da loh uporabš, ampak vseen morš bit človek pa vedt, kaj mu lahko škoduje.

Ž: In kaj si pol nardila?

D: Tisto, kar je blo relevantno, smo uporabl, kej bl osebne pa nismo forsiral v raziskavi naprej, ker so osebne stvari.

Ž: Tega je najbrž ful ... Med raznolikimi populacijami. Tole pa lahko iz vsakdanjega lajfa al pa profesionalnega ... Kje se vidš glede kreativnega iskanja rešitev na neke probleme al pa kreativnega razmišljanja na splošno?

D: Načeloma sm zlo kreativna. Dostkrat se mi je zgodil, da sm našla rešitev za neki, na kar drugi niso niti pomislil. Se mi pa zdi, da z leti vedno bl ostajam v nekem kalupu. Mogoče nism več tok raznoliko kreativna, ampak v neko določeno smer.

Ž: Maš mogoče kkšn primer? Nek problem, k si mela, pa si ga uspešno rešla al pa karkoli, k se ti zdi kreativno, da si nardila.

D: Enkrat smo sestavljal legokocke in so bla samo tri kolesa za en avto. In so vsi razmišljat, kako bi to rešil, in bla je pa neka guma. In sm vzela gumo in sm jo nataknila na glavo od lego človečka in nardila kolo. In so bli tko: »Noben ne bi na to pomisl.« Al pa k je blo treba za dost mal denarja nahrant velik ljudi, sm si zmislila neke

jedi, k so jih vsi loh jedl. K če bi naročil catering, bi ful pršlo. Hkrati pa nismo mel velik časa za kuhat. Take praktične rešitve.

Ž: Sej to večinoma rabmo v lajfu ... Redko se ti pojav enačba z imaginarnimi števili. Kaj pa misliš glede tega, da si kreativna v eno smer? Glede česa?

D: Organiziranja dogodkov al pa pripravljanja programa se začnem ponavljat. K organiziramo naloge za rojstni dan, se tema začne ponavljat al pa izzivov al pa kej ... Ne pomislm pa, da bi ga peljal na rafting.

Ž: Bi kej glede tega spremenila?

D: Definitivno bi rada pogledala vn iz kalupa. Vidš, da je več možnosti, in ne gledaš sam tega, kar si naredu, ampak da se lotš nečesa novga.

Ž: Dejansko dost kreativno razmišljaš in vidm, da maš ta mindset, da če maš problem si tko: »Ok, bomo to rešl ...« Rada bi pa več stvari, k jih še nisi?

D: Ja, da vidš širšo sliko in ne rešuješ sam problema na tri načine, k si jih že ... V bistvu ... Vem, kaj je moj problem. Mislm, da morm vse sama narest in sama rešt. Ampak če pa pomislm: »Ok, to bi se dal tko rešt, ampak ne morm pa sama, kdo mi loh pomaga?« Da nekoga prosš, da ti pomaga ... Na ta način. Da se znaš povezovat pa mrežit. Kukr k ti nekomu pomagaš, lahko tud nekdo teb pomaga. Skupinsko delo in povezovanje.

Ž: Js nimam več vprašanj. Ti še kej ostaja?

D: Bl samo tehnična vprašanja.

8.3.5. Intervju E

Datum: 4. 6. 2020

Ž: Kje si zdej glede študija?

E: Sem na podiplomskem študiju in zaključujem zadnje izpite, magistrska pa me čaka v naslednjem letu v absolventu.

Ž: Kako si se odločla za ta študij oziroma kaj te pr tem veseli?

E: A čist iskreno? (smeh)

Ž: Ja.

E: Izbirala sm med socialno pedagogiko in socialnim delom. In oboje se mi je zdel, da je dost podobno, s tem, da mam mi več administracije, teh pravnih vidikov. Ja, dobro vprašanje ... Hotla sm delat z ljudmi in kot mlada srednješolka sm si predstavljala, da je možno samo v socialnem delu delat z ljudmi, ne pa v vsaki taki službi (smeh).

Ž: To je res (smeh). Nism nikol tko pomislila.

E: Ta naravnost, k si vidu neki, kar te je zmotil, kar si vidu v svojem okolju, pa hočeš neki dobrga doprines. Pol sm pa vidla, k sm šla na informativce, da je to neki, v čemer bi se vidla. Na splošno sm vedla, da me veseli delo z ljudmi, da si želim vodt človeka na neko spremembo. To je bla motivacija.

Ž: Kaj pa misliš, da so neke lastnosti al pa kompetence, k jih more met socialna delavka po tvojem? Je dobr, da jih ma, al pa si vidla neke SD, k so mele te lastnosti, pa ti je blo kul?

E: Na letošnji praksi mi je izstopla ena lastnost, in to je dobro vodenje pogovora. K maš ti na multidisciplinarnem timu 15 ljudi za enga otroka in so tm socialni delavci, ravnateljca šole, vodstvo policije itd. Ti morš koordinirat celoten sestank, poskrbet, da vsak pride do besede, da je rdeča nit, da se gradi na unih prejšnjih

rezultatih od prejšnjih timov pa hkrati morš ... Itak je ful nestrpnosti vmes pa probaš enga otroka rešit in ni tak prijeten pogovor, poleg tega pa so si tudi nasprotujoči med sabo in morš mirit. Se prav: dobr vodt, met jasn fokus pa ne pustit se provocirat. Itak so to čustvene stvari in grejo dostkrat na osebno raven. Jasen fokus morš met, zakaj delaš, kar delaš, in pol k temu stremet. In to mi je ena izmed boljših kompetenc. Tudi iznajdljiv morš bit v vsem tem, se mi zdi ključno.

Ž: To si bla na CSD-ju?

E: Ja, na varstvu otrok in mladoletnikov. In sm mela ful dobr tim in so me tudi okol skos ful vlačil povsod zravn in tko ... Moja mentorca je bila isti letnik k js rojstva in je že dve leti na CSD-ju. In mi je bilo tko: »Uau, lej, kje je že ona!«

Ž: Kako bi se pa ocenila glede na sproščenost za delo v sedanjosti, tukaj in zdaj? Pogovor v delu z uporabniki. Lahko na primeru, če ti bo lažje, lahko kaj, kar smo delali na vajah, praksa, šiht. Se pravi, prisotnost v trenutku v pogovoru z uporabnikom.

E: V kakšnem smislu tukaj in zdaj?

Ž: Recimo, da se pogovarjaš z uporabnikom in si v pogovoru res prisotna v trenutku, izhajaš iz tega, kar ti on pove, pelješ pogovor naprej iz tega, glede tega, kar se pogovarjate. Mogoče nisi tok v svoji glavi: »Joj to bi mogla še vprašat,« in to.

E: Lih zanj sm mela tko Gremo na teren in sm mela uporabnico, k je pršla z mano sedet vn na klopco. In sm bila ful sproščena, ker vem, da mava dobro povezavo, in vem, da se pozna ... To mi ful pomaga. Itak sm ful bl v svoji glavi, če nekoga ne poznam. Drgač pa, če se morm ocent od 1 do 5, s tem, da je 5 največ, bi si dala 4. Ker še vseeno vem, da sm js zaposlena tam in morm vprašat o temah, ki so njej blizu, pa da vodim pogovor v smislu, da ne vid vse črno v svojem lajfu. V tem smislu ne bi dala 5.

Ž: Kaj pa glede nepredvidljivih situacij pri delu z ljudmi. Kako bi se ocenila glede spoprijemanja z negotovostjo pri delu in nepredvidljivimi situacijami?

E: Dobro vprašanje ... Dostkrat zmrznem in se pol doma spomnem, kako bi loh boljš odreagirala. Mela sm enkrat primer, k me je en mlajši fant uporabnik udaril na terenu. In to je men taka nepredvidljiva situacija, na kero nism vedla, kako se odzvat. In vem, da sm bila ful šokirana, blo mi je neki nedopustnega, in vem, da sm sam bila zgrožena in sm mu rekla: »To zdej res ni blo kul, kar si naredil, prosim, če se opravičš.« In se ni in sm sam vstala in šla. Takrat se mi zdi, da sm kr kul odreagirala, ker k sva se vidla čez en mesec, je pršu do mene pa se mi opraviču.

Ž: O, kul!

E: To sm bila kr tko ... Bravo! (se potrepilja po rami)

Ž: Ja, res ...

E: Ampak ne, a veš, dostkrat si pa tudi v svoji glavi pa pol, k prideš domov, sm tko: »Joj, vem kako bi mogla regirat ... Kaj bi mogla reči al pa ...« Od 1 do 5 bi rekla 3. Še vedno dostkrat zmrznem.

Ž: Če si zdej na 3, kaj bi bilo pa na 4? Kako bi to izgledalo?

E: Mela bi kkšno izkušnjo več in bi že koga kdaj kje opazovala, kako se on odzove, pa pol bi predebatirala. In bi se tudi js bl kompetentno počutila.

Ž: Kaj pa, če veš, da boš pršla v novo situacijo ... Na primer, da veš, da boš pršla v neko novo skupino mladostnikov, pa ne veš, kaj pričakvat. Kakšne občutke maš, preden greš tja?

E: To mi je genialno vprašanje, zato ker glih k sm bla nazadnje na terenu, sm se spopadala s temi občutki. Šla sm po dveh, treh mescih na teren in sm mogla spet pristopit do novih ljudi. In dvom maš vedno, kako pristopit, kaj rečt. Kako bit sproščen. Veš, da si mal starejši od njih pa nisi glih na isti valovni včas. In je dvom, ampak je tud excitement. K ne veš, kako se bodo odzval, ampak na podlagi prejšnjih izkušenj maš dost občutek ... Sej sm kr okej oseba in me v večini sprejmejo kr v redu. In če sm iskrena in če pokažem tud, da sm včas zmedena pa ne vem kaj rečt, če sm iskrena pa nism narjena, bo vse okej ... Bo vse okej, tud če me bojo zavrnl pa rekl »spizdi«, bo okej to ane ... To je njihova odločitev in njihov plac in ne jemljem tega osebno.

Ž: Ful zdravo! Da loh to tko rečeš, ker vseen na neki točki deep down si želimo, da bi nas meli ljudje radi. In rabiš jajca, da greš nekam in si tko: »Če me zavrnejo, je to na njih, ane.« Kok bi pa rekla zase, da si ustvarjalna v lajfu tko na splošno?

E: A se morm ocent na lestvici?

Ž: Lahko tud samo opišeš.

E: Js bi se definirala bl kot neustvarjalen tip človeka. Ampak se mi je pa že zgodil, da k sm bla na kkšnmu team buildingu prov na ustvarjalnost, da mi je totalno zadogajal in je blo kul. Tko da ... Mislm, da sm dost neustvarjalna pa da na kkšnih delavnicah, k sm pa to, se mi zdi, da drugi boljš ustvarjajo od mene pa sm js na nekem osnovnem nivoju. Kar je okej! Ampak ful pa rada raziskujem in sm v tem smislu ustvarjalna. K pridem v nek kraj, mi niso te basic stvari všeč, ampak rada poskušam ... Če bi se tko loh opredelila kot ustvarjalna, sm to bl. Pa pr športu sm bl kukr pr teh nekih ustvarjalnih stvareh, no. Tko se mi zdi. Tko da neka srednja ustvarjalnost.

Ž: Mislm, da obstaja več oblik ustvarjalnosti. ja ... Eni ful dobr oblikujejo lonce, drugi pišejo scenarije. Eni pa ful bl kreativno oblikujejo naloge, raziskujejo, iščejo načine, kako se pogovarjat z ljudmi. Kaj pa misliš, kar se tiče ustvarjalnega reševanja problemov? V smislu, da maš nek problem, k ga še prej nisi mela. Kako se lotš takih stvari?

E: Kako se lotm pr seb al pr drugih?

Ž: Karkoli ... Neki, kar se zdej spomniš.

E: Men se zdi na sploh, k folk opazujem, k majo neke svoje probleme, ljudje ful radi kompliciramo. »Oh pa ne morem tko pa ne morem tega tko rečt pa ne morem tko narest pa s to osebo tko narest.« In pač ful povečujemo svoje probleme in živimo v tej fikciji. K poslušam nekoga družga, se mi zdi ful jasno. Točka A je tuki, k si zdej, točka B je tuki. In kaj si pripravljen narest, da se to spremeni? To je glavno pr reševanju problemov. Sam treba je pogledat problem pa rečt: »Da se mi ukvarjat s tem od 1 do 10 – 2.« Ok, kul, dejva iz tuki delat. Nism ustvarjalna .. Ne vem, kako se vidm glede tega, ampak definitivno pa hitr vidm rešitev.

Ž: Kokr sm iz tega razumela, dost praktično pogledaš na vse, ane?

E: Ja, neki tazga.

Ž: Za konc me pa še zanimajo tvoja pričakovanja, želje glede delavnic. Kaj bi se mogl zgodit, da bi si rekla »Ok splačal se je it.«?

E: To, kar si opisala glede poteka delavnic .. A veš, k včasih tko rečeš umetniške delavnice al pa nek impro, si tko: »O fak, js nism za to ...« Maš to predpostavko ... Pa k si razbila te stvari, k se mi zdijo kul. Si poudarila te stvari, k bi js rada pr seb delala na njih. Kaj bi se mogl zgodit, da bi rekla, da mi je kul? A veš un občutek, k stopiš iz cone udobja in je tko varen plac? K ne zajebeš. Js mam eno dost slabo izkušnjo z javnim nastopanjem in

me ful drži ... In me spremlja ... Zablokirala sm pred dvorano 50 ljudi, k sm bla na odru ... And it haunts me when I sleep!

Ž: Aha ok ... Kaj pa je blo?

E: K sm bla še čist sveža študentka ... Pa takrat me je ful mučl. Javla sm se ... Prjavla sm se na neko konferenco, da bi bla zastopnica mladih. In sm se opogumla, kul, grem iz svoje cone udobja. In pol sm zmrznila na odru, blo je neko neumno vprašanje. In js sm sam vidla uno publiko in slišala svoje srce in there's nothing there. In ne vem pač ... K si glih vprašala ... Da ni tazga filinga več.

Ž: V smislu nekega zmanjšanja strahu pred izpostavljenostjo?

E: Ja, to, dobr si povzela!

Ž: Vidš, men je to tok dobr, da vem, ker potem ... Js itak ful, karkoli počneš, al se učiš v skupini al sam, je ful pomembno ustvarit okolje, kjer si rečemo: »A – vse je okej, vsi smo čudni. In če smo vsi, ni noben čudn. In B – be happy to fail.« V imru napake niso napake kot neki, da se kaznuje, ampak neki, iz česar delaš naprej, obrneš jo seb v prid. In mi je pomembno, da kot skupina ustvarimo varno okolje, da se loh učimo. Ti še kaj ostaja in bi delila?

E: Misl, da sm ti vse povedala.

8.3.6. Intervju F

Datum: 15. 6. 2020

Ž: Dejva začeti s tem, kje si ti zdej na poti svojega študija na FSD-ju.

F: Js bi rekla, da sm v enem vmesnem oblaku ... Bom diplomirala v petek, ker pa za zaposlitev rabmo magisterij in strokovni izpit in js sm še kr na nuli, pomen, da sm v tem vmesnem členu. A bi pustila študij al bi šla naprej študirat pa pol delat. Neki vmes sm. Maš kkšno bl specifično vprašanje?

Ž: O čem pa pišeš diplomsko?

F: Naslov je: Ocena potreb starih ljudi v občini Jesenice. Glede dolgotrajne oskrbe.

Ž: Si na modulu za stare?

F: Mhm.

Ž: Kaj pa bi rekla, da rabi socialna delavka? Kakšne lastnosti in kompetence?

F: Mora bit zelo razumevajoča, ker delaš v takmu fohu. Različne osebnosti, različne življenjske izkušnje. Mora bit prilagodljiva, ker nikol ne veš, a boš delu z otroki, starimi al komerkol. Misl, da mora met vsaj mal humorja, mora bit mal smešna. To je moje osebno mnenje. Mora bit dobr organizator, dobra v organiziranju, ker delaš ful s papirji in z različnim folkom, in če kej zajebeš, bo en drug nastradal. Recimo, k delaš na CSD-ju, če narobe izpolniš vlogo v sistem, loh nekdo ne dobi socialne pomoči. In to je ful odgovorno delo.

Ž: Kaj pa bi rekla, da je tebe pripeljalo na socialno delo?

F: Ker sm hodila na gimnazijo in sm bla tko: »Ok, izpolnjujem pogoje za socialno delo.« Čeprov nism niti zares vedla, kaj je to. In pol sm pršla ke in sm vidla, da ni tok bed. In pol sm se mogla delat tm, da pomagam ljudem. Misl, ja, načeloma sm ful socialn tip, pač js sm čisti socialc, ampak js nism šla tko v naravo z glavo, js sm tko go with the flow in zdej sm tle že pet let, tko da dost hudo! Pa ni mi žou, vidla sm, da sm ok izbrala.

Ž: Ja, zgleda ti je blo dost kul, da si ostala tolk časa, in zdej boš kr diplomirala. Look at you go!

F: Ja, poglej me, kako cvetim!

Ž: Ful dobr (smeh). Zdej pa glede nekih specifičnih kompetenc v socialnem delu, za katere upam, da se jih bomo mal dotaknl med delavncami. Kako bi se ocenila glede na sproščenost pr delu z uporabnikom v sedanjosti? Se pravi nek ta tukaj in zdaj, kok si ti sproščena glede tega?

F: Če gledam iz preteklih izkušenj, kako je blo men na praksi. Vedno sm izbirala prakso izven poznanega okolja ... Tko da mi je blo tud neprijetno. Js sm v socialnem delu s starimi zato, ker mi je VIS zaštekou. Hotla sm it na mlade. Delala sem prej že z mladimi, pol sm pa mogla it na stare, k nisem vedla, kaj bi družga. Zakva? Bohve. V glavnem, zdej je vse kul. Sm si rekla: »Jebiga, kle si.« In pač v trenutku, k sm mogla delat s starim človekom, s kerimi nimam izkušenj nobenih ... In je blo kul. Najprej nism bla sproščena, sčasoma se pa prilagodiš in ti more postat mau bl navadn. In zdej mi je delat navadn. Se mam kr fajn v resnic.

Ž: Če bi se mogla dat na lestvici od 1 do 10, kam bi se dala glede sproščenosti za delo tukaj in zdaj?

F: Bi rekla, da je ful odvisno od človeka in hitr začutš, a je navadn a ne. Js bi rekla 7. Če gledava sam stare ljudi tukaj in zdaj, sm 7.

Ž: Bi rada, da se glede tega kej spremeni?

F: Ja, valda, js bi hotla 10!

Ž: Kako pa zgleda 10 za razliko od 7?

F: Tam zgleda tko, da poznaš veliko pravne podlage in pol si izobražena in samozavestna, in če me kdo vpraša, da vem totalno odgovor po knjigi. K maš določen znanje, k ti ga noben ne more vzet, in si dost pametn, k delaš svoje delo. Takrat bi bla dost samozavestna. Pa da znaš začutit folk.

Ž: Predvsem znat znanje iz knjige in začutit ljudi, to je 10?

F: Ja to sta te dve lastnosti, pomembni zame.

Ž: Kaj pa, kar se tiče negotovosti pr delu z ljudmi in nepredvidljivimi situacijami? Kako bi se ocenila, da to hendlaš?

F: Uh, ha! Js ful predvidevam, kar pomen, da ... Sm napol anksiozna in ... Zmer razmišljam o tem, kaj ta oseba, k se z mano pogovarja, rabi. In zmer predvidevam, kako vse vpliva nate, in vsako situacijo, kar je včasih ful naporno za tukaj in zdaj. Ker nisi tok blizu, kukr bi mogu bit, če preveč predvidevaš.

Ž: In kako ... Recimo, da prideš v neko situacijo, k ne veš, kaj bo ... Recimo, ko si šla prvič na prakso pa nisi mela izkušenj. Kako si to shendlala, imaš mogoče konkreten primer?

F: Mela sm dve situaciji, k je mela oseba demenco, in to ne moreš nč predvidevat, tko niti ene stvari. Tist mi je blo tko ... Kje je moj mentor, kako bi on to shendlou? Na primer je gospa zašla na del doma za stare, k je uprava, in tja načeloma naj ne bi hodil. Sm šla do nje in sm jo vprašala, če ji loh kako pomagam, in ona se začne kr dret name in vidm, da nimam kej za pomagat. In v tistem trenutku nisem vedla, kaj narest. V tej situaciji bi si dala 0, 1 ... Pač nč, gremo domov.

Ž: Pa bi rekla, da je to reprezentativen primer tega, kako hendlaš nepoznane situacije, al bl izjema?

F: To je bl izjema. Ampak včasih pride do situacije, k ne veš kaj bi, an, k mi se tega ne učimo. Mene zanimajo taki konkretni primeri. Sej mam na vajah, sam ni men to tok blizu, no Tebe pa zanimajo neizjeme?

Ž: Ja, zanima me na splošno, kakšn občutek maš v teh situacijah in kakšn občutek maš glede tega, kako jih shendláš.

F: Odvisn od situacije, ampak ene te stvari bi js kr zaigrala. Js se delam, kt da znam, ampak realno ne vem, kaj delam. Pač probaš bit ... Ja, dobesedno zaigram, da sm samozavestna v tistem trenutku, drgač nism niti mau, se mi zdi ... Neki, kar je v tistem trenutku kul.

Ž: Se pravi, se prilagodiš na situacijo? Tko mal fake it till you make it?

F: Ja, zanč je ena gospa rekla: »Sonce mi sije v hrbet pa mal me srbi.« Js sm bla tko: »Js ne vem, če bi bla frendica in ji rečem: 'Aa te popraskam,' an ... Ampak ne vem.« In ji rečem: »Ja a zih te popraskam,« kukr bi rekla svoji frendici, in je rekla, da lahko! In takrat se mi je to zdel okej.

Ž: Kok pa bi rekla zase, da si ustvarjalna?

F: Včasih preveč. Konstantno mam ene ideje v glavi. A lepo rišem? Ne. Ampak sm ustvarjalna v smislu hitrih impulzov, gremo! Če bi ble na kavi pa bi bla dva papirja na tleh pa bi rekla js: »3, 4, zdaj, kera nardi čimprej letalo iz papirja!« In men bi blo to ful smešn, ampak eni niso za to. Ampak včasih kr preveč energije dam v to. Druge stvari pol trpijo zaradi tega (smeh).

Ž: Ja, sej je več vrst ustvarjalnosti in tud v vsakdanjih interakcijah. In tudi to, kako na primer rešuješ probleme z uporabniki. Imaš mogoče kakšen primer problema iz faksa ali življenja ... Da si mela neko težavo, k je prej še nisi mela, in si jo rešila. Nek problem, k si ga uspešno rešila.

F: K sm mela učno pomoč in otroci ne zaštekajo osnove. In sm mela pr matematiki 6. razred in so bli grami, kilogrami, tone. Neki, k si otrok ne zna predstavljat. In sm jo vprašala, kok je pol kile moke gramov, in ne ve. K v bistvu poveš še odgovor, sam si ne zna predstavljat. In reče 5 in sm ji rekla, naj vstane in gre v kuhno po vanili sladkor pa kruh, da vid razliko pol kile pa te grame. Da začutš in vidš v realnem lajfu. In k ti v realnem življenju zaštekaš stvari, pol boš šele tist na papirju, k maš teorijo. Js sm ful vizualen tip, v razredu nč ne poslušam in pol probam na podoben način pomagat otrokom. Mela sm tud enga fantka, k ni razumel, kaj so vodoravne pa navpične črte. In sm šla po teniški lopar in sm mu kazala, kere so kere, da si je loh predstavljat. Morš se vsakmu problemu prilagodit, pr vsakem so različne rešitve, ampak to je moj način, kako js to rešujem.

Ž: Kok je to od 1 do 10?

F: 7,5. Se mi zdi, da eni znajo bol. Znam ful vizualno, ne znam pa besedno. Pr aktivitiju ne znam besedno opisat. Ker k začnem govort, to gre v nedogled.

Ž: Se pravi vizualno, konkretno je zate in bi delala bl na verbalnem?

F: Ja.

Ž: Zdej pa še zadnje vprašanje. Kaj pričakuješ in si želiš od delavnic?

F: Želim si, da bi ble zanimive v smislu, da ... Men je na vajah včas taka mora, ker mi je dolgčas. Da bi blo tko, da ti vidš, da skupina rabi odmor, da ne forsiraš. In eni profesorji forsirajo. Sej mislm, da maš filing za to, no, vsaj taka se mi zdiš. Da zaključš takrat, k je dobr, da se js pol veselim naprej in ne čutim nekega odpora. Js mam tud težave z avtoriteto in že to, da si ti tok stara, k sm js, približno, je plus. Ful lažje grem tja in eno tako sproščeno vzdušje si želim. In želim si raziskat tukej in zdaj in da vem, kako odreagirat v čisto nepredvidljivih situacijah. Kar pomen, da bo to zame tud majčken stres, kar ni panike, ker je vaja. Ampak je odvisn tud od moje volje, kakšn bo tist dan, valda.

8.3.7. Intervju G

Datum: 13. 6. 2020

Ž: Kje si zdej na poti študija socialnega dela?

G: Ja, pišem magistrsko.

Ž: Kako pa si se odločila za ta študij?

G: Zanimala me je psihologija, ampak nisem mela dost točk, tko da socialno delo se mi je zdelo podobno, ker je delo z ljudmi in pogovor.

Ž: Kere kompetence misliš, da more met socialna delavka?

G: Po mojem more bit odprta za različne stvari in ljudi, s katerimi dela. Ker delamo z zelo različnimi ljudmi in ne sme obsojati. Če se na primer po mnenju ne strinjaš s človekom, da ga boš vseen probala razumeti in ga vključiš, mu pomagaš, delaš z njim. Vseeno se mu moreš probati približati nekak. Pa da se zna vživeti v človeka tudi. To je to po mojem nekak najbolj pomembno.

Ž: Neka odprtost do različnih ljudi in situacij, da mora sprejeti različne poglede in empatija?

G: Ja.

Ž: Kaj pa ... Kako bi sebe ocenila, da si pripravljena za delo tukaj in zdaj? Kok se počutiš sproščeno za delo v sedanjosti z uporabniki?

G: Ne osredotočam se preveč na preteklost ... Vedno mormo nekaj o preteklosti in je ne zanikamo, ampak se osredotočam na sedanjost in kaj lahko naredimo v prihodnosti. Tko da mislim, da mi gre delo tukaj in zdaj dobro.

Ž: Kaj pa na lestvici od 1 do 10, kako bi se ocenila?

G: Amm ... 9.

Ž: O, super! Kako pa to zgleda?

G: Zdej k preurejamo zavod in delamo na tem, da bi ljudje živeli v manjših bivalnih enotah. Tisti, ki so že neke časa v zavodu redno zaposledni, vedno gledajo preteklost, zakaj nekdo ne bi mogel živeti v bivalni enoti ... Na primer nekateri od teh ljudi so tudi bili na varovanem oddelku. Js pa vedno gledam iz tega: Ja, tko je bilo, ampak ta človek tudi mogoče sploh ni imel priložnosti, da bi bilo drugače. Ne izhajam iz tega, kaj je bilo, ampak kako bi lahko bilo.

Ž: Se pravi, kukr te razumem, v sedanjosti za prihodnost delaš?

G: Ja.

Ž: Bi rada glede tega kaj spremenila pri sebi ali ti je kul tko?

G: Ja ... Včasih v takih situacijah pomislim, da te ljudje že tok dolgo delajo tam in valda vejo, kako je, ane ... Pomislim, da vejo boljše kot jaz. Tko da rada bi sebe podkrepila v tem, da mogoče imam pa tudi jaz prav.

Ž: Kukr da bi bil verjela vase?

G: Ja, tko, ja! Več samozavesti.

Ž: Mhm, ok. Kaj pa, kar se tiče nepredvidljivosti in negotovosti pri delu z ljudmi? Kako bi se ocenila, da ravnaš z napredvidljivostjo?

G: Včasih se malo ustrašim tega, ampak ... Se mi zdi kul, da če je neko sodelovanje in imaš neko ekipo, je pol ful lažje in imaš boljši občutek. Mislim pa, da je to itak tudi ful povezano s tem delovanjem v trenutku, ane. Priprava je mogoča samo do neke mere, ampak drugače pa počakaš na situacijo in vidiš, kako bo.

Ž: Če bi se mogla oceniti od 1 do 10, kolk bi si dala?

G: 6.

Ž: Kaj to pomeni zate?

G: Včasih se zablokiram in ne vem, kako odreagirati. Malo je awkward, ker včasih povem neodločno, ampak drugače pa dobro shendlam.

Ž: Kako pa bi bilo na 7?

G: Isto bi bilo, ampak bi bila bolj samozavestna v svojem mnenju in bila odločna pri komunikaciji.

Ž: Bl odločna in samozavestna. Kok pa bi rekla, da si kreativna?

G: Zdej se mi zdi, da čedalje bl. Se mi zdi, da morš bit pr našem delu zlo kreativen in se znajt, sploh pri delu v skupini, ko se išče nove ideje in to.

Ž: A rada delaš v skupini?

G: Kukr kerī ... Če je fajn skupina, ja (smeh).

Ž: Kaj nardi dobro skupino?

G: Da je sproščeno vzdušje pa da sodelujemo. Da je skupina odprta za različna mnenja, in če ma kdo kkšne pomisleke al pa kej, da se loh pove, in pol se iz tega dela naprej.

Ž: Kaj pa kreativno reševanje problemov? Maš kak primer na faksu, v praksi, pri delu ... Nek problem konkreten, lahko je tud iz vsakanjega živjenja. Pa da si ga rešla in si zadovoljna s tem, kako si ga rešla.

G: Ja, v bistvu mel smo delovno skupino na delovnem vikendu in sm bla v skupini z dvema, ki sta že dolg zaposlena. In smo iskal rešitve glede financiranja, k na takih projektih se vedno pogovarjaš o financiranju in tko ... In sta onedva rekla, da tega se pač ne da in ne da, js sm pa rekla: »Ok, razumem, slišim, ampak dejmo pa vseen pogledat, če bi se mogoče dal.« In sm dosegla, da smo brainstormali in se pogovarjali o idejah in iz tega pol loh pridejo nove rešitve in nove ideje. In sm zadovoljna s tem, kako smo to dosegli. Nismo še pršli do konkretne rešitve, ampak sm jima pa hotla tko odpret mal pogled, da mogoče bi se pa vseen dal nardit in razširt možnosti.

Ž: Ko te poslušam, se mi res zdi, da si sprejela njihovo resničnost, ampak vseen ohranla optimizem in ostala zvesta sama seb.

G: Ker onedva mata 20 let več izkušenj od mene, sicer, ampak sta zarad tega mal bl v enem istem toku misli in načinu dela stvari. Sm dost samozavestno nastopila. In včasih če maš manj izkušenj, lahko vidš, kako na drugačen način kej lahko prispevaš in spremeniš.

Ž: Kolk bi blo to od 1 do 10?

G: 7.

Ž: Kaj pa bi blo na 8?

G: Več izkušenj bi že mela, vedla bi, kako se stvari delajo, in bi pol tud lažje. Več izkušenj in s tem več samozavesti, k bi vedla, da če mi je tok stvari uspel do zdej, bi pol lažje najdla rešitev. Vedla bi tud, kaj lahko in kaj ne.

Ž: Moje zadnje vprašanje pa je še glede delavnic. Zanima me, kaj si ti želiš odnest od delavnic oziroma kaj pričakuješ. Kaj bi se mogl zgodit, da bi na konc rekla: »Splačal se je it.«?

G: Za to sm se odločla, k mi je všeč delo v skupini pa spoznavanje nekih novih ljudi in stvari, k jih prej nism delala. Ne maram tko nastopanja pa izpostavljenosti pred drugimi in bi se rada zdej v tem preizkusla. K k sm se za to odločla, sm v bistvu nekak stagnirala in sem hotla neki novga. Kar bi si želela, pa predvsem ... Neka ta samozavest pa to, da se upam izpostaviti. To bo zame prou izziv – tega me je strah, gremo to delat!

8.4. Intervjuja s skupino

8.4.1. Intervju 1

Datum: 19. 6. 2020

Ž: Moje prvo sprašanje je, kako ste se počutile med delavnicami.

F: Js sm se počutla sproščeno, zabavala sm se. K pričakuješ neki pa ne veš, kaj bo, in te je strah. Dons sm to čutila, k si rekla, da bo igra vlog, in sm si rekla: »Joj, ne vem, kako bo to.« Ampak pol je blo ful zabavno. To igro najbolj vidim kot uporabno v socialnem delu na vajah. To bi blo res top! Če bi nam dal to na vajah, bi se js res zabavala pomojem. Sploh k na CSD-ju pride nekdo, pr katerem ne veš nič, kaj pričakovat.

E: Js se spomnem, k si najprej rekla, kater tatu bi bli, in sm se pol spomnla še boljšga tatuja zase. Sm se spomnla, da bi loh bli metuljčki na trebuhu. K ne veš, kam si se sploh prjavu, kaj bomo sploh počel, mal si živčen, ampak tud vzhičen. In pol je blo kul in so te metuljčki šli in pred vsako delavnico se mal pojavjo, ker greš tko mal iz cone udobja. Glih včer sm razlagala ... K ful govorim ljudem o tem, k mi je fajn tuki ... In glih govorim o tem, da sm tuki ful iz cone udobja in sm to pogrešala v laifu tko na sploh. K drugač maš neko rutino in ti včasih dolgčas rata in greš žurat al pa nekam tko ... K pr tem greš tud iz cone udobja, ampak ne na tak način kukr tukej. Tukej mi je blo ful zabavno, odkrila sm stvari o seb, k so mi kul, so pozitivne! Počutla sm se podprto iz strani ekipe pa ful se je razvila skupinska dinamika. Če ne bi bli tuki isti ljudje, ne bi blo isto. Če bi bli tukej dve, ki bi jima blo to bedno al pa ne bi šle all in, tud js ne bi šla all in, ker bi vidla, da je nekdo vedno rezerviran. Tko da to mi je kul, ta filing skupine.

A: Js bi se točno na to navezala – na skupinsko dinamiko. Ker js načeloma rabim velik časa, da se v neki skupini počutim sproščeno in da lah delim svoje stvari in se izražam na tak način, kot se. In tuki sm se pa že na prvi delavnici loh sprostila in je blo to to. In me je ful ful presenetlo in ful mi je zanimivo, da smo vse take, da smo dale maksimalno vse od sebe in da ni blo nekega obsojanja, če je kera kej nardila al pa se zmotla. In je blo neko ful fajn sproščeno vzdušje.

D: Bla je ful dobra skupina, sproščena in mi je blo ful dobr, k sm bla kr tri ure fokusirana, mela sm motivacijo, vedno sm se mela dobr. In ko sm pršla domov, sm bla polna energije in sm se vedno ful veselila naslednjega srečanja. Pred kkšnimi stvarmi, k smo jih delale, me je blo mal strah ... Opazla sm, da če smo delal ena na ena, mi je bil večji pritisk. Ne vem, zakaj. Mogoče, ker je bl intimno. Kadar je blo pa pred skupino, mi pa ni bil problem in je blo zabavno.

Ž: Česa ste se naučile? Nova spoznanja, karkoli?

E: Js zdej hitrej razberem človeka. V sekundi, k pride, morš ugotovit, ker lik ma, a je totalno naduvan, ful prjazn. Hitrej razberem telesno govorico al sm pa bl osredotočena na to. Hitrej si začnem ustvarjat sliko o človeku glede na to, kako se drži, mimiko. K smo delal to vajo, k so pr hoji vodili različni deli telesa, in smo hodil z boki al pa s prsnim košem naprej. In sm zdej bl pozorna na to, kako se ljudje počutjo glede na govorico telesa – na primer, če je kdo sproščen al pa kej.

Ž: Da si bolj pozorna na to?

E: Ja. Pa multitasking. Spomnim se ene vaje, k sem se začela bl zavedat svojga perifernega vida in tega, kje kdo stoji. Ta mi je bla taka ... Vse morš najprej dojet, kje so v prostoru, in pol dojet njihove vloge. Kot na primer na

sestankih, k morš vedt, kdo je že kaj povedal, kakšne informacije si dobil od koga in kaj morm od koga še dobit.
Ne vem, a je razumljivo?

Ž: To razumem kot hendlanje večje skupine ljudi? In bi rekla, da si zdej neki nardila glede tega?

E: Ja. Ne vem še, kaj točno, k še nism sprobala, mogoče mi je zdej lažje bit v tok velki skupini pa z različnimi karakterji.

A: Po mojem bi blo še tok bolj intenzivno zraven, če bi delale še kej v praksi in bi se to tok bolj intenzivno zraven izrazilo. Vsaj pr meni.

E: Ja, js več humorja vnašam v svoj lajf, zabavam se. Ni mi problem bit ful otročja al pa vzpostavljat dialoge, tko je bl zanimivo. Ugotavljam pa, da k sm tuki, ful hitr obudim to v seb, to spontanost in občutek, da ni napak. V real lifu pa še iščem te niše, ker nimaš okolja, in kako pol to dat v okolje in atmosfero, ki ni navajena na to. K tuki je to ful zabavno, tm pa je lahko čudn. Tako neimpro vzdušje.

Ž: Kukr da je sprememba v teb, ampak okolje pa ni navajeno?

E: Ja.

D: Js sm se naučila, da ne smem bit tok v svoji glavi. Sm bl v trenutku in osredotočena na to, kaj se dogaja takrat tukaj in osredotočena na drugo osebo. Opazla sm tud, da velik teh stvari počnem v vsakdanjem življenju, ampak se nisem zavedala. Na primer k sva s frendom gledala neke ribiče in sva se delala norca in jih sinhronizirala in nardila cel resničnostni šov. Zavedla sm se, kok takih impro stvari delam vsak dan.

F: Js sem se zase naučila, da sm sposobna poslušat tri ure. Ker drgač ne morem, po 40 minutah hočem vn iz prostora. To je ful! Temu pa pripisujem to, da me je to zanimal pa kul mi je blo, da je blo zmeri neki novga. V bistvu bi se loh še dlje šla kkšno vajo, sploh ni bla taka panika, kr nism se naveličala.

Ž: Tle se bom navezala na to, kar je rekla D glede tega, da je bl z ljudmi v trenutku. Je katera še kej opazla glede tega?

F: Uuu, ja, js! Včeri, k smo delale en prizor in nism bla v trenutku in je blo ful težko. Ni blo sploh tok dobr, dons pa, k smo delale eno vajo, sm bla bl notr in je blo lažje. Res je, kok daš ti sam sebe v vajo in nalogo, k prvič sm se še mal zadrževala.

A: Men se je zdelo najbolj omembe vredno ... Js, ko sm na praksi, mam v glavi predviden nek potek pogovora in pol grem po tistih točkah in velikrat se zgodi kej nepredvidljivega, ampak se vseen hočem držat tistih točk, ki sm jih mela pr seb prej zadanih. Pr impru je glih tko, da se odzoveš na tisto, kar dobiš, in to se mi zdi pr socialnem delu najbolj pomembno – da se odzoveš, na kar dobiš, in si ready na karkoli in se odzivaš na tist, kar ti nekdo meče. Mislm, da so te vaje narijene prou za to, sploh ta zadnja, k smo jo delal. Prpravljen si, neki študiraš, kaj bi loh blo, in pol je neki čist X. Vedno je neki drugega kot to, kar ti prčakuješ, in maš nek line, neki, česar se morš držat, ampak vseen se pa odzivaš na vse ostale stvari, k pridejo v paketu zraven.

Ž: Če pomislte zdej, kar se tiče dela v sedanjosti tukaj in zdaj ... A je kakšna razlika glede tega, kako bi se ocenile?

E: Men se zdi, da sm šla navzgor, kar se tiče prisotnosti v trenutku. To vidm pr seb v tem, da nism čutla, da bi pogledala na telefon, kar bi sicer uzuni, in da sm dejansko tuki in sm pozorna in me zanima vse, kar poveš, in vse, kar ostale poveste, in ostalo sm odklopla. In takrat, k sm ti pr uvodnem intervjuju odgovarjala, k si me vprašala, kok se čutim sposobna bit tukej in zdej, se mi je zdel, da sm prisotna, ampak vedno razmišljam o tem, kaj bi ga loh vprašala, kje sploh je on v lajfu, k njegov lajf je neki čist družga. Zdej pa bl delam s tem, kar dobim. Tud če rečem neki, kar ni v zvezi z njegovim lajfom, sm to jst in je okej. Ne morš se vedno čist prilagajat temu

svetu, s kerim delaš. Pa opazla sm tud, da me se ful nismo poznale prej, in zdej mam filing, da prek tega nekonvencionalnega spoznavanja, k je bil igra, kot uradno spoznavanje, ful boljš spoznaš ljudi kukr po dvourni kavi. To mi je top, k začutš energijo od človeka. Mogoče se s kom sploh ne bi ujela na kavi, tuki je pa blo kul.

A: Čist drug nivo nekega spoznavanja in komunikacije je.

D: Js bi glede tukej in zdej rekla, da je tm tm, odvisno je od situacije. Tle, k nas zanima, smo ful bl prisotne, če pa te ne zanima, pa nisi.

F: Js mislm, da sm sebe na prvem intervjuju dost slabo ocenila, in mislm, da v tem trenutku bi lahko malo bolj samozavestno povedala, da bi na primer, če bi pršu uporabnik, bi lahko namenila prostor in čas samo njemu. Loh bi, če bi hotla, ker me ne bi blo strah tega, kaj pričakovat, ker tle sm vidla svašta zdej in se sploh ne sekiram več.

Vse: (smeh)

Ž: Bi se zdej dala višje?

F: Ja.

A: Js sm pomojem tam tam, ampak mislm, da če bi te delavnice dlje trajale in bi sproti delale še kej v praksi, se da dost nardit na tem, ker so na tak način zastavljene. Da si res v trenutku in reagiraš na to, kar ti nekdo vrže, in se odzivaš. In bi se s kontinuiranimi delavnicami dalo ful nardit.

Ž: Gremo na naslednjo kompetenco: spoprijemanje z nepredvidljivostjo oziroma iznajdljivost. A bi rekle, da ste glede tega kej naredile v zadnjih nekaj dneh?

D: Definitivno, kr so ble neke situacije, ki se ti v resničnem življenju ne zgodijo. In če lahko tuki pohendlaš, lahko tud v resničnem življenju. Ne skrbi te tok, da ne boš shendlou, ker ne morš vedno vsega nardit popolno.

A: Js mislim, da še zmer ne obvladam čist nepredvidljivosti. To se je pokazal pr tisti vaji Tri stvari ... K ful rabim preštudirat o neki stvari, da jo loh dam ven. Tle ti pa sam nekdo vrže en predmet al pa pojem in ga morš v čim hitrejšem času opisat in js sm zmer v svoji glavi in da more bit top in morm dojet tist, kar bi tud ostali, in nism tok iznajdljiva, ker sm preveč v svoji glavi. Tuki mi še ful manjka.

F: Js se loh na to navežem, ampak tud ni napak ... Zajebu si, ampak nč hudga, ne rabš se sekirat. Ampak v resničnem življenju, če so napake, ni glih kul, tko da to sta dva pola. Tukaj se igramo, tam pa se ne.

E: Js na to nepredvidljivost gledam tko, da je v resničnem življenju velik laži it po korakih in nekem scenariju. V smislu, js hočem, da je tko pa tko, pa je to loh na dnevni bazi al pa delo z ljudmi. In včasih se zdi, sploh kadar nimaš energije al pa časa, da je najlažje sforsirat to po svoje. Se mi zdi pa, da sm tuki dobila vpogled v to, da človek, ki prihaja, prihaja s svojo zgodbo. Na primer s svojim likom, ki ga je dobil tam, in js morm rečt neke stvari, ampak se morm pa tud človeško odzvat na to, s čimer bo on prišel. In pol sm tuki dobila mal tega vajba, da si rečem: »Ok, bomo vidl, kaj bo zdej to, dejmo to shendlat!« Ni pa to še čist v praksi ... Ta odnos sm dobila, da hočem vidt, kaj mi ljudje prnašajo, in bom delala s tem. In upam, da to obdržim! In pol bom najbl kulka socialna delavka, yo!

Vse: (smeh)

Ž: Fer! Kaj pa glede soustvarjanja rešitev? Kakšne misli?

F: Men je blo ful hudo pr tisti vaji, k lahko samo ena naenkrat hodi. In tuki vidm soustvarjanje rešitev v smislu, kok se mormo prilagajat skupini in da si morš med sabo pomagat. In tle vidm multidisciplinarni tim, vsaka je mela eno vlogo in smo začele hodt in se more nadgrajevat in včasih se more en ustavt, da drugi prevzamejo besedo in tko.

A: Js sm tud največ soustvarjanja vidla v tej vaji, k smo se mogle že glede tega, kdaj bomo štartale, skupi dogovoriti in pol smo se mogle neverbalno dogovort, katera bo hodila. In mi je blo ful zanimivo, k si vmes rekla, da naj bomo pozorne na to, a čakamo, da se nekdo drug ustavi, da mi gremo, al same začnemo, in da mormo to spremenit. To mi je blo fascinantno. Sploh glede soustvarjanja, k se nismo smele pogovarjat, ampak smo kr nekak sfurale vse skupi, da smo dosegle cilj.

E: To je res. Zlo morš spremljat to neverbalno govorico. Ni pomembno samo to, kaj nekdo govori, ampak kako se drži, vse! In tud skozi to vajo mi je blo zanimivo vidt, a sm večkrat tista, k začne hodit sama od sebe, al tista, ki čaka, da se bo ena ustavla. Pr tem sm se ustrašla, da mogoče prevečkrat js štartam, in a majo sploh drugi plac, da grejo. In sm si rekla: »Dej se opazuj mal.« Ker js, k padm notr, bi se kr igrala in delala. In sm si rekla: »Ne, drugi ljudje so še tuki.« (smeh) Sm si rekla: »Ni sam zate zabava, tud drugi so se pršli igr.«

Vse: (smeh)

D: Js sm tud pr tej igrci opazla, da mam še vedno problem z delom v skupini. Ker sm ful taka, da takoj prevzamem vlogo vodje, čeprav nočem bit, al pa je ne in pol sm ful preveč v ozadju in pol ne vem več, kje sm ... A sm preveč v ozadju al sm preveč v ospredju. In pol se pogovarjam sama s sabo in sm si dosadna in pol rečem: »Ma vi se ukvarjete z mano, js se ne morm.«

Vse: (smeh)

E: To je blo uno, k si rekla: »Js bom hodila, vi pa delite!«

Vse: (smeh) Ja, sej res, ja!

D: Sej vseen probam, da se izide. K itak ful hočeš delat z drugimi. In pol razmišljam, a bi mogla prevzet pobudo al ne, in pol se sekiraš, če sm komu vzela šanso ...

F: Js sm sam hotla komentirat še, da k si rekla, da se ustavmo, in nism vedla, kdaj, in sm mogla gledat skupino in isto zaštartat.

Ž: A je kej, kar smo tuki delale, kar ste se naučile, spoznale, karkol ... Je kej vplival na to, kako sebe vidite? Sebe v skupini al sama zase? Te je kej presenetlo glede sebe?

F: Presenetl me je, da me ni strah povedat v skupini, kaj si mislm. Mi na faksu na vajah smo sam sedele v tišini, k nas je profesorca vprašala kej. In je bla sam tišina in slišal se je bitje srca in js rdeča v faco in švicam in nism vedla, kaj naj rečem. In pol sm kr tikala prfokse, ker js, k me je sram, najbl zajebe. In pol se vsi smejiijo in tle se pa nism tko počutla, tle je blo okej. Pa k sm pršla domov iz delavnic, ni blo kukr, k prideš iz šihta al pa prakse, k maš un bedn občutk. To mi je blo kul, da se mam tle kul. Kaj je sploh že blo vprašanje?

Vse: (smeh)

Ž: Če je karkol od tega, kar smo tukej počele, vplivalo na to, kako sebe vidš?

F: Ja, včasih sm se vidla kot zvezdo.

Vse: (aplavz) Ooooo!

A: Js bi spet izpostavla to vajo, o kateri smo se prej menle, k smo hodile v krogu in smo mogle opazovat, a stopimo naprej al čakamo, da nekdo drug stopi. Tu sm vidla to, kar vem o sebi, da ful velikrat čakam nek poziv, da neki nardim, ker mi je tok fajn udobno v moji coni udobja, da enostavno ne stopim vn. In mi je blo ful fajn, ko si nas pozvala, naj se opazujemo in spremenimo to, kar ponavadi delamo. In sm se loh preizkusla in začela hodit in dajat pobude in je blo čist kul! Mislm, da bi tud v lajfu mogla to začet večkrat delat. Ker se mi zdi, da ta drža, k nas jo učijo na faksu – poslušaj in aktivno poslušanje – je to to, je ustvarlo v meni to, da samo poslušam. In pol dam od sebe res takrat, ko človek rabi, čeprav bi kdaj vmes tud blo fajn, al pa js čutim, da bi loh kej dala,

ampak ne. In isto v real lifu mislim, da bi mogla večkrat stopit iz cone udobja. In s to delavnico sm si točno potrdila to, kar sm mislila in kar bi mogla začeti delat.

D: Js sm dobila neko zdravo ravnovesje. Ker se mi v življenju dogaja, da al ful poslušam in se osredotočam na drugo osebo al pa si uzamem takrt, k rabim, in sm ful preveč js js. Tko neko ravnovesje ujamem zdej. Opazla sm neke osebne lastnosti, k sm mislila, da jih nimam več al pa da sm jih rešila, pa se je tle pokazal, da v bistvu nisem. In je blo boleče to vidt, ampak tud kul, ker zdej vidm in lahko delam na tem.

Ž: Imamo kkšen skupni vtis vsega, kako lahko povežemo s študijem, prakso, poklicem? Kaj od tega, kar smo delale, nam bi lahko koristilo za naprej?

E: Men je blo top spoznanje, da delamo napake. In karkol lahko rečeš, sej ne morš spet tok zafknt, in tud če, je to dost človeško. Eni ljudje ful odreagirajo, kukr da je to ful big deal, ampak če si ti pomirjen s tem, da ljudje delamo napake, je ok. K js sm dostkrat v tej coni udobja, k me je strah, da bom zajebala, k bom neki rekla. Al da bom šla s preveč predsodki al da bom vprašala kej bolečega al kej tazga. In sej neko osnovno čustvovanje mam, ane, in včasih pa morš samo it, in če se kdaj zmotiš, je ok. Pa tud manj mam odpora govorit pred ljudmi, k vem, da so napake ok. Sploh k delaš z nekimi ljudi, k nej bi vedl, kaj delajo, pa ti bi mogu vedt, kaj delaš, ampak v bistvu ne veš, kaj točno delaš. V bistvu pa noben ne ve, kaj dela. Vsi sam kr neki govorijo, kaj bi mogl bit (smeh). To, da sm bl pomirjena s tem, da sm človek, in to je okej. Tud kot socialna delavka je človeško, da ne bom znala pohendlat vseh stvari, pa kaj! Such is life ... Kok deep (smeh).

A: Ja, ful ...

F: Js bi tle povedala, da mi je una igrca o napakah dala ful ta filing ... Prvič, k sm mogla pr napaki laufat, sm bla tko – bruke –, pol pa takoj nasledno – KOMI ČAKAM, DA GREM ŠE ENKRAT!

Vse: (smeh)

F: Kok bi blo to noro, če bi to bil res lajf: Napaka – komi čakam, da grem še enkrat čez to. Uno padu sm izpit – komi čakam, da grem še enkrat! Ne pa tko k zdej, k padeš izpit, pa si rečeš: »Ja, najboljš, da se izpišemo. Kakšno socialno delo.«

Vse: (smeh)

F: Kok bi blo fajn, če bi nas kot otroke učil, da napaka ni nč hudga, gremo naprej, zabava še naprej! Ne pa: »Sam ne me s pasom, gospod.«

Ž: Kaj še od tega bi se želela naučit na faksu? Kaj bi se vam zdelo koristno?

E: Delo v manjših skupinah!

A in D: Jaa!

E: K če me vprašaš neki pred 25 ljudmi, bom js sam tih in poslušala svoj srčni utrip v grlu in ni šans, da kej spraviš iz mene. Če pa že, bo pa to, kar bo profesorca hotla, da rečem, in v čem je fora tega pol?

A: Točno to je pomojem razlog, da je večina vaj na našem faksu awkward – noben si ne upa nič reči. In pol ti srce ful razbija, ker veš, da bo tebe poklicala, da poveš, kaj si misliš, in ja ... Učimo se o tem, da je fajn, da ma skupina neko omejitev, znotraj katere sfolgaš delat in loh ustvariš neko dinamiko, da je še vseen kul, ampak delamo pa čist kontra. In to je ful to.

E: Manjše skupine pa bl neformalne tehnike. Če bi men tak impro pokazal na faksu pa bi šli pol v soustvarjanje odnosa, bi js ful lažje pohendlala. Kukr pa uno 20-letna punčka, k sm še bla, in pol morš ti vodt pogovor kot socialna delavka pa veš, česa vsega ne smeš, pa razbijat morš predsodke pa ne smeš reči ne pa ne smeš reči tega ... Ja, loh, ker ne vem teh stvari!

F: Pr instrumentalni definiciji problema sm js zmer mislila, da en igra na violino, prou vidla sm inštrument. Katastrofa.

Vse: (smeh)

E: Mislm, ja, morš se naučit jezika pa strukture.

A: Ampak na drug način, ja, točno to. Loh se dost naučiš skoz take zabavne delavnice in hec. Ful se da nardit in ful več si upaš, bolj si upaš tvegat. Ful mi je žal, da nism bla učeri, k ste delale vaje s čustvi ... Vse vaje, k smo jih delale, se mi zdijo ful ful uporabne za socialno delo. Mislim, da bi se naše profesorice in asistentke lah kej naučile.

E: Dej za njih nared take delavnice.

A: Ja, dej!

F: Na primer to s predsodki. Sej smo mel na faksu predsodke, ampak samo verbalno, tle smo pa prav igrale predsodke in je čist drugač, pol se pa loh pogovarjaš o tem.

D: Js sm opazla, da bi blo ful dobr, če bi mi na faksu mel neko refleksijo pa da bi nas bl prpravl na to, kar nas dejansko čaka na terenu. Js sm šele včeri ugotovila, da je čudno, kar mi delamo, ker vam je blo vsem čudn, kako daš čustva na stran, men je blo pa to čist normalno. In pol sem razmišljala, da v bistvu to je čudn in noben te tega ne nauči in z nobenim nimaš tega za filtrirat in bi blo boljš, če bi nas učil, kako to nardit, ne pa sam, da ti rečejo, da dej čustva na stran, ker zdej neki družga delaš. Kul bi blo, če bi mel kkšne delavnice in kkšne pogovore.

A: Js v bistvu zdej štekam, zakaj ne smete vnašat čustev v to, kar delate, ker antropologija je raziskovanje neke družbe in ne morš sebe vnašat v to. Ampak bi blo pa fajn, da te naučijo distancirat se pol od tega, ko prideš nazaj, in da čustva loh poveš in izraziš, ker jih doživljaš.

D: Ker nas so učil, da greš na teren in doživiš prvi šok in prideš nazaj in doživiš drugi šok, ker tud v svojo skupnost ne pašeš več, in po možnosti greš pol spet na teren. In kot antropolog maš konstantno krize identitete. Tud rečejo to, da ne smeš met predsodkov, in zdej sm vidla med vajo, da k hodm okol, mam največ predsodkov in kr hodm okol in širim predsodke in noben ti ne pove, kako to hendlat. Skos mam neke kritične debate o tem, česa ne smeš rečt, ne vem pa, kaj loh rečem. Nikol nimamo rešitev, zmer sam filozofijo o problematikah!

E: Js sm pr tej vaji vidla, da mam ful predsodkov. Recimo hodim z boki naprej in sm najbl zajeban čefur v BMW-ju al pa neka ljubljanska avša in še dobr, da kdo ne sliši mojih misli, ker niso prijazne!

A: Js isto.

E: To mi je šlo takrat ful čez glavo, kok mam v bistvu predsodkov.

D: Ja, ampak se delamo, da jih nimamo.

E: Kot socialna delavka maš ful pritiska, k morš bit na strani vseh in morš bit skos v dreku. Kaj pa, če nočem bit?

Ž: Pol na konc faksa si tko uuups ...

Vse: (smeh)

E: Morš bit družbeni bojevnik na vseh frontah. Js mam dve fronti odprti, za ostalo pa, sori, nimam energije.

Ž: Še kej glede socialnega dela?

E: Zdej loh spremenimo sistem! Kaj si še želimo?

Vse: (smeh)

A: Več interaktivnih vaj in možnosti izražanja.

E: Sej možnost izražanja je ...

A: Sam morš tud velikrat pazit, kaj rečeš.

F: Če mamο vsi na unih vajah »socialna delavka je urejena gospa«, pol pa sm delala prakso pa socialnega delavca najbl boli pa najbl flegma ...

Ž: V smislu, da je neživljenjsko?

F: Ja, robotsko ...

A: Men se zdi, da so vse vaje na dodiplomski stopnji sestavljene ful plastično in robotsko in maš list tega, kaj morš rečt in kaj je okej. In se mi zdi, da nas po plastičnem vzorcu učijo in je fajn, če greš nekam v prakso delat, da lah še na druge načine mal raziščeš in si upaš. Mislm, sej ni tok slabo, no, ampak je še ful maneverskega prostora.

D: Js predlagam Živo za mlado raziskovalko.

A: Js tudi.

E: Vnes impro na naš faks.

Ž: Je še kaj, kar bi rade izpostavle, kakšna misel?

D: Men je blo ful dobr, js sm ful hvaležna, da sm lahko bla del tega, in sm ful vesela za vse stvari, k sm se jih tle naučila – neki za delo, neki zase. Tko da ful hvala.

F: Men je blo tud ful dobr, res hvala. Dej, a si predstavljate, kok bi blo dobr, če bi me skupi delale na CSD-ju?!

Vse: (smeh)

A: Dejmo zavzet en CSD!

Vse: (smeh)

A: Mene je drugač ful strah, da bi začela nekje delat in bi bil ful čudn tim ... Zdej, k ste rekle, da bi skupi delale – js bi res! Dejmo najt en razpis, k rabijo pet socialnih delavk.

E: Slogan bi bil: Ne vemo, kaj delamo, ampak we make it work!

Vse: (smeh)

E: Še zahvala iz moje strani, ful sm se naučila in ful si dobr vodila in svaka čast za tvoje multitaskanje, k ga v bistvu me nismo čist vidle: gledat na uro, sledit ritmu in vse ... Sm že bla v podobni vlogi in vem, da je kr naloga. In si ful dobro vzdušje ustvarla in sm ful hvaležna, da sm loh bla tuki.

A: Js se tud točno temu pridružujem in mislim, da je vzdušje blo dost odvisno od tega, kako boš ti to speljala in kako nas boš ti povezala. In mislim, da je blo tak ok vzdušje, ker si ti tko shendlala, kot je treba, oziroma še boljš. In sm ful hvaležna, da sm loh bla del tega, in bom kr mal pogrešala. Ful bi še!

Ž: Hvala, ful lepo.

8.4.2. Intervju 2

Datum: 8. 7. 2020

Živa: Moje prvo vprašanje je, kako ste se počutle med delavnicami oziroma kako ste jih doživljale.

B: Ful dobr! Js sm se počutila predvsem zlo sprejeto, sproščeno, igrivo, spontano, občutek sm mela, da mam prostor, da se izrazim, da je varno. Ustvarla se je neka skupinska atmosfera.

C: Js tudi tko. Blo mi je zlo prijetno, domače, igrivo, sproščeno, spontano. Tko fajn, zlo dobra klima je bla.

G: Js se tud strinjam z vsem povedanim pa ful sm bla prisotna v tistem trenutku, nism mislila na nč družga, ampak sm bla res tm.

Ž: Česa ste se naučile? Prišle do kakšnega novega spoznanja, karkoli?

C: Da lahko v eni uri zelo velik o kom izveš, in to na zabavne načine. Da nikol ni konec, situacije niso nerešljive. Vedno se da vse sfurat, če maš ob sebi ljudi, k te podpirajo pa te sprejemajo. Pa bit v trenutku tukaj in zdaj. V trenutku lahko rešiš največ oziroma zelo velik stvari.

B: Men je blo zanimivo opazovat, kako smo mele vse en skupen motiv za te delavnice in kok je ta skupen notranji motiv pripomogu k temu, da smo ustvarle to, kar smo ustvarle. Živa, spomnim se, da si omenla, da je bla neka notranja motivacija, da smo vse tam in neki ustvarmo, oziroma moja motivacija je bla, da spoznam samo sebe in druge in s tem hkrati spoznavam samo sebe. Res dobr filing je bil, k sm vidla, da smo vse tam prostovoljno in si vse tega želimo in kako je to pol premikal naše meje in cone udobja oziroma neudobja. Pr men je blo to, kaj vse se da narest, ko pride neka skupina ljudi skupi, ko ima neko skupno motivacijo. To mi je blo ful dobro videt. Js ful sebe opazujem na splošno in v preteklosti sm bla zelo socialno tesnobna in sm se velik ukvarjala s tem, kaj si drugi misljo ... Sej se še vedno, da ne bo pomote ... Kaj si drugi misljo o meni, a je to neumno, a bom čudno izpadla. In tle sm dejansko opazla, da smo ble vse najprej v tej mali nesigurnosti, ampak sm šla čez to in je bil tak dobr podporn filing v tem, da nisem sama v teh nesigurnostih.

G: Js sm predvsem spoznala, kok smo ljudje omejeni v svojih glavah in mammo neke predpostavke in okvirje, in če res nimaš nekega prostora, ki te spodbuja, ne greš vn. In celo življenje je eno in isto. Ponavljaš in misliš, da je to tisto pravilno, ampak lahko si pustiš ful več prostora za delat, za raziskovat.

Ž: V smislu ven iz comfort zona? Al kej drugega?

G: Ja, tudi, ampak tko. Na primer, ko si rekla, da povemo pesem, in me smo se ustrašle, da mormo zdej povedat pesem, ki se rima in more bit ful dobra. Ampak ne, tko pač to pomen tud samo besede ena za drugo lahko. Imaš neka pričakovanja, ki jih morš izpolnit, in ostali te gledajo. Ne znam razložiti ...

Ž: Spomnim se zdej, ko si takrat to omenla, ja.

G: V življenju bi rabl več svobode in spodbujanja, da je vse prav, da ni tok omejeno vse.

Ž: A je blo kej, kar vas je presenetlo? Glede sebe ali koga drugega?

C: Ja, mene je presenetlo, ker ponavadi rabim dlje časa, da se sprostim oziroma da komu zaupam, tam pa se mi je zdelo, da sm pršla pa sam bla tam in sm si rekla: »Ok, tle sm loh js.« (smeh). Tud ko sem dala za najljubši predmet sekiro, sm se mal presenetla. Zdej se mi zdi tko kul kot en ščit, ker ne morš tud vsakmu zaupat, ker ljudje pridejo lahko ful blizu in pol bi skos več več in jim morš postaviti meje. V tem smislu sem izbrala ta predmet, se mi zdi, in me je to tud presenetlo. In tud dolg se že nism igrala nobenih takih iger z odraslimi in smo odrasli tud loh tko spontani in igrivi.

G: Js isto mislm. Kako smo hitro mele tako sproščeno vzdušje in js sm se prključla z namenom, da grem iz cone udobja, ampak v bistvu mi je blo pol tok udobno, da sploh nism čutla tega. Ta sproščenost in zaupanje in intimen prostor, da je tok hitr bil vzpostavljen. K js sm bla na samo enem srečanju v živo, ampak se nikol nism počutla tko: »Ojoj, oni so tle skupi, js pa sam tko ena.«

B: Mene je presenetlo, da se je v sklopu teh iger razvilo neko tako smiselno zaporedje. Na primer spomnim se, k smo delale improvizirano oddajo in je steku nek smiseln in še smešn dialog brez predpriprave. Bi si mislil, da je za tem neka težka preparacija al pa učenje, ampak je dejansko šlo to tko organsko vn in je blo ful dobro. Tko da to me je presenetlo, ko je blo vse usklajeno in zanimivo, brez neke priprave.

Ž: Tle bi se še navezala direkt na to, kar si ti rekla. V uvodnih intervjujih sem vas spraševala, kako ste z delom tukaj in zdaj oziroma biti prisoten v trenutku. A bi rekle, da ste kej naredile na tem v tem času?

C: Jaz sem, ja. Če ne druga, sem se pa na teh delavnicah začela zavedat, da mi gre. Včasih maš občutek, da vn padeš, ampak se da. Več in več časa sem v tem, da sm tukaj in zdaj.

B: Js nisem opazla izrecne razlike, kar ostaja z mano od improvizacije, je pa občutek zaupanja in samozaupanja, ne vem pa, kam bi to umestila. So bli pa med delavnico momenti, k sm si rekla: »Uou, to se zdej dejansko dogaja, dej probi se mal ustavit.« In sm se ustavlja in je blo ful ful dobro in to je neki, kar si manj dovolim počet drugač v vsakdanjem življenju.

G: Js sm res bla takrat tam, k se mi je drugač ful stvari dogajal, ampak sm na delavnici čist odmisliła vse, zdej pa ne vem ... Mislm, da je isto, kot je blo prej. Mogoče tud samo, ker sem bla enkrat samo v živo in enkrat na Zoomu.

Ž: Ja, sej itak je treba to mal dlje časa delat, da ima nek dolgoročen efekt. In je že to, da takrat na delavnici opaziš, da si bolj prisotna, je velik v bistvu.

C: Da sploh dobiš en vtis, kako je lahko drugače, če ne druga. To je kot en trening, k morš natrenirat, oziroma ena oblika samokontrole, k misli ti itak lahko skos uhajajo in pol je na tebi, kaj delaš s tistim. Je pa fajn, da maš ta občutek in izkušnjo, kako je, in ko maš izkušnjo, je več možnosti, da se vrneš k tej izkušnji. Telo ima informacijo, da se je to zgodilo.

Ž: Kaj pa, kar se tiče spoprijemanja z negotovostjo oziroma to, da ne morš več kot en korak vnaprej predvidet, kaj boš rekla, nardila, kaj se bo zgodil? Ste kej glede tega opazle?

G: Js sm pr tej pravlji, k smo jo sestavljal, k si vedno mel ti neko vizijo v glavi in si mogu takoj spremenit vse in nisi vedu, kaj bo nekdo drug reku ... Torej si se mogu prilagajat ... In pol, k si pršu na vrsto, si mogu takrat s tistim podatkom, k si ga dobil eno sekundo prej in ti ful ni bil ušech, ker ni blo tko, kot si si ti zamislu, si mogu nadaljevat in si mel mejhn vpliv na to. Js pa zdej to opažam, ampak tko zarad tega, ker je ta korona in vsak dan je drugačna situacija tud za službo in so druge omejitve in vsak dan je vse drugač in sm tko: »Okej, morm to sprejet.« Ker drugač se lahko požreš.

Ž: Dost aktualno.

G: Ja.

B: V kontekstu delavnic mi je bla nepredvidljivost vznemirljiva in sm se je veselila in me ni ogrožala, je pa čist drugač v real lifu. Mi je kr težko bit z nekim kaosom in nekontrolno in filingom, da dejansko ne morem vedet, kako in kaj bo naslednji trenutek. Tuki pa je filing, da je blo varno okolje in tud, če se je kej čudnga zgodilo, bi blo čist okej. Zraven pa še neko zavedanje, da to ni real life in je mal pretvarjanje, ane. In ta del, da ni čist čist zares, mi je omogoču ful več svobode, k si je mogoče ne privoščim v vsakdanjem življenju.

Ž: Še zadnje vprašanje. Kje vidte uporabnost naučenega oziroma česarkoli v zvezi s tem, kar smo delale v vsakdanjem življenju oziroma naprej v bodočem poklicu?

B: Tok velik stvari. Men se to dvojje velik prekriva, moj vsakdanjik in moj poklic jemljem kot neko držo, ki jo želim prakticirat celo življenje. In te izkušnje, k sm jih dobila zdej ... Tko kot sm prej omenla... Dobila sm ful izkušnje, da si lahko zaupam in da lahko zaupam drugim, da se da z eno skupino ustvarit neko atmosfero in skupi pridt do nekega cilja, kar se mi zdi ful lepo. In pa ta izkušnja, da lahko poizkušam nove stvari in da so nove stvari fajn in izpolnjujoče. To se mi zdi pomembno v mojem vsakdanu in mojem poklicu terapevtke in to so stvari, k so mi pomembne in jih se želim spominjat in se jih zavedat in jih kdaj v odnosu s svojimi klienti vzpostaviti in o njih debatirat in jih ozaveščat.

G: Js sm to, da je dobr poizkušat nove stvari, k se lahko ful dobr obrestujejo, in da je dobr, da si čim bolj kreativen, ker tko loh kej ful dobrga novega pride vn in nardiš neki, kar drgač nikol ne bi pomislu. Na primer kkšne nove rešitve. Ful bi blo boljš, če bi bla večkrat, mal mi manjka vsega.

C: Za poklic mi je to, da vedno se bomo soočali z nekimi ljudmi in situacijami, k ne bodo takoj rešljive oziroma rešitev ne bo takoj taka, kot bi si jo mi zamislili, ker dejansko morš v socialnem delu soustvarjat in morjo vsi sodelovat, kot pr uni igri k smo se jo šle – 1234567 –, da pol zalaufa. Drgač pa zame je pomembna izkušnja, da je okej, če greš v novo skupino in začutiš, da si lah ti. Fajn je, da to začutiš. Sicer pa probam, sicer to je težje, da sm js js tud s tistimi, k mi niso tok v redu, no. V tem smislu, da sm tolko tam, kot morem bit, ne pa da sm brez ... Tko samovoljno.

G: Js sm se spomnla, da nepredvidljivost ni nujno neki slabga, mogoče je to včasih še boljš in dobr in lih tko loh neki novga nardiš in se naučiš in mogoče še tok boljš izpade, kukr si si ti prej zamislu. Fajn je, ker maš bl odprt prostor.

Ž: To je blo pa prou, kot da bi iz nekje prebrala (smeh). Imamo še kej na to temo?

C: Ja, tud te igre se mi zdijo fajn in uporabne. Da nimamo skos tega nekega standardnega zateženega predstavljanja, k na koncu vsi že drdrajo tisti neko naučeno frazo.

Ž: Bi si kaj od tega želele naučit se na faksu?

C: Ja, to bi loh bil predmet v prvem letniku, sploh za to spoznavanje bi blo fajn. Da že v štartu ljudje vejo, da zmorejo neki do konca nardit in da se da rešit situacije, in da majo upanje in optimizem. Ker za ta poklic ga dejansko rabiš in tud za ostale stroke, ki delajo z ljudmi.

G: Tle je še ful skritega, k se na prvi pogled zdijo igrce. Bi blo ful zanimivo in bi ful vn potegnl pa na bl zanimiv način. K če mi nekdo predava, si rečem: »Ja, ja, sej se strinjam, tukaj in zdaj je pomembno.« Ampak tle pa res vidš, kako si v tem, tko čist drugač razmišljaš in čutš, če si res tukaj in zdaj, in kaj to pomen zate.

C: Če se ena skupina bl poveže tko na začetku, recimo na faksu, maš tud več možnosti, da neki skupi ustvariš. Neki večjega in bolj domiselnega, ker si več upaš in nisi v teh svojih okvirjih. K ideja lahko raste in dobiva več in več prostora in novih idej.

Ž: B, v uvodnem intervjuju si rekla, da se ti vsebina delavnic sliši podobno kot to, kar delate na faksu. Je blo kej podobnega?

B: Ja, delamo podobne stvari in v sodobni psihoterapiji je velik poudarek na čuječnosti. V sklopu skupinskih intenzivov smo šli v podobne tehnike. Mislm, da sem iz takih skupinskih izkušenj največ dobila na faksu, več kot iz teorije, največ iz skupinskih izkušenj.

Ž: To je to, kar mam prpravljenih vprašanj. Je še kej, kar bi rade izpostavle, kar mislte, da je pomembno, da vem?

B: Js bi tle izpostavlja pomembnost vodje, kok je ključno, kakšen je vodja, in kako to vpliva na samo oblikovanje vsega. Se mi zdi, da bi se sigurno drugače oblikovala skupina, če ne bi bla ti vodja, in kukr slišm, mam vse nek tak odziv, da je blo res fajn in sproščeno, tko da je očitno tud tle tud tvoja vloga velika. To se mi zdi zlo pomembno raziskovat.

8.5. Odprto kodiranje individualnih intervjujev

8.5.1. Intervju A

Številka izjave	Izjava	Koda	Kategorija
A1	<u>Sem na točki, kjer pišem magistrsko ... Počasi zaključujem s tem. Mam še 2 izpita za nardit, ampak upam, da sem v fazi zaključevanja.</u>	Zaključuje 2. stopnjo FSD	Izobrazba
A2	<u>Verjamem, da se bom mela ful fajn</u>	Pozitivna izkušnja	Pričakovanja in želje
A3	<u>da se bom naučila ful novih stvari</u>	Pridobitev novih znanj	Pričakovanja in želje
A4	<u>predvsem v smislu prvih odzivov, prvih reakcij.</u>	Trening iznajdljivosti	Pričakovanja in želje
A5	<u>Loh bi bla dobra vaja za aktivno poslušanje pa trenutke tu in zdaj.</u>	Trening aktivnega poslušanja in prisotnosti v trenutku	Pričakovanja in želje
A6	<u>Točno to, da se odzoveš na bistvo nečesa, kar ti posameznik odgovori. Da pustiš vseh 99 stvari, k pride zravn v tistem stavku, in zagradiš tisto bistvo.</u>	Trening koncentracije	Pričakovanja in želje
A7	<u>K mam absolventa pa mi vseen manjka FSD in nekih aktivnosti, iz katerih bi loh kej potegnla in za sebe in bodočo poklicno pot</u>	Veščine za osebnostni in poklicni razvoj	Pričakovanja in želje
A8	<u>Pomoje se bo splačalo že zaradi tega, da bom nekje in bom vključena</u>	Biti vključena	Pričakovanja in želje
A9	<u>in narila neki iz sebe, drgač pa pričakujem, da bom potegnla neki več iz teh delavnic za sebe.</u>	Narediti nekaj zase	Pričakovanja in želje
A10	<u>da se bom mal okrepila v smislu prvih reakcij na povedano</u>	Trening iznajdljivosti	Pričakovanja in želje
A11	<u>Pa tak zdi se mi, da bi na splošno te delavnice znale višat samopodobo, samozavest pri teh vrstah pogovorov in poklicni poti</u>	Izboljšanje poklicne samozavesti in samopodobe	Pričakovanja in želje
A12	<u>kako se odzvat na stavek, na neki povedanega</u>	Trening iznajdljivosti	Pričakovanja in želje
A13	<u>tko neko sproščeno druženje</u>	Sproščeno druženje	Pričakovanja in želje
A14	<u>s ful zadevami, k jih bom vseen odnesla od teh delavnic. Js ful verjamem v to, da mi bo koristilo in mi nikakor ne bo žal, da sem se odločila za to</u>	Pridobitev novih znanj	Pričakovanja in želje

8.5.2. Intervju B

Št. izjave	Izjava	Koda	Kategorija
B1	<u>Zaključujem 5. letnik na Fakulteti Sigmunda Freuda v Ljubljani,</u>	5. letnik Fakultete za psihoterapevtsko znanost SFU	Izobrazba
B2	<u>vzporedno tud zaključujem specializacijo 4. letnika psihodinamske psihoterapije na Inštitutu za psihodinamsko psihoterapijo</u>	4. letnik psihodinamske psihoterapije na Inštitutu za psihodinamsko psihoterapijo	Izobrazba
B3	<u>in sem v postopku pisanja magistrske naloge in zaključevanja z izpiti</u>	Magistrska naloga in zadnji izpiti	Izobrazba
B4	<u>Pričakujem, da bo na nek način podobno skupinski terapiji</u>	Podobno skupinski psihoterapiji	Pričakovanja
B5	<u>V smislu raziskovanja svojih impulzov, čustev, tendenc in pol korelacija z drugimi</u>	Spoznavanje sebe in drugih	Pričakovanja
B6	<u>Zanima me, kako se bomo ujeli, kakšna dinamika se bo vzpostavlja</u>	Raziskovanje skupinske dinamike	Pričakovanja
B7	<u>Želim si, da se sprostimo in da gremo v pristnost</u>	Sproščenost in pristnost	Želje
B8	<u>Js zase želim ... Hm ... Da se vidi, kako delam on the spot</u>	Preizkusiti svojo iznajdljivost	Želje
B9	<u>zdi se mi pa, da bo ful fajn. Da se bo odprlo kej, kar bo omogočilo, da vsak dobi neki zase</u>	Učna izkušnja za skupino	Pričakovanja

8.5.3. Interjvu C

Št. izjave	Izjava	Koda	Kategorija
C1	<u>Želim se vživeti v spontanost</u>	Doživeti spontanost	Pričakovanja in želje
C2	<u>to izražanje, da ne glede na to, kaj poveš, ni tok narobe, da se vse da popraviti</u>	Upati si tvegati	Pričakovanja in želje
C3	<u>Vse veščine, k si jih naštel, izboljšat – komunikacija, samozavest, spontano gibanje, zavedanje telesa</u>	Razviti različne spretnosti	Pričakovanja in želje
C4	<u>V osnovni šoli sm dost nastopala, pol je pa pršlo obdobje, k nism nč, pa tud zdej kej dosti ne. In zdej je pršlo to obdobje, k sm zgubila veselje do nastopanja in izražanja .</u>	Nastopanje in izražanje	Priakovanja in želje
C5	<u>Ja ampak nisem od prej socialna delavka, sem delovna terapevtka</u>	Diplomirana delovna terapevtka, 2. stopnja socialno delo	Izobrazba

8.5.4. Intervju D

Št. izjave	Izjava	Koda	Kategorija
D1	<u>Sem absolventka magistrskega študija etnologije in kulturne antropologije</u>	Absolventka 2. stopnje etnologije in kulturne antropologije	Izobrazba
D2	<u>Rada bi se preizkusla, ker bi si želela v prihodnosti delat stand up al pa kej tazga, in da vidm, če mam sposobnost nastopanja</u>	Preizkusiti se v nastopanju	Pričakovanja in želje
D3	<u>rada bi premagala strah pred javnih nastopanjem</u>	Premagati strah pred nastopanjem	Pričakovanja in želje
D4	<u>da k si v situaciji brez scenarija, da vidš, kako se znajdeš</u>	Preizkusiti svojo iznajdljivost	Pričakovanja in želje
D5	<u>Da bi blo zabavno</u>	Zabava	Pričakovanja in želje
D6	<u>da bi se naučila metode, k jih loh uporabm pr delu z mladimi</u>	Pridobitev novih znanj za delo z mladimi	Pričakovanja in želje
D7	<u>Da povežeš neko skupino, da postanejo prijatelji in se naučijo mal kritično razmišljat. Pa da kkšno idejo zapakiraš v igro</u>	Pridobitev novih znanj	Pričakovanja in želje

8.5.5. Intervju E

Št. izjave	Izjava	Koda	Kategorija
E1	<u>Sem na podiplomskem študiju in zaključujem zadnje izpite, magistrska pa me čaka v naslednjem letu v absolventu</u>	2. stopnja FSD	Izobrazba
E2	<u>A veš un občutek, k stopiš iz cone udobja in je tko varen plac. K ne zajebeš</u>	Stopiti izven cone udobja	Pričakovanja in želje
E3	<u>Js mam eno dost slabo izkušnjo z javnim nastopanjem in me ful drži /.../ grem iz svoje cone udobja. In pol sm zmrznla na odru, blo je neko neumno vprašanje. In js sm sam vidla uno publiko in slišala svoje srce in there's nothing there. In ne vem pač ... K si glih vprašala ... Da ni tazga filinga več.</u>	Premagati strah pred nastopanjem	Pričakovanja in želje

8.5.6. Intervju F

Št. izjave	Izjava	Koda	Kategorija
F1	<u>v enem vmesnem oblaku ... Bom diplomirala v petek, ker pa za zaposlitev rabmo magisterij in strokovni izpit in js sm še kr na nuli, pomen, da sm v tem vmesnem členu.</u>	Diplomirana socialna delavka	Izobrazba
F2	Ž: <u>Si na modulu za stare?</u> F: Mhm.	Modul socialno delo s starimi	Izobrazba
F3	<u>Želim si, da bi ble zanimive v smislu, da ... Men je na vajah včas taka mora, ker mi je dolgčas</u>	Razgibane delavnice	Pričakovanja in želje
F4	<u>Da bi blo tko, da ti vidš, da skupina rabi odmor, da ne forsiraš. In eni profesorji forsirajo.</u>	Prilagajanje vodje skupini	Pričakovanja in želje
F5	<u>Sej mislm, da maš filing za to, no, vsaj taka se mi zdiš. Da zaključš takrat, k je dobr, da se js pol veselim naprej in ne čutim nekega odpora.</u>	Prilagajanje vodje skupini	Pričakovanja in želje
F6	<u>Js mam tud težave z avtoriteto in že to, da si ti tok stara, k sm js, prbližno, je plus. Ful lažje grem tja</u>	Sodelovanje skupine vrstnic	Pričakovanja in želje
F7	<u>eno tako sproščeno vzdušje si želim.</u>	Sproščeno vzdušje	Pričakovanja in želje
F8	<u>In želim si raziskat tukej in zdaj</u>	Raziskovati tukaj in zdaj	Pričakovanja in želje
F9	<u>da vem, kako odreagirat v čisto nepredvidljivih situacijah</u>	Preizkusiti svojo iznajdljivost	Pričakovanja in želje
F10	<u>pomen, da bo to zame tud majčken stres, kar ni panike, ker je vaja</u>	Stopiti izven cone udobja	Pričakovanja in želje
F11	<u>odvisn tud od moje volje, kakšn bo tist dan, valda</u>	Rezultat odvisen od počutja	Pričakovanja in želje

8.5.7. Intervju G

Št. izjave	Izjava	Koda	Kategorija
G1	<u>pišem magistrsko</u>	Absolventka 1. stopnje FSD	Izobrazba
G2	<u>Za to sm se odločla, k mi je všeč delo v skupini</u>	Rada dela v skupini	Razlog za udeležbo
G3	<u>spoznavanje nekih novih ljudi in stvari, k jih prej nism delala</u>	Pridobitev novih znanj	Pričakovanja in želje
G4	<u>Ne maram tko nastopanja pa izpostavljenosti pred drugimi in bi se rada zde v tem preizkusla.</u>	Preizkusiti se v nastopanju	Pričakovanja in želje
G5	<u>K k sm se za to odločla, sm v bistvu nekaj stagnirala in sm hotla neki novga.</u>	Stopiti izven cone udobja	Pričakovanja in želje
G6	<u>Kar bi si želela, pa predvsem ... Neka ta samozavest pa to, da se upam izpostaviti</u>	Pridobitev samozavesti	Pričakovanja in želje
G7	<u>To bo zame prou izziv – tega me je strah, gremo to delat!</u>	Stopiti izven cone udobja	Pričakovanja in želje

8.6. Odprto kodiranje skupinskih intervjujev

INTERVJU 1

Št. izjave	Izjava	Koda	Kategorija
R1	<u>Js sm se počutla sproščeno.</u>	Sproščenost	Doživljanje
R2	<u>zabavala sm se</u>	Zabava	Doživljanje
R3	<u>K pričakuješ neki pa ne veš, kaj bo, in te je strah. Dons sm to čutila, k si rekla, da bo igra vlog, in sm si rekla: »Joj, ne vem, kako bo to.«</u>	Negotovost in vzhičenost pred začetkom	Doživljanje
R4	<u>Ampak pol je blo ful zabavno.</u>	Zabava	Doživljanje
R5	<u>To igro najbolj vidim kot uporabno v socialnem delu na vajah. To bi blo res top! Če bi nam dal to na vajah, bi se js res zabavala pomojem. Sploh k na CSD-ju pride nekdo, pr katerem ne veš nič, kaj pričakovat.</u>	Igra vlog uporabna in zabavna metoda za študijski proces	Uporabnost
R6	<u>Js se spomnem, k si najprej rekla, kater tatu bi bli, in sm se pol spomnila še boljšga tatuja zase. Sm se spomnila, da bi loh bli metuljčki na trebuhu. K ne veš, kam si se sploh prjavo, kaj bomo sploh počel, mal si živčen, ampak tud vzhičen</u>	Negotovost in vzhičenost pred začetkom	Doživljanje
R7	<u>pol je blo kul in so te metuljčki šli</u>	Sproščenost po uvodu	Doživljanje
R8	<u>pred vsako delavnico se mal pojavjo, ker greš tko mal iz cone udobja.</u>	Vznemirjenje	Doživljanje
R9	<u>Glih včer sm razlagala ... K ful govorim ljudem o tem, k mi je fajn tuki</u>	O delavnicah pripoveduje prijateljem	Doživljanje
R10	<u>glih govorim o tem, da sm tuki ful iz cone udobja in sm to pogrešala v lajfu tko na sploh</u>	Izpolnjevanje želje po novih izzivih	Doživljanje
R11	<u>K drugač maš neko rutino in ti včasih dolgčas rata in greš žurat al pa nekam tko ... K pr tem greš tud iz cone udobja, ampak ne na tak način kukr tukej. Tukej mi je blo ful zabavno</u>	Zabaven korak iz cone udobja	Doživljanje
R12	<u>odkrila sm stvari o seb, k so mi kul, so pozitivne</u>	Pozitivna spoznanja o sebi	Spoznanja
R13	<u>Počutla sm se podprto iz strani ekipe</u>	Podpora s strani skupine	Skupinska dinamika
R14	<u>ful se je razvila skupinska dinamika. Če ne bi bli tuki isti ljudje, ne bi blo isto.</u>	Povezanost skupine	Skupinska dinamika
R15	<u>Če bi bli tukej dve, ki bi jima blo to bedno al pa ne bi šle all in, tud js ne bi šla all in, ker bi vidla, da je nekdo vedno rezerviran.</u>	Aktivno sodelovanje vseh članic	Skupinska dinamika
R16	<u>mi je kul, ta filing skupine.</u>	Povezanost skupine	Skupinska dinamika
R17	<u>Js bi se točno na to navezala – na skupinsko dinamiko. Ker js načeloma rabim velik časa, da se v neki skupini počutim sproščeno in da lah delim svoje stvari in se izražam na tak način, kot se. In tuki sm se pa že na prvi delavnici loh</u>	Povezanost skupine	Skupinska dinamika

	<u>sprostila in je blo to to.</u>		
R18	<u>In me je ful ful presenetlo in ful mi je zanimivo, da smo vse take, da smo dale maksimalno vse od sebe</u>	Aktivno sodelovanje vseh članic	Skupinska dinamika
R19	<u>ni blo nekega obsojanja, če je kera kej nardila al pa se zmotla</u>	Varen prostor	Skupinska dinamika
R20	<u>je blo neko ful fajn sproščeno vzdušje</u>	Sproščeno vzdušje v skupini	Skupinska dinamika
R21	<u>Bla je ful dobra skupina, sproščena</u>	Sproščeno vzdušje v skupini	Skupinska dinamika
R22	<u>mi je blo ful dobr, k sm bla kr tri ure fokusirana</u>	Izboljšana koncentracija	Spretnosti
R23	<u>mela sm motivacijo</u>	Motiviranost	Doživljanje
R24	<u>vedno sm se mela dobr</u>	Pozitivna izkušnja	Doživljanje
R25	<u>ko sm pršla domov, sm bla polna energije</u>	Pridobivanje pozitivne energije	Doživljanje
R26	<u>sm se vedno ful veselila naslednjega srečanja</u>	Veselje do dela	Doživljanje
R27	<u>Pred kkšnimi stvarmi, k smo jih delale, me je blo mal strah</u>	Strah pred nekaterimi vajami	Doživljanje
R28	<u>Opazla sm, da če smo delal ena na ena, mi je bil večji pritisk. Ne vem, zakaj. Mogoče, ker je bl intimno</u>	Večji pritisk pri delu v paru	Doživljanje
R29	<u>Kadar je blo pa pred skupino, mi pa ni bil problem in je blo zabavno.</u>	Sproščenost pri delu v skupini	Doživljanje
R30	<u>Is zdej hitrej razberem človeka. V sekundi, k pride, morš ugotovit ker lik ma, a je totalno naduvan, ful prjazn. Hitrej razberem telesno govorico al sm pa bl osredotočena na to. Hitrej si začnem ustvarjat sliko o človeku glede na to, kako se drži, mimiko.</u>	Večja osredotočenost na neverbalno komunikacijo	Spretnosti
R31	<u>sm zdej bl pozorna na to, kako se ljudje počutjo glede na govorico telesa – na primer, če je kdo sproščen al pa kej.</u>	Večja osredotočenost na neverbalno komunikacijo	Spretnosti
R32	<u>Pa multitasking. Spomnim se ene vaje, k sem se začela bl zavedat svojga perifernega vida in tega, kje kdo stoji.</u>	Natančnejša zaznava vseh prisotnih	Spretnosti
R33	<u>Vse morš najprej dojet, kje so v prostoru, in pol dojet njihove vloge.</u>	Povečana osredotočenost na vloge udeležencev	Spretnosti
R34	<u>Kot na primer na sestankih, k morš vedt, kdo je že kaj povedal, kakšne informacije si dobil od koga in kaj morm od koga še dobit.</u>	Izboljšana koncentracija	Uporabnost, Spretnosti
R35	<u>Ž: To razumem kot hendlanje večje skupine ljudi? In bi rekla, da si zdej neki nardila glede tega?</u> <u>E: Ja. Ne vem še, kaj točno, k še nism sprobala, mogoče mi je zdej lažje bit v tok velki skupini pa z različnimi karakterji.</u>	Lažje sodelovanje z veliko skupino ljudi z različnimi osebnostmi	Spretnosti
R36	<u>Po mojem bi blo še tok bolj intenzivno zraven, če bi delale še kej v praksi in bi se to tok bolj intenzivno zraven izrazilo. Vsaj pr meni.</u>	Impro delavnice bi s prepletanjem dela v praksi lahko imele še večji učinek	Uporabnost

R37	<u>js več humorja vnašam v svoj lajf, zabavam se.</u>	Vnašanje več humorja in zabave v vsakdanje življenje	Vpliv na vsakdanje življenje
R38	<u>Ni mi problem bit ful otročja al pa vzpostavljat dialoge, tko je bl zanimivo</u>	Večja odprtost in komunikativnost	Vpliv na vsakdanje življenje
R39	<u>Ugotavljam pa, da k sm tuki, ful hitr obudim to v seb, to spontanost in občutek, da ni napak</u>	Spontanost, dovoliti si delati napake	Spretnosti
R40	<u>K tuki je to ful zabavno</u>	Zabava	Doživljanje
R41	<u>Js sm se naučila, da ne smem bit tok v svoji glavi. Sm bl v trenutku</u>	Večja prisotnost tukaj in zdaj	Spretnosti
R42	<u>osredotočena na to, kaj se dogaja takrat tukaj in osredotočena na drugo osebo</u>	Večja prisotnost tukaj in zdaj	Spretnosti
R43	<u>Zavedla sm se, kok takih impro stvari delam vsak dan.</u>	Uporaba impro elementov v vsakdanjem življenju	Spoznanja
R44	<u>Js sem se zase naučila, da sm sposobna poslušat tri ure. Ker drgač ne morem, po 40 minutah hočem vn iz prostora. To je ful!</u>	Izboljšana koncentracija	Spretnosti
R45	<u>Temu pa pripisujem to, da me je to zanimal pa kul mi je blo, da je blo zmeri neki novga.</u>	Zanimive in razgibane delavnice	Doživljanje
R46	<u>V bistvu bi se loh še dlje šla kkšno vajo, sploh ni bla taka panika, kr nism se naveličala.</u>	Dinamične vaje	Doživljanje
R47	<u>Uuu, ja, js! Včeri, k smo delale en prizor in nism bla v trenutku in je blo ful težko. Ni blo sploh tok dobr, dons pa k smo delale eno vajo, sm bla bl notr in je blo lažje.</u>	Večja prisotnost tukaj in zdaj	Spretnosti
R48	<u>Res je, kok daš ti sam sebe v vajo in nalogo, k prvič sm se še mal zadrževala</u>	Večja avtentičnost in zvestost sebi	Spretnosti
R49	<u>Js, ko sm na praksi, mam v glavi predviden nek potek pogovora in pol grem po tistih točkah in velikrat se zgodi kej nepredvidljivega, ampak se vseem hočem držat tistih točk, ki sm jih mela pr seb prej zadanih. Pr impru je glih tko, da se odzoveš na tisto, kar dobiš</u>	Trening odzivanja na nepredvidljive situacije	Uporabnost
R50	<u>in to se mi zdi pr socialnem delu najbolj pomembno – da se odzoveš, na kar dobiš, in si ready na karkoli in se odzivaš na tist, kar ti nekdo meče.</u>	Trening odzivanja na nepredvidljive situacije	Uporabnost
R51	<u>Mislm, da so te vaje narjene prou za to, sploh ta zadnja, k smo jo delal. Prpravljen si, neki študiraš, kaj bi loh blo, in pol je neki čist X. Vedno je neki drugega, kot to, kar ti prčakuješ, in maš nek line, neki, česar se morš držat, ampak vseem se pa odzivaš na vse ostale stvari, k pridejo v paketu zraven.</u>	Trening odzivanja na nepredvidljive situacije	Uporabnost
R52	<u>Men se zdi, da sm šla navzgor, kar se tiče prisotnosti v trenutku.</u>	Večja prisotnost tukaj in zdaj – čuječnost	Spretnosti
R53	<u>To vidm pr seb v tem, da nism čutla, da bi pogledala na telefon, kar bi sicer uzuni, in</u>	Izboljšana koncentracija	Spretnosti

	<u>da sm dejansko tuki in sm pozorna in me zanima vse, kar poveš, in vse, kar ostale poveste, in ostalo sm odklopla.</u>		
R54	<u>Takrat, k sm ti pr uvodnem intervjuju odgovarjala, k si me vprašala, kok se čutim sposobna bit tukej in zdej, se mi je zdel, da sm prisotna, ampak vedno razmišljam o tem, kaj bi ga loh vprašala, kje sploh je on v lajfu, k njegov lajf je neki čist družga. Zdej pa bl delam s tem, kar dobim</u>	Večja samozavest glede prisotnosti tukaj in zdaj	Spretnosti
R55	<u>tud če rečem neki, kar ni v zvezi z njegovim lajdom, sm to jst in je okej. Ne morš se vedno čist prilagajat temu svetu, s kerim delaš.</u>	Večja samozavest pri pogovorih z uporabniki	Spretnosti
R56	<u>opazla sm tud, da me se ful nismo poznale prej, in zdej mam filing, da prek tega nekonvencionalnega spoznavanja, k je bil igra, kot uradno spoznavanje, ful boljš spoznaš ljudi kukr po dvourni kavi.</u>	Spoznavanje in učenje preko igre	Uporabnost
R57	<u>To mi je top, k začutš energijo od človeka. Mogoče se s kom sploh ne bi ujela na kavi, tuki je pa blo kul.</u> <u>A: Čist drug nivo nekega spoznavanja in komunikacije je.</u>	Spoznavanje in učenje preko igre	Uporabnost
R58	<u>Js bi glede tukej in zdej rekla, da je tm tm, odvisno je od situacije. Tle, k nas zanima, smo ful bl prisotne, če pa te ne zanima, pa nisi.</u>	Če je vsebina zanimiva, je lažje prisotna tukaj in zdaj kot sicer	Spretnosti
R59	<u>Js mislm, da sm sebe na prvem intervjuju dost slabo ocenila, in mislm, da v tem trenutku bi lahko malo bolj samozavestno povedala, da bi na primer, če bi pršu uporabnik, bi lahko namenila prostor in čas samo njemu.</u>	Večja samozavest glede dela tukaj in zdaj	Spretnosti
R60	<u>Loh bi, če bi hotla, ker me ne bi blo strah tega, kaj pričakovat, ker tle sm vidla svašta zdej in se sploh ne sekiram več.</u>	Samozavest pri soočanju z nepredvidljivimi situacijami	Spretnosti
R61	<u>Vse: (smeh)</u>	Smeh	Skupinska dinamika
R62	<u>Ž: Bi se zdej dala višje?</u> <u>F: Ja.</u>	Večja prisotnost tukaj in zdaj	Spretnosti
R63	<u>Js sm pomojem tam tam.</u>	Pripravljenost za delo tukaj in zdaj nespremenjena	Spretnosti
R64	<u>ampak mislm, da če bi te delavnice dlje trajale in bi sproti delale še kej v praksi, se da dost nardit na tem, ker so na tak način zastavljene Da si res v trenutku in reagiraš na to, kar ti nekdo vrže, in se odzivaš. In bi se s kontinuiranimi delavnicami dalo ful nardit.</u>	Kombinacija delavnic z delom v praksi bi dodatno izboljšala pripravljenost za delo tukaj in zdaj	Uporabnost
R65	<u>so ble neke situacije, ki se ti v resničnem življenju ne zgodijo. In če lahko tuki pohendlaš, lahko tud v resničnem življenju.</u>	Večja samozavest pri soočanju z nepredvidljivimi situacijami, iznajdljivost	Spretnosti
R66	<u>Ne skrbi te tok, da ne boš shendlou,</u>	Večja samozavest	Spretnosti
R67	<u>ker ne morš vedno vsega nardit popolno.</u>	Sprejemanje napak	Odnos do napak

R68	<u>Js mislim, da še zmer ne obvladam čist nepredvidljivosti</u>	Samozavest pri soočanju z nepredvidljivostjo nespremenjena	Spretnosti
R69	<u>To se je pokazal pr tisti vaji Tri stvari ... K ful rabim preštudirat o neki stvari, da jo loh dam ven. Tle ti pa sam nekdo vrže en predmet al pa pojem in ga morš v čim hitrejšem času opisat in js sm zmer v svoji glavi in da more bit top in morm dojet tist, kar bi tud ostali, in nism tok iznajdljiva, ker sm preveč v svoji glavi. Tuki mi še ful manjka.</u>	Strah pred napakami ostaja	Odnos do napak
R70	<u>Js se loh na to navežem, ampak tud ni napak ... Zajebu si, ampak nč hudga, ne rabš se sekirat.</u>	Sprejemanje napak	Odnos do napak
R71	<u>Se mi zdi pa, da sm tuki dobila vpogled v to, da človek, ki prihaja, prihaja s svojo zgodbo. Na primer s svojim likom, ki ga je dobil tam</u>	Vsak človek prihaja s svojo zgodbo	Spoznanja
R72	<u>in js morm rečt neke stvari, ampak se morm pa tud človeško odzvat na to, s čimer bo on prišel</u>	Osebni empatični odziv na uporabnikovo zgodbo	Spoznanja
R73	<u>sm tuki dobila mal tega vajba, da si rečem: »Ok, bomo vidl, kaj bo zdej to, dejmo to shendlat!«</u>	Večja samozavest pri soočanju z nepredvidljivimi situacijami	Spretnosti
R74	<u>Ni pa to še čist v praksi ... Ta odnos sm dobila, da hočem vidt, kaj mi ljudje prnašajo, in bom delala s tem. In upam, da to obdržim! In pol bom najbl kulska socialna delavka, yo!</u>	Želja po nadgrajevanju pridobljenega znanja	Želje po delavnicah
R75	<u>Vse: (smeh)</u>	Smeh	Skupinska dinamika
R76	<u>Men je blo ful hudo pr tisti vaji, k lahko samo ena naenkrat hodi. In tuki vidm soustvarjanje rešitev v smislu, kok se mormo prilagajat skupini in da si morš med sabo pomagat</u>	Učenje soustvarjanja rešitev in medsebojne pomoči skozi igro	Uporabnost
R77	<u>tle vidm multidisciplinarni tim, vsaka je mela eno vlogo in smo začele hodt in se more nadgrajevat in včasih se more en ustavt, da drugi prevzamejo besedo in tko.</u>	Učenje soustvarjanja rešitev in medsebojne pomoči skozi igro	Uporabnost
R78	<u>Js sm tud največ soustvarjanja vidla v tej vaji, k smo se mogle že glede tega, kdaj bomo štartale, skupi dogovorit, in pol smo se mogle neverbalno dogovort, katera bo hodila</u>	Učenje soustvarjanja rešitev in medsebojne pomoči skozi igro	Uporabnost
R79	<u>in mi je blo ful zanimivo, k si vmes rekla, da naj bomo pozorne na to, a čakamo, da se nekdo drug ustavi, da mi gremo, al same začnemo in da mormo to spremenit. To mi je blo fascinantno.</u>	Ozaveščanje in spreminjanje vlog v skupini	Uporabnost
R80	<u>Sploh glede soustvarjanja, k se nismo smele pogovarjat, ampak smo kr nekaj sfurale vse skupi, da smo dosegle cilj.</u>	Učenje soustvarjanja rešitev in medsebojne pomoči skozi igro	Uporabnost
R81	<u>To je res. Zlo morš spremljat to neverbalno govorico. Ni pomembno samo to, kaj</u>	Pozornost na neverbalno govorico	Spoznanja

	<u>nekdo govori, ampak kako se drži, vse!</u>		
R82	<u>skozi to vajo mi je blo zanimivo vidt, a sm večkrat tista, k začne hodit sama od sebe, al tista, ki čaka, da se bo ena ustavlja.</u>	Samorefleksija vodenja in sledenja	Spoznanja
R83	<u>Pr tem sm se ustrašla, da mogoče prevečkrat js štartam, in a majo sploh drugi plac, da grejo. In sm si rekla: »Dej se opazuj mal.« Ker js, k padm notr, bi se kr igrala in delala. In sm si rekla: »Ne, drugi ljudje so še tuki.« (smeh) Sm si rekla: »Ni sam zate zabava, tud drugi so se pršli igrat.«</u>	Samorefleksija svoje vloge v skupini in soustvarjanja	Spoznanja
R84	<u>Vse: (smeh)</u>	Smeh	Skupinska dinamika
R85	<u>Js sm tud pr tej igrci opazla, da mam še vedno problem z delom v skupini. Ker sem ful taka, da takoj prevzamem vlogo vodje, čeprav nočem bit, al pa je ne in pol sm ful preveč v ozadju in pol ne vem več, kje sm ... A sm preveč v ozadju al sm preveč v ospredju. In pol se pogovarjam sama s sabo in sm si dosadna in pol rečem: »Ma vi se ukvarjete z mano, js se ne morm.«</u>	Samorefleksija svoje vloge v skupini	Spoznanja
R86	<u>Vse: (smeh)</u>	Smeh	Skupinska dinamika
R87	<u>Vse: (smeh) Ja, sej res, ja!</u>	Smeh	Skupinska dinamika
R88	<u>Sej vseen probam, da se izide. K itak ful hočeš delat z drugimi.</u>	Želja po nadaljnjem sodelovanju	Želje po delavnicah
R89	<u>In pol razmišljam, a bi mogla prevzet pobudo al ne, in pol se sekiraš, če sm komu vzela šanso ...</u>	Samorefleksija svoje vloge v skupini	Spoznanja
R90	<u>Js sm sam hotla komentirat še, da k si rekla, da se ustavimo, in nism vedla, kdaj, in sm mogla gledat skupino in isto zaštartat.</u>	Spodbujanje soustvarjanja in sodelovanja	Uporabnost
R91	<u>Presenetl me je, da me ni strah povedat v skupini, kaj si mislm.</u>	Varen prostor	Skupinska dinamika
R92	<u>Mi na faksu na vajah smo sam sedele v tišini, k nas je profesorca vprašala kej. In je bla sam tišina in slišal se je bitje srca in js rdeča v faco in švicam in nism vedla, kaj naj rečem. In pol sm kr tikala prfokse, ker js, k me je sram, najbl zajebe. In pol se vsi smejiijo in tle se pa nistem tko počutla, tle je blo okej.</u>	Občutek varnosti in sprejetosti	Skupinska dinamika
R93	<u>k sm pršla domov iz delavnic, ni blo kukr, k prideš iz šihta al pa prakse, k maš un bedn občutk. To mi je blo kul, da se mam tle kul.</u>	Pozitivni občutki po vajah	Doživljanje
R94	<u>Vse: (smeh)</u>	Smeh	Skupinska dinamika
R95	<u>Ja, včasih sm se vidla kot zvezdo.</u>	Vidi se kot zvezdo	Doživljanje
R96	<u>Vse: (aplavz) Ooooo!</u>	Skupinski aplavz	Skupinska dinamika
R97	<u>Js bi spet izpostavlja to vajo, o kateri smo se prej menle, k smo hodile v krogu in smo mogle opazovat, a stopimo naprej al čakamo, da nekdo drug stopi. Tu sm vidla to, kar vem o sebi, da ful velikrat čakam nek poziv, da neki nardim, ker mi je tok</u>	Samorefleksija svoje vloge v skupini	Spoznanja

	<u>fajn udobno v moji coni udobja, da enostavno ne stopim vn.</u>		
R98	<u>In mi je blo ful fajn, ko si nas pozvala, naj se opazujemo in spremenimo to, kar ponavadi delamo.</u>	Spodbudno okolje za spremembo vedenja	Doživljanje
R99	<u>In sm se loh preizkusla in začela hodit in dajat pobude in je blo čist kul! Mislm, da bi tud v lajfu mogla to začeti večkrat delat.</u>	V življenju lahko večkrat dam pobudo	Spoznanja
R100	<u>Ker se mi zdi, da ta drža, k nas jo učijo na faksu – poslušaj in aktivno poslušanje – je to to, je ustvarilo v meni to, da samo poslušam</u>	Fakulteta spodbuja pasivnost	Spoznanja
R101	<u>in pol dam od sebe res takrat, ko človek rabi, čeprav bi kdaj vmes tud blo fajn, al pa js čutim, da bi loh kej dala, ampak ne. In isto v real lifu mislim, da bi mogla večkrat stopiti iz cone udobja.</u>	Odločitev za korak izven cone udobja	Spoznanja
R102	<u>In s to delavnico sm si točno potrdila to, kar sm mislila in kar bi mogla začeti delat.</u>	Zagon za drugačno vedenje	Spoznanja
R103	<u>Js sm dobila neko zdravo ravnoesje. Ker se mi v življenju dogaja, da al ful poslušam in se osredotočam na drugo osebo al pa si uzamem takrt, k rabim, in sm ful preveč js js. Tko neko ravnoesje ujamem zdej.</u>	Izboljšane komunikacijske spretnosti	Spretnosti
R104	<u>Opazla sm neke osebne lastnosti, k sm mislila, da jih nimam več al pa da sm jih rešila, pa se je tle pokazal, da v bistvu nisem. In je blo boleče to vidt, ampak tud kul, ker zdej vidm in lahko delam na tem.</u>	Soočenje s svojimi osebnostnimi lastnostmi	Spoznanja
R105	<u>Men je blo top spoznanje, da delamo napake. In karkol lahko rečeš, sej ne morš spet tok zafrknt, in tud če, je to dost človeško.</u>	Delanje napak je človeško	Odnos do napak
R106	<u>Eni ljudje ful odreagirajo, kukr da je to ful big deal, ampak če si ti pomirjen s tem, da ljudje delamo napake, je ok.</u>	Delanje napak je človeško	Odnos do napak
R107	<u>K js sm dostkrat v tej coni udobja, k me je strah, da bom zajebala, k bom neki rekla. Al da bom šla s preveč predsodki al da bom vprašala kej bolečega al kej tazga. In sej neko osnovno čustvovanje mam, ane, in včasih pa morš samo it, in če se kdaj zmotiš, je ok.</u>	Zaupanje v svoje sposobnosti in dopuščanje napak	Odnos do napak
R108	<u>Pa tud manj mam odpora govorit pred ljudmi, k vem, da so napake okej.</u>	Manj odpora do javnega nastopanja	Spretnosti
R109	<u>Sploh k delaš z nekimi ljudi, k nej bi vedl, kaj delajo, pa ti bi mogu vedt, kaj delaš, ampak v bistvu ne veš, kaj točen delaš. V bistvu pa noben ne ve, kaj dela. Vsi sam kr neki govorijo, kaj bi mogl bit</u>	Večja samozavest pri sodelovanju z bolj izkušenimi	Uporabnost
R110	<u>(smeh).</u>	Smeh	Skupinska dinamika
R111	<u>To, da sm bl pomirjena s tem, da sm človek, in to je okej</u>	Pomirjenost s sabo	Uporabnost
R112	<u>Tud kot socialna delavka je človeško, da ne bom znala pohendlat vseh stvari, pa kaj!</u>	Delanje napak je človeško	Odnos do napak

	<u>Such is life...</u>		
R113	<u>Js bi tle povedala, da mi je una igra o napakah dala ful ta filing ... Prvič, k sm mogla pr napaki laufat, sm bla tko – bruke –, pol pa takoj nasledno – KOMI ČAKAM, DA GREM ŠE ENKRAT!</u>	Vesetje do delanja napak	Odnos do napak
R114	<u>Vse: (smeh)</u>	Smeh	Skupinska dinamika
R115	<u>Kok bi blo fajn, če bi nas kot otroke učil, da napaka ni nč hudga, gremo naprej, zabava še naprej! Ne pa: »Sam ne me s pasom, gospod.«</u>	Že kot otroci bi se morali naučiti, da se skozi napake učimo	Odnos do napak
R116	<u>Ž: Kaj še od tega bi se želela naučit na faksu? Kaj bi se vam zdelo koristno?</u> <u>E: Delo v manjših skupinah!</u> <u>A in D: Jaa!</u> <u>E: K če me vprašaš neki pred 25 ljudmi, bom js sam tih in poslušala svoj srčni utrip v grlu in ni šans, da kej spraviš iz mene.</u> <u>Če pa že, bo pa to, kar bo profesorca hotla, da rečem, in v čem je fora tega pol?</u>	Delo v manjših skupinah omogoča lažje izražanje mnenja	Uporabnost
R117	<u>Točno to je pomojem razlog, da je večina vaj na našem faksu awkward – noben si ne upa nič rečt. In pol ti srce ful razbija, ker veš, da bo tebe poklicala, da poveš, kaj si misliš, in ja ... Učimo se o tem, da je fajn, da ma skupina neko omejitev, znotraj katere sfolgaš delat in loh ustvariš neko dinamiko, da je še vseen kul, ampak delamo pa čist kontra. In to je ful to.</u>	Na fakulteti si študentke ne upajo deliti svojega mnenja	Spoznanja
R118	<u>Manjše skupine pa bl neformalne tehnike. Če bi men tak impro pokazal na faksu pa bi šli pol v soustvarjanje odnosa, bi js ful lažje pohendlala.</u>	Želja po manjših skupinah in neformalnih tehnikah spoznavanja	Želje po delavnicah
R119	<u>Vse: (smeh)</u>	Smeh	Skupinska dinamika
R120	<u>E: Mislím, ja, morš se naučit jezika pa strukture.</u> <u>A: Ampak na drug način, ja, točno to. Loh se dost naučiš skoz take zabavne delavnice in hec.</u>	Učenje skozi igro	Uporabnost
R121	<u>Ful se da nardit in ful več si upaš, bolj si upaš tvegat.</u>	Spodbuja samozavest in izstop iz cone udobja	Uporabnost
R122	<u>Vse vaje, k smo jih delale, se mi zdijo ful ful uporabne za socialno delo. Mislim, da bi se naše profesorice in asistentke lah kej naučile.</u> <u>E: Dej za njih nared take delavnice.</u> <u>A: Ja, dej!</u>	Predlog za izvedbo delavnic za profesorice in asistentke FSD	Uporabnost
R123	<u>Na primer to s predsodki. Sej smo mel na faksu predsodke, ampak samo verbalno, tle smo pa prav igrane predsodke in je čist drugač, pol se pa loh pogovarjaš o tem.</u>	Izkustveno učenje o predsodkih	Uporabnost
R124	<u>E: Js sm pr tej vaji vidla, da mam ful predsodkov. Recimo hodim z boki naprej in sm najbl zajeban čefur v BMW-ju al pa neka ljubljanska avša in še dobr, da kdo ne sliši mojih misli, ker niso prijazne!</u> <u>A: Js isto.</u>	Refleksija lastnih predsodkov	Uporabnost

	<u>E: To mi je šlo takrat ful čez glavo, kok mamu v bistvu predsodkov.</u> <u>D: Ja, ampak se delamo, da jih nimamo.</u>		
R125	<u>Vse: (smeh)</u>	Smeh	Skupinska dinamika
R126	<u>A: Več interaktivnih vaj in možnosti izražanja.</u> <u>E: Sej možnost izražanja je ...</u> <u>A: Sam morš tud velikrat pazit, kaj rečeš.</u>	Želje po interaktivnih vajah, kjer lahko izraziš svoje mnenje	Želje po delavnicah
R127	<u>D: Js predlagam Živo za mlado raziskovalko.</u> <u>A: Js tudi.</u> <u>E: Vnes impro na naš faks.</u>	Želja po vnosu improvizacije v študijski program	Želje po delavnicah
R128	<u>Men je blo ful dobr, js sm ful hvaležna, da sm lahko bla del tega</u>	Hvaležnost	Doživljanje
R129	<u>sm ful vesela za vse stvari, k sm se jih tle naučila – neki za delo, neki zase. Tko da ful hvala</u>	Uporabnost v vsakdanjem in poklicnem življenju	Uporabnost
R130	<u>Men je blo tud ful dobr, res hvala.</u>	Hvaležnost	Doživljanje
R131	<u>Dej, a si predstavljate, kok bi blo dobr, če bi me skupi delale na CSD-ju?!</u> <u>Vse: (smeh)</u> <u>A: Dejmo zavzet en CSD!</u> <u>Vse: (smeh)</u>	Želja po nadaljnjem skupnem sodelovanju	Skupinska dinamika
R132	<u>Mene je drugač ful strah, da bi začela neke delat in bi bil ful čudn tim ... Zdej, k ste rekle, da bi skupi delale – js bi res!</u> <u>Dejmo najt en razpis, k rabijo pet socialnih delavk.</u>	Želja po nadaljnjem skupnem sodelovanju	Skupinska dinamika, želje po delavnicah
R133	<u>Slogan bi bil: Ne vemo, kaj delamo, ampak we make it work!</u>	Sprejemanje napak	Odnos do napak
R134	<u>Vse: (smeh)</u>	Smeh	Skupinska dinamika
R135	<u>Še zahvala iz moje strani, ful sm se naučila</u>	Hvaležnost	Doživljanje
R136	<u>ful si dobr vodila in svaka čast za tvoje multitaskanje, k ga v bistvu me nismo čist vidle: gledat na uro, sledit ritmu in vse ...</u> <u>Sm že bla v podobni vlogi in vem, da je kr naloga. In si ful dobro vzdušje ustvarla in sm ful hvaležna, da sm loh bla tuki.</u>	Vodja ima pomembno vlogo pri vzpostavitvi skupinske dinamike in strukturi vaj	Vloga vodje
R137	<u>Js se tud točno temu pridružujem in mislim, da je vzdušje blo dost odvisno od tega, kako boš ti to speljala in kako nas boš ti povezala. In mislim, da je blo tak ok vzdušje, ker si ti tko shendlala, kot je treba, oziroma še boljš.</u>	Pomembna vloga vodje pri vzpostavitvi vzdušja v skupini	Vloga vodje
R138	<u>In sm ful hvaležna, da sm loh bla del tega in bom kr mal pogrešala.</u>	Hvaležnost	Doživljanje
R139	<u>Ful bi še!</u>	Želja po nadaljevanju delavnic	Želje po delavnicah

INTERVJU 2

Št. Izjave	Izjava	Koda	Kategorija
S1	<u>Ful dobr! Js sm se počutila predvsem zlo sprejeto, sproščeno, igrivo, spontano.</u>	Sprejetost, igrivost, spontanost, sproščenost	Doživljanje
S2	<u>občutek sem imela, da mam prostor, da se izrazim, da je varno.</u>	Občutek varosti	Doživljanje
S3	<u>Ustvarla se je neka skupinska atmosfera.</u>	Skupinski duh	Doživljanje
S4	<u>Js tudi tko. Blo mi je zlo prijetno, domače, igrivo, sproščeno, spontano</u>	Sprejetost, igrivost, spontanost, sproščenost	Doživljanje
S5	<u>Tko fajn, zlo dobra klima je bla.</u>	Prijetno vzdušje	Doživljanje
S6	<u>Js se tud strinjam z vsem povedanim</u>	Sprejetost, spontanost, sproščenost, igrivost in prijetno vzdušje	Doživljanje
S7	<u>pa ful sm bla prisotna v tistem trenutku, nism mislila na nč družga, ampak sm bla res tm.</u>	Prisotnost tukaj in zdaj	Doživljanje
S8	<u>Da lahko v eni uri zlo velik o kom izveš, in to na zabavne načine</u>	Različni načini spoznavanja	Spoznanja
S9	<u>Da nikol ni konec, situacije niso nerešljive.</u>	Optimizem pri reševanju problemov	Spoznanja
S10	<u>Vedno se da vse sfurat, če maš ob sebi ljudi, k te podpirajo pa te sprejemajo.</u>	Podpora in sprejemanje sta pomemben del reševanja problemov	Spoznanja
S11	<u>Pa bit v trenutku tukaj in zdaj. V trenutku lahko rešiš največ oziroma zelo velik stvari.</u>	Pri reševanju problemov je pomembna prisotnost tukaj in zdaj	Spoznanja
S12	<u>Men je blo zanimivo opazovat, kako smo mele vse en skupen motiv za te delavnice in kok je ta skupen notranji motiv pripomogu k temu, da smo ustvarle to, kar smo ustvarle.</u>	Skupna notranja motivacija pripomore k soustvarjanju	Spoznanja
S13	<u>Živa, spomnim se, da si omenla, da je bla neka notranja motivacija, da smo vse tam in neki ustvarmo, oziroma moja motivacija je bla, da spoznam samo sebe in druge in s tem hkrati spoznavam samo sebe.</u>	Spoznavanje drugih in sebe	Razlog za udeležbo
S14	<u>Res dobr filing je bil, k sm vidla, da smo vse tam prostovoljno in si vse tega želimo in kako je to pol premikal naše meje in cone udobja oziroma neudobja.</u>	Povezanost skupine	Skupinska dinamika, Doživljanje
S15	<u>Pr men je blo to, kaj vse se da narest, ko pride neka skupina ljudi skupi, ko ima neko skupno motivacijo. To mi je blo ful dobro videt.</u>	Skupna notranja motivacija pripomore k soustvarjanju	Spoznanja
S16	<u>Js ful sebe opazujem na splošno in v preteklosti sm bla zlo socialno tesnobna in sm se velik ukvarjala s tem, kaj si drugi misljo ... Sej se še vedno, da ne bo pomote ... Kaj si drugi misljo o meni, a je to neumno, a bom čudno izpadla. In tle sm dejansko opazla, da smo ble vse najprej v tej mali nesigurnosti, ampak sm šla čez to in je bil tak dobr podporn filing v tem, da nisem sama v teh nesigurnostih.</u>	Občutek podpore in sprejemanja v negotovosti	Doživljanje, Skupinska dinamika

S17	<u>Js sm predvsem spoznala, kok smo ljudje omejeni v svojih glavah in mammo neke predpostavke in okvirje, in če res nimaš nekega prostora, ki te spodbuja, ne greš vn. In celo življenje je eno in isto.</u>	Za korak izven cone udobja potrebujemo spodbudno okolje	Spoznanja
S18	<u>Ja, tudi, ampak tko. Na primer, ko si rekla, da povemo pesem, in me smo se ustrašle, da mormo zdej povedat pesem, ki se rima in more bit ful dobra. Ampak ne, tko pač to pomen tud samo besede ena za drugo lahko. Imaš neka pričakovanja, ki jih morš izpolnt, in ostali te gledajo.</u>	Razmišljanje izven okvirjev	Spretnosti
S19	<u>V življenju bi rabl več svobode in spodbujanja, da je vse prav, da ni tok omejeno vse.</u>	Potrebovali bi več spodbude za razmišljanje izven okvirjev	Spoznanja
S20	<u>Ja, mene je presenetlo, ker ponavadi rabim dlje časa, da se sprostim oziroma da komu zaupam, tam pa se mi je zdelo, da sm pršla pa sam bla tam in sm si rekla: Ok, tle sm loh js.« (smeh).</u>	Sproščenost, zaupanje	Doživljanje
S21	<u>In tud dolg se že nism igrala nobenih takih igric z odraslimi in smo odrasli tud loh tko spontani in igrivi.</u>	Tudi odrasli so lahko igrivi	Spoznanja
S22	<u>Js isto mislm. Kako smo hitro mele tako sproščeno vzdušje</u>	Sproščenost	Skupinska dinamika, doživljanje
S23	<u>js sm se prključla z namenom, da grem iz cone udobja, ampak v bistvu mi je blo pol tok udobno, da sploh nism čutla tega.</u>	Sproščeno vzdušje v skupini	Skupinska dinamika
S24	<u>Ta sproščenost in zaupanje in intimen prostor, da je tok hitr bil vzpostavljen. K js sm bla na samo enem srečanju v živo, ampak se nikol nism počutla tko: »Ojoj, oni so tle skupi, js pa sam tko ena.«</u>	Hitro vzpostavljeno zaupanje med članicami in sproščenost	Skupinska dinamika
S25	<u>Mene je presenetlo, da se je v sklopu teh iger razvilo neko tako smiselno zaporedje. Na primer spomnim se, k smo delale improvizirano oddajo in je steku nek smiseln in še smešn dialog brez predpriprave. Bi si mislil, da je za tem neka težka preparacija al pa učenje, ampak je dejansko šlo to tko organsko vn in je blo ful dobro. Tko da to me je presenetlo, ko je blo vse usklajeno in zanimivo, brez neke priprave.</u>	Organskost, spontanost	Doživljanje
S26	<u>V uvodnih intervjujih sem vas spraševala kako ste z delom tukaj in zdaj oziroma biti prisoten v trenutku. A bi rekle, da ste kej naredile na tem v tem času?</u> <u>C: Jaz sem, ja.</u>	Večja prisotnost tukaj in zdaj	Spretnosti
S27	<u>Če ne družga, sem se pa na teh delavnicah začela zavedat, da mi gre. Včasih maš občutek, da vn padeš, ampak se da.</u>	Večja samozavest in samozaupanje	Spretnosti
S28	<u>Več in več časa sem v tem, da sm tukaj in zdaj.</u>	Večja prisotnost tukaj in zdaj	Spretnosti
S29	<u>Js nisem opazla izrecne razlike,</u>	Ni izrecne razlike glede tukaj in zdaj	Spretnosti

S30	<u>kar ostaja z mano od improvizacije, je pa občutek zaupanja in samozaupanja,</u>	Zaupanje in samozaupanje	Doživljanje
S31	<u>So bli pa med delavnico momenti, k sm si rekla: »Uou, to se zdej dejansko dogaja, dej probi se mal ustavit.« In sm se ustavla in je blo ful ful dobro. In to je neki, kar si manj dovolim počet drugač v vsakdanjem življenju</u>	Uživanje v trenutku tukaj in zdaj	Doživljanje
S32	<u>Js sm res bla takrat tam, k se mi je drugač ful stvari dogajal, ampak sm na delavnici čist odmisliła vse,</u>	Osredotočenost na tukaj in zdaj, izboljšana koncentracija	Spretnosti
S33	<u>zdej pa ne vem ... Mislím, da je isto, kot je blo prej. Mogoče tud samo, ker sem bla enkrat samo v živo in enkrat na Zoomu.</u>	Tukaj in zdaj podobno kot pred delavnicami	Spretnosti
S34	<u>Da sploh dobiš en vtis, kako je lahko drugače, če ne družga. To je kot en trening, k morš natrenirat, oziroma ena oblika samokontrole, k misli ti itak lahko skos uhajajo in pol je na tebi, kaj delaš s tistim. Je pa fajn, da maš ta občutek in izkušnjo, kako je, in ko maš izkušnjo, je več možnosti, da se vrneš k tej izkušnji. Telo ima informacijo, da se je to zgodilo.</u>	Izkušnja, da je lahko drugače	Spoznanja
S35	<u>Js sm pr tej pravljici, k smo jo sestavljal, k si vedno mel ti neko vizijo v glavi in si mogu takoj spremenit vse in nisi vedu, kaj bo nekdo drug reku ... Torej si se mogu prilagajat ... In pol, k si pršu na vrsto, si mogu takrat s tistim podatkom, k si ga dobil eno sekundo prej in ti ful ni bil ušech, ker ni blo tko, kot si si ti zamislu, si mogu nadaljevat in si mel mejhn vpliv na to. Js pa zdej to opažam, ampak tko zarad tega, ker je ta korona in vsak dan je drugačna situacija tud za službo in so druge omejitve in vsak dan je vse drgač in sm tko: »Okej, morm to sprejet.« Ker drugač se lahko požreš.</u>	Trening spoprijemanja z nepredvidljivostjo	Uporabnost
S36	<u>V kontekstu delavnic mi je bla nepredvidljivost vznemirljiva in sem se je veselila in me ni ogrožala</u>	V kontekstu delavnic je nepredvidljivost vznemirljiva	Doživljanje
S37	<u>je pa čist drugač v real lifu. Mi je kr težko bit z nekim kaosom in nekontrollo in filingom, da dejansko ne morem vedet, kako in kaj bo naslednji trenutek. Tuki pa je filing, da je blo varno okolje</u>	Znotraj delavnic občutek varnosti v nepredvidljivih situacijah	Doživljanje
S38	<u>tud, če se je kej čudnga zgodilo, bi blo čist okej</u>	Varen prostor	Skupinska dinamika
S39	<u>Zraven pa še neko zavedanje, da to ni real life in je mal pretvarjanje, ane. In ta del, da ni čist čist zares, mi je omogoču ful več svobode, k si je mogoče ne privoščim v vsakdanjem življenju</u>	Varnost in svodoba pri spoprijemanju z nepredvidljivostjo	Doživljanje
S40	<u>Kje vidte uporabnost naučenega oziroma česar koli v zvezi s tem, kar smo delale, v vsakdanjem življenju oziroma naprej v bodočem poklicu?</u>	Izkušnje, pridobljene na delavnicah, so koristne za različna področja	Uporabnost

	<u>B: Tok velik stvari</u>		
S41	<u>Dobila sm ful izkušnje, da si lahko zaupam in da lahko zaupam drugim</u>	Izkušnja zaupanja in samozaupanja	Uporabnost
S42	<u>da se da z eno skupino ustvarit neko atmosfero in skupi pridt to nekega cilja, kar se mi zdi ful lepo.</u>	Izkušnja soustvarjanja	Uporabnost
S43	<u>In pa ta izkušnja, da lahko poizkušam nove stvari in da so nove stvari fajn in izpolnjujoče.</u>	Poizkušanje novih stvari je prijetno in izpolnjujoče	Spoznanja
S44	<u>To se mi zdi pomembno v mojem vsakdanu in mojem poklicu terapevtke</u>	Uporabno za bodoči poklic in vsakdanje življenje	Uporabnost
S45	<u>to so stvari, k so mi pomembne in jih se želim spominjat in se jih zavedat in jih kdaj v odnosu s svojimi klienti vzpostaviti in o njih debatirat in jih ozaveščat</u>	Uporabno za pogovor z uporabniki	Uporabnost
S46	<u>Js sm to, da je dobr poizkušat nove stvari, k se lahko ful dobr obrestujejo</u>	Poizkušanje novih stvari je prijetno in izpolnjujoče	Spoznanja
S47	<u>da je dobr, da si čim bolj kreativen, ker tko loh kej ful dobrga novega pride vn</u>	Kreativnost odpira vrata novim možnostim	Spoznanja
S48	<u>in nardiš neki, kar drgač nikol ne bi. Na primer kkšne nove rešitve</u>	Kreativno iskanje rešitev	Spretnosti
S49	<u>Ful bi blo boljše, če bi bla večkrat, mal mi manjka vsega.</u>	Želja po nadaljevanju delavnic	Želje
S50	<u>Za poklic mi je to, da vedno se bomo soočali z nekimi ljudmi in situacijami, k ne bodo takoj rešljive oziroma rešitev ne bo takoj taka, kot bi si jo mi zamislili,</u>	Izkušnja potrpežljivosti in soočanja z nepredvidljivostjo	Uporabnost
S51	<u>ker dejansko morš v socialnem delu soustvarjat in morjo vsi sodelovat, kot pr uni igri k smo se jo šle</u>	Izkušnja soustvarjanja v nepredvidljivih okoliščinah	Uporabnost
S52	<u>Drgač pa zame je pomembna izkušnja, da je okej, če greš v novo skupino in začutiš, da si lah ti. Fajn je, da to začutiš</u>	Sprejetost pri vstopu v novo skupino	Skupinska dinamika
S53	<u>Sicer pa probam, sicer to je težje, da sm js js tud s tistimi, k mi niso tok v redu, no. V tem smislu, da sm tolko tam, kot morem bit, ne pa da sm brez ... Tko samovoljno.</u>	Vzeti zase, kar rabiš v okolju, ki si ga ne izbereš sama	Uporabnost
S54	<u>Js sm se spomnla, da nepredvidljivost ni nujno neki slabga</u>	Nepredvidljivost je lahko tudi pozitivna	Spoznanja
S55	<u>mogoče je to včasih še boljše in dobr in lih tko loh neki novga nardiš in se naučiš in mogoče še tok boljše izpade, kukr si si ti prej zamislu. Fajn je, ker maš bl odprt prostor.</u>	Nepredvidljivost ponuja možnosti za drugačno ravnanje in razmišljanje	Uporabnost
S56	<u>Ja, tud te igre se mi zdijo fajn in uporabne</u>	Impro igre so uporabne	Uporabnost
S57	<u>Da nimamo skos tega nekega standardnega zateženega predstavljanja, k na koncu vsi že drdrajo tisti neko naučeno frazo.</u>	Impro igre so uporabne pri spoznavanju	Uporabnost
S58	<u>Ja, to bi loh bil predmet v prvem letniku, sploh za to spoznavanje bi blo fajn.</u>	Uporabno za spoznavanje	Uporabnost
S59	<u>Da že v štartu ljudje vejo, da zmorejo neki do konca nardit</u>	Impro spodbuja samozaupanje	Uporabnost

S60	<u>da se da rešit situacije, in da majo upanje in optimizem. Ker za ta poklic ga dejansko rabiš in tudi za ostale stroke, ki delajo z ljudmi.</u>	Impro dodaja upanje in optimizem	Uporabnost
S61	<u>Tle je še ful skritega, k se na prvi pogled zdijo igrce. Bi blo ful zanimivo in bi ful vn potegnl pa na bl zanimiv način. K če mi nekdo predava, si rečem: »Ja, ja, sej se strinjam, tukaj in zdaj je pomembno.« Ampak tle pa res vidš, kako si v tem, tko čist drugač razmišljaš in čutš, če si res tukaj in zdaj, in kaj to pomen zate.</u>	Učenje na izkustven način	Uporabnost
S62	<u>Če se ena skupina bl poveže tko na začetku, recimo na faksu, maš tudi več možnosti, da neki skupi ustvariš.</u>	Uporabno za spoznavanje	Uporabnost
S63	<u>Neki večjega in bolj domiselnega, ker si več upaš in nisi v teh svojih okvirjih.</u>	Impro spodbuja kreativnost in razmišljanje izven okvirjev	Uporabnost
S64	<u>K ideja lahko raste in dobiva več in več prostora in novih idej</u>	Impro spodbuja razvijanje idej	Uporabnost
S65	<u>Js bi tle izpostavla pomembnost vodje, kok je ključno, kakšen je vodja, in kako to vpliva na samo oblikovanje vsega.</u>	Vloga vodje je ključna pri oblikovanju delavnic	Vloga vodje
S66	<u>Se mi zdi, da bi se sigurno drugače oblikovala skupina, če ne bi bla ti vodja in kukr slišm, mam vse nek tak odziv, da je blo res fajn in sproščeno, tko da je očitno tudi tle tudi tvoja vloga velika. To se mi zdi zelo pomembno raziskovat.</u>	Vloga vodje ključna pri oblikovanju skupine	Vloga vodje

8.7. Osnovno kodiranje

IZOBRAZBA

- Zaključuje 2. stopnjo FSD (A1)
- 5. letnik Fakultete za psihoterapevtsko znanost SFU (B1)
- 4. letnik psihodinamske psihoterapije na Inštitutu za psihodinamsko psihoterapijo (B2)
- Magistrska naloga in zadnji izpiti (B3)
- Diplomirana delovna terapevtka in študij na 2. stopnji FSD (C5)
- Absolventka 2. stopnje etnologije in kulturne antropologije (D1)
- 2. stopnja FSD (E1)
- Diplomirana socialna delavka (F1)
- Modul socialno delo s starimi (F2)
- Absolventka 1. stopnje FSD (G1)

PRIČAKOVANJA, ŽELJE IN MOTIVACIJA

- PRED DELAVNICAMI

RAZLOG ZA UDELEŽBO

- Rada dela v skupini (G2)
- Spoznavanje drugih in sebe (S13)

ZABAVA, SPROŠČENOST IN VKLJUČENOST

- Pozitivna izkušnja (A2)
- Biti vključena (A8)
- Narediti nekaj zase (A9)
- Sproščeno druženje (A13), (F7)
- Sproščenost in pristnost (B7)
- Doživeti spontanost (C1)
- Zabava (D5)

UČENJE

- Pridobitev novih znanj (A3), (A14), (D7), (G3)
- Trening iznajdljivosti (A4), (A10), (A12)
- Trening aktivnega poslušanja in prisotnosti v trenutku (A5)
- Trening koncentracije (A6)
- Veščine za osebnostni in poklicni razvoj (A7)
- Spoznavanje sebe in drugih (B5)
- Raziskovanje skupinske dinamike (B6)
- Učna izkušnja za skupino (B9)
- Pridobitev novih znanj za delo z mladimi (D6)
- Razviti različne spretnosti (C3)
- Pridobitev samozavesti (G6)

- Raziskovati tukaj in zdaj (F8)
- Izboljšanje poklicne samozvesti in samopodobe (A11)

SOOČANJE Z IZZIVI (PREIZKUŠNJA)

- Stopiti izven cone udobja (E2), (F10), (G5), (G7)
- Preizkusiti svojo iznajdljivost (B8), (D4), (F9)
- Upati si tvegati (C2)
- Preizkusiti se v nastopanju (D2), (G4)
- Premagati strah pred nastopanjem (D3), (E3)

DRUGO

- Podobno skupinski psihoterapiji (B4)
- Nastopanje in izražanje (C4)
- Razgibane delavnice (F3)
- Prilagajanje vodje skupini (F4), (F5)
- Sodelovanje skupine vrstnic (F6)
- Rezultat odvisen od počutja (F11)

- PO ZAKLJUČKU SREČANJ

- Želja po nadaljevanju delavnic (S49), (R138)
- Želja po nadgrajevanju pridobljenega znanja (R74)
- Želja po nadaljnjem sodelovanju (R131)
- Želja po manjših skupinah in neformalnih tehnikah spoznavanja (R117)
- Želja po interaktivnih vajah, kjer lahko izraziš svoje mnenje (R125)
- Želja po vnosu improvizacije v študijski program (R126)

DOŽIVLJANJE

- UŽITEK IN ZABAVA

- Pozitivna izkušnja (R24)
- Pozitivni občutki po vajah (R92)
- Igrivost (S1), (S4), (S6)
- Spontanost (S1), (S4), (S6), (S25)
- Sproščenost (S1), (S4), (S6), (S20), (S22), (R1)
- Uživanje v trenutku tukaj in zdaj (S31)
- Zabava (R2), (R4), (R40)
- Motiviranost (R23)
- Pridobivanje pozitivne energije (R25)
- Veselje do dela (R26)
- Zabaven korak iz cone udobja (R11)
- Izpolnjevanje želje po novih izzivih (R10)
- O delavnicah pripoveduje prijateljem (R9)
- Vidi se kot zvezdo (R94)

- Organskost (S25)
- Zanimive in razgibane delavnice (R45)
- Dinamične vaje (R46)
- Prijetno vzdušje (S5), (S6)
- ZAUPANJE, SPREJETOST, PODPORA
 - Sprejetost (S1), (S4), (S6)
 - Občutek varnosti (S2),
 - Zaupanje (S20)
 - Občutek podpore in sprejemanja v negotovosti (S16)
 - Znotraj delavnic občutek varnosti v nepredvidljivih situacijah (S37)
 - Varnost in svodoba pri spoprijemanju z nepredvidljivostjo (S39)
 - Zaupanje in samozaupanje (S30)
- VZNEMIRJENJE, NEGOTOVOST, STRAH
 - V kontekstu delavnic je nepredvidljivost vznemirljiva (S36)
 - Negotovost in vzhičenost pred začetkom (R3) (R6)
 - Vznemirjenje (R8)
 - Strah pred nekaterimi vajami (R27)
 - Večji pritisk pri delu v paru (R28)
- DRUGO
 - Skupinski duh (S3)
 - Povezanost skupine (S14)
 - Sproščenost po uvodu (R7)
 - Sproščenost pri delu v skupini (R29)
 - Spodbudno okolje za spremembo vedenja (R97)
 - Hvaležnost (R127), (R129), (R134), (R137)

SPRETNOSTI

- INDIVIDUALNE

Z VEČJO SAMOZAVESTJO

- Večja samozavest in samozaupanje (S27)
- Večja samozavest pri pogovorih z uporabniki (R55)
- Samozavest pri soočanju z nepredvidljivimi situacijami (R60), (R65), (R73)
- Samozavest pri soočanju z nepredvidljivostjo nespremenjena (R68)
- Večja samozavest (R66)
- Večja avtentičnost in zvestost sebi (R48)

TUKAJ IN ZDAJ

- Večja prisotnost tukaj in zdaj (S28), (S26), (R41), (R42) (R47), (R52), (R62)
- Prisotnost tukaj in zdaj (S11)
- Ni izrecne razlike glede tukaj in zdaj (S29)

- Tukaj in zdaj podobno kot pred delavnicami (S33)

DRUGO

- Razmišljanje izven okvirjev (S18)
- Izboljšana koncentracija (S32), (R22), (R34), (R44), (R53)
- Kreativno iskanje rešitev (S48)
- Večja osredotočenost na neverbalno komunikacijo (R30), (R31)
- Spontanost (R39)
- Iznajdljivost (R65)
- Manj odpora do javnega nastopanja (R107)
- Osredotočenost na tukaj in zdaj (S32)
- Če je vsebina zanimiva, je lažje prisotna tukaj in zdaj kot sicer (R58)
- Pripravljenost za delo tukaj in zdaj nespremenjena (R63)
- Večja samozavest glede prisotnosti tukaj in zdaj (R54), (R59)

- POVEZANE Z DELOM V SKUPINI

- Natančnejša zaznava vseh prisotnih (R32)
- Povečana osredotočenost na vloge udeležencev (R33)
- Lažje sodelovanje z veliko skupino ljudi z različnimi osebnostmi (R35)
- Dovoliti si delati napake (R39)
- Izboljšane komunikacijske spretnosti (R102)

SKUPINSKA DINAMIKA

- Povezanost skupine (S14), (R14), (R16), (R17)
- Občutek podpore in sprejemanja v negotovosti (S16)
- Sproščenost (S22)
- Sproščeno vzdušje v skupini (S23), (R20), (R21)
- Hitro vzpostavljeno zaupanje med članicami in sproščenost (S24)
- Varen prostor (S38), (R19), (R90)
- Podpora s strani skupine (R13)
- Aktivno sodelovanje vseh članic (R15), (R18)
- Smeh (R61), (R75), (R84), (R86), (R87), (R93), (R109), (R113), (R118), (R124), (R134)
- Občutek varnosti in sprejetosti (R91)
- Skupinski aplavz (R95)
- Želja po nadaljnjem skupnem sodelovanju (R130), (R131)
- Sprejetost pri vstopu v novo skupino (S52)

SPOZNANJA

- POIZKUŠANJE NOVEGA

- Odločitev za korak izven cone udobja (R100)
- Zagon za drugačno vedenje (R101)

- Izkušnja, da je lahko drugače (S34)
 - Poizkušanje novih stvari je prijetno in izpolnjujoče (S43), (S46)
 - Nepredvidljivost je lahko tudi pozitivna (S54)
 - Za korak izven cone udobja potrebujemo spodbudno okolje (S17)
 - Kreativnost odpira vrata novim možnostim (S47)
- REŠEVANJE PROBLEMOM
- Optimizem pri reševanju problemov (S9)
 - Podpora in sprejemanje sta pomemben del reševanja problemov (S10)
 - Pri reševanju problemov je pomembna prisotnost tukaj in zdaj (S11)
- ODNOS DO NAPAK
- Sprejemanje napak (R67), (R70), (R132)
 - Strah pred napakami ostaja (R69)
 - Delanje napak je človeško (R104), (R111)
 - Zaupanje v svoje sposobnosti in dopuščanje napak (R106)
 - Veselje do delanja napak (R112)
 - Že kot otroci bi se morali naučiti, da se skozi napake učimo (R114)
- SPOZNANJA O SEBI
- Pozitivna spoznanja o sebi (R12)
 - Samorefleksija vodenja in sledenja (R82)
 - Samorefleksija svoje vloge v skupini in soustvarjanja (R83)
 - Samorefleksija svoje vloge v skupini (R85), (R88), (R96)
 - V življenju lahko večkrat dam pobudo (R98)
 - Soočenje s svojimi osebnostnimi lastnostmi (R103)
 - Uporaba impro elementov v vsakdanjem življenju (R43)
- VPLIV NA VSAKDANJE ŽIVLJENJE
- Vnašanje več humorja in zabave v vsakdanje življenje (R37)
 - Večja odprtost in komunikativnost (R38)
- ŠTUDIJ NA FAKULTETI
- Fakulteta spodbuja pasivnost (R99)
 - Na fakulteti si študentke ne upajo deliti svojega mnenja (R116)
- DRUGO
- Različni načini spoznavanja (S8)
 - Skupna notranja motivacija pripomore k soustvarjanju (S12), (S15)
 - Tudi odrasli so lahko igrivi (S21)
 - Vsak človek prihaja s svojo zgodbo (R71)
 - Osebni empatični odziv na uporabnikovo zgodbo (R72)
 - Pozornost na neverbalno govorivco (R81)
 - Potrebovali bi več spodbude za razmišljanje izven okvirjev (S19)

UPORABNOST

- Izkušnje, pridobljene na delavnicah, so koristne za različna področja (S40)
- Uporabno za bodoči poklic in vsakdanje življenje (S44)
- Impro igre so uporabne (S56)
- Uporabnost v vsakdanjem in poklicnem življenju (R128)

- ŠTUDIJSKI PROCES

- Impro igre so uporabne pri spoznavanju (S57)
- Uporabno za pogovor z uporabniki (S45)
- Uporabno za spoznavanje (S58), (S62)
- Učenje na izkustven način (S61)
- Igra vlog uporabna in zabavna metoda za študijski proces (R5)
- Impro delavnice bi s prepletanjem dela v praksi lahko imele še večji učinek (R36)
- Spoznavanje in učenje preko igre (R56), (R57)
- Delo v manjših skupinah omogoča lažje izražanje mnenja (R115)
- Učenje skozi igro (R119)
- Predlog za izvedbo delavnic za profesorice in asistentke FSD (R121)
- Izkustveno učenje o predsodkih (R122)
- Kombinacija delavnic z delom v praksi bi dodatno izboljšala pripravljenost za delo tukaj in zdaj (R64)
- Učenje soustvarjanja rešitev in medsebojne pomoči skozi igro (R76), (R77), (R78), (R80)
- Refleksija lastnih predsodkov (R123)
- Izkušnja soustvarjanja (S42)
- Spodbujanje soustvarjanja in sodelovanja (R89)

- SAMOZAVEST, ZAUPANJE IN SAMOPODOBA

- Izkušnja zaupanja in samozaupanja (S41)
- Impro spodbuja samozaupanje (S59)
- Impro dodaja upanje in optimizem (S60)
- Večja samozavest pri sodelovanju z bolj izkušenimi (R108)
- Pomirjenost s sabo (R110)
- Spodbuja samozavest in izstop iz cone udobja (R120)

- PRIPRAVA NA NEPREDVIDLJIVE SITUACIJE

- Trening spoprijemanja z nepredvidljivostjo (S35)
- Izkušnja potrpežljivosti in soočanja z nepredvidljivostjo (S50)
- Izkušnja soustvarjanja v nepredvidljivih okoliščinah (S51)
- Nepredvidljivost ponuja možnosti za drugačno ravnanje in razmišljanje (S55)
- Trening odzivanja na nepredvidljive situacije (R49), (R50), (R51)

- DRUGO

- Vzeti zase, kar rabiš v okolju, ki si ga ne izbereš sama (S53)
- Impro spodbuja kreativnost in razmišljanje izven okvirjev (S63)
- Impro spodbuja razvijanje idej (S64)

- Izboljšana koncentracija (R34)
- Ozaveščanje in spreminjanje vlog v skupini (R79)

VLOGA VODJE

- Vloga vodje je ključna pri oblikovanju delavnic (S65)
- Vloga vodje ključna pri oblikovanju skupine (S66)
- Vodja ima pomembno vlogo pri vzpostavitvi skupinske dinamike in strukturi vaj (R135)
- Pomembna vloga vodje pri vzpostavitvi vzdušja v skupini (R136)